

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
VĒSTURES UN FILOZOFIJAS FAKULTĀTE
VĒSTURES UN ARHEOLOĢIJAS NODAĻA

Vēstures bakalaura studiju programmas

3.kursa students

Dainis Rižkins

stud. apl. Nr. dr19028

**Latvijas armijas Latgales divīzijas kājnieku vienības 1934.-1939.
gadā: 7. Siguldas kājnieku pulks**

BAKALAURA DARBS

Darba zinātniskais vadītājs

Dr. hist., profesors

Ēriks Jēkabsons

RĪGA 2022

SATURS

ANOTĀCIJA	3
ANNOTATION	4
IEVADS	6
AVOTU UN LITERATŪRAS APSKATS	9
1. NODAĻA. LATVIJAS BRUŅOTIE SPĒKI 1934 – 1939.	13
1.1. Latvijas armijas struktūra un sastāvs	13
1.2. Karaklausība	15
2. NODAĻA. LATGALES DIVĪZIJA.....	19
2.1. Latgales divīzijas dienesti un funkcionēšana	19
2.2. Latgales divīzijas struktūra	21
2.3. Divīzijas kopējās apmācības	23
2.4. Divīzijas bruņojums	24
3. NODAĻA. 7. SIGULDAS KĀJNIEKU PULKS: STRUKTŪRA, SASTĀVS, IZVIETOJUMS	25
3.1. Pulka struktūra un tā vienību darbība	25
3.2. Pulka sastāvs un vienību izvietojums	32
4. NODAĻA. 7. SIGULDAS KĀJNIEKU PULKA DARBĪBA 1934.-1939.	35
4.1. Pulka štāba darbība	35
4.3. Jaunkareivju un kareivju apmācība	40
4.4 Karavīru sadzīve	50
4.5. Nodrošinājums	57
SECINĀJUMI	63
PIELIKUMI.....	70
Pielikums Nr.1. Kājnieku pulka struktūra un sastāvs	71
Pielikums Nr.2. Kājnieku pulka struktūras shēma	81
Pielikums Nr.3. 7. Siguldas kājnieku pulka štāba izvietojums	83
Pielikums Nr.4. Latvijas bruņoto spēku dislokācija un aizsardzības līnijas starpkaru perioda laikā	85
Pielikums Nr.5. 7. Siguldas kājnieku pulka skaitliskais daudzums	86
Pielikums Nr.6. 7. Siguldas kājnieku pulka ikdienas plāns	87
Pielikums Nr.7. 7. Siguldas kājnieku pulka izvietojums Alūksnē	88
Pielikums Nr.8. 7.Siguldas kājnieku pulka jaunkareivji svinīgā zvēresta laikā	89
Pielikums Nr.9. Obligatīvajā dienestā kareivju un instruktoru ekipējuma, ietērpa un ietērpa priekšmetu saraksts	90

ANOTĀCIJA

Šajā pētījumā tika veikta 3. Latgales divīzijas kājnieku pulku raksturīgo darbību analīze laika periodā no 1934. gada līdz 1939. gadam. Darbs veltīts līdz šim historiogrāfijā neaplūkotai tēmai – 3. Latgales kājnieku divīzijai. Darba mērķis ir izpētīt Latgales divīzijas kājnieku pulku darbības virzienus, kā piemēru izmantojot divīzijā iekļauto 7. Siguldas kājnieku pulku.

Darbs sākotnēji iepazīstina ar Latvijas bruņotajiem spēkiem, lai varētu gūt izpratni par armijas attīstību un struktūru. Tālāk pētījumā atspoguļota Latgales divīzijas struktūra un organizatoriskie jautājumi. Pētījuma galvenais uzsvars likts uz 7. Siguldas kājnieku pulka struktūru, organizāciju, apmācību un sadzīvi, tādējādi radot priekšstatu par divīziju kopumā.

Atslēgvārdi: Latvijas bruņotie spēki, 3. Latgales kājnieku divīzija, 7. Siguldas kājnieku pulks, autoritārisms.

ANNOTATION

This research carried out an analysis of the typical activities of the Latgale division infantry regiments in the period from 1934 until 1940. The work is devoted to a topic that has not been discussed in historiography – the 3rd Latgale infantry division. The aim of the work is to explore the main directions of the Latgale division infantry regiments, using the 7th Sigulda infantry regiment as an example.

The work initially presents an overview of the Latvian armed forces, obtaining an initial understanding of the development and structure of the army. Further study shows the structure and organisational issues of the Latgale Division. The main focus of the study is on the structure, organisation, training and everyday life in 7th Sigulda infantry regiment. Looking at these issues, it is possible to understand the nature of the Latgalian division infantry regiments.

Keywords: Latvian armed forces, 3rd Latgale infantry division, 7th Sigulda infantry regiment, authoritarianism.

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

Str. Rt.- strēlnieku rota

Lžm. Rt. - ložmetējnieku rota

Kjn. Btr.- kājnieku baterija

Sap. V.- sapieru vads

Vec. - vecākais

Med.- medicīnas

Vet.- veterinārs

l.- lieta

lp.- lapa

lpp.- lappuse

LNA LVVA – Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvs

Nr.- numurs

apr.- apraksts

f.- fonds

s.- sekundes

mm.- milimetri, kalibrs

cm.- centimetri, kalibrs

km.- kilometri

m.- metri

kg. – kilogrami

g.- grami

g.- gads

IEVADS

Latviešu nacionālie militārie formējumi sevi pierādīja jau pirms Latvijas bruņoto spēku izveides, Pirmā pasaules kara laikā karojot toreiz vēl Krievijas impērijas sastāvā. Īpaši aktuāli viņi palika pēc Latvijas valsts neatkarības pasludināšanas, kad valsti apdraudēja dažādi ārējie un iekšējie ienaidnieki. 1919. gada 10. jūlijā izveidotie Latvijas bruņotie spēki sīvi iesaistījās Neatkarības karā, aizsargājot valsti no apdraudošiem spēkiem, kā Padomju Krievijas armija un Rietumkrievijas Brīvprātīgo armija.

Latvijas un Padomju Krievijas miera līgums 1920. gada 11. augustā un konfliktu samazināšanās visā Eiropā nenozīmēja, ka armija vairs nebija vajadzīga. Turpmākajos gados, neizdodoties tuvināties ar Rietumu lielvalstīm, kā arī, manevrējot starp Padomju Savienību un Vāciju, drošības un stipras armijas jautājums tikai pastiprinājās. Problēmu pastiprināja Baltijas Antantes vēlā izveide, kura pat pēc izveides, tāpat kā Tautas savienība, negarantēja valsts drošību. Jāpiemin, ka katrai valstij ir vajadzīga pirmā aizsardzības līnija no ārējiem draudiem un militārs spēks, ko var izmantot iekšēju draudu gadījumā, tādēļ armijai bija jāturpina pastāvēt arī pēc konfliktu beigām, sekojot līdzi militārās tehnoloģijas attīstībai pasaulē un gatavojoties nākošajai potenciālajai sadursmei.

Ņemot vērā Latvijas bruņoto spēku ierobežotās iespējas attīstīties tehniski un veikt modernas tehnikas iepirkumus, armijai bija īpaši jāizceļ kājnieku lomu valsts aizsardzībā, pievēršot lielāku uzmanību kvalitatīvu karavīru apmācībā, kas spēs pēc iespējas labāk izmantot tiem dotos ierobežotos resursus. Latvijas bruņotajos spēku kodolu veidoja kājnieku divīzijas, kas kompaktā veidā apvienoja vairākas ieroču šķiras. Tās sevī iekļāva dienestus, ar kuru palīdzību bija spējīgas pašas sevi nodrošināt un vest aktīvu darbību konflikta laikā. Šīs divīzijas galvenokārt veidoja tās pamatdaļas – kājnieku pulki. Kājnieki kā ieroču šķira bija neatņemama Latvijas armijas daļa, kas bija skaitliski lielākā.

Darbā pētītā Latgales divīzijas atbildības zona bija Latvijas austrumu daļa, kur Latvija robežojās ar Padomju Savienību, kura arī pēc miera līguma noslēgšanas bija uzskatāma par potenciālu agresoru. Divīzijā iekļautie pulki bija izvietoti apdzīvotās vietās blakus Padomju Savienības robežai, kopā ar saviem garnizoniem veidojot savas atbildības teritoriju. Viena no divīziju veidojošām daļām bija 7. Siguldas kājnieku pulks, kurš bija lielākais no Latvijas armijas pulkiem un kura sastāvā atradās četri bataljoni, kas bija unikāls gadījums starp kājnieku pulkiem Latvijas armijā. Šī pulka štābs bija izvietots Alūksnē, kamēr tā garnizoni atradās Balvos, Viļakā, Gulbenē un Liepnā, apdzīvotās vietās, kas ne tikai bija netālu no pulka štāba, bet arī atradās robežas tuvumā.

Latvijas armijas militārā attīstība, redzot kājnieku ikdienu, uzdevumus un armijas pamatjautājumus starpkaru perioda laikā. Mēs varam aplūkot ne tikai militāra rakstura jautājumus, bet arī tādus, kas saistās ar kultūru, infrastruktūru un Latvijas pilsoņa ikdienu, jo armija bija cieši saistīta ar sabiedrību, ikdienā mijiedarbojoties ar to, garnizoniem ietekmējot pilsētu un tās iedzīvotāju dzīvi.

Latvijas armijas pētniecība mūsdienās palikusi aizvien aktuālāka, pirms tam tai plaši tīkot apskatītai Edgara Andersona darbos, bet tagad aizvien vairāk parādotes mūsdienu pētnieku darbos, tomēr jāpiemin, ka Latgales divīzijas un tajā ietilpstošo pulku vēsture ir mazs pētīta. Ņemot vērā kājnieku milzīgo nozīmi Latvijas bruņoto spēku struktūrā, to pētniecība aizvien vairāk padziļinās un papildinās mūsu zināšanas par armijas darbības pamatprincipiem un Latgales divīzijas lomu valsts aizsardzībā. Šo izpratni mums var sniegt Latgales divīzijas pētniecība, kur par izcilu piemēru kalpo 7. Siguldas kājnieku pulks, lielākais Latvijas bruņoto spēku pulks, kurš bija izvietots Alūksnē. Pulks sniedza lielu ieguldījumu gan dažādu objektu celtniecībā, kas saglabājušies līdz mūsdienām, gan pilsētas apkārtnes uzturēšanā. It īpaši svarīgs pulka atstātais mantojums ir Alūksnē izvietotajai Kājnieku skolai, kura izvietota tajā pašā vietā, kur atradās 7. Siguldas kājnieku pulks. Alūksnē izvietotā armijas daļa saglabā pulka ieviestās tradīcijas un mantojumu, dzīvo pulka celtajās kazarmās un godā savus priekštečus. Latgales divīzija un tajā izvietotais 7. Siguldas kājnieku pulks līdz šim nav padziļināti pētīts, tādēļ abu pētniecība sniegs ieguldījumu Latvijas bruņoto spēku pētniecībā.

Darba mērķis ir izpētīt Latgales divīzijas kājnieku pulku darbības raksturu, pulka kā taktiskās vienības mērķus, struktūru, darbības pamatprincipu autoritārisma periodā, padziļināti parādot Latvijas bruņoto spēku Latgales divīzijas lomu valsts aizsardzībā. Tas darīts, izmantojot 7. Siguldas kājnieku pulku par piemēru, lai parādītu kājnieku daļu lomu Latvijas bruņotajos spēkos, tādējādi izceļot kājnieku pulku atšķirības no citiem bruņotajiem formējumiem ne tikai parādot specifiku, bet arī atspoguļojot tipisko pašos bruņotajos spēkos.

Darba hronoloģiskās robežas sevī iever Latvijas armijas funkcionēšanu laikā kopš 1934. gada 15. maija apvērsuma līdz 1939. gada beigām, laikā, kad visā Eiropā bija saspringta militārpolitiskā situācija, kas ietekmēja arī Latvijas armijas sagatavošanu. Armijā bija novērojamas izmaiņas, armijas budžetam palielinoties un karavīru apmācībām paliekot intensīvākām. Pārmaiņas armijā ietekmēja ne tikai militāro nozari, bet arī valsts ekonomiku, saimniecību un infrastruktūru.

Darba mērķa sasniegšanai tika izvirzīti vairāki uzdevumi. Pirmkārt, iezīmēt vispārējo situāciju Latvijas bruņotajos spēkos, uzsvāru liekot uz armijas struktūru un organizācijas

apskatu, kā arī pievērsties dienesta organizēšanai. Otrkārt, izcelt Latgales divīzijas kā bruņotā formējuma nozīmi Latvijas bruņotajos spēkos, aprakstot tās organizāciju, un apzināt tā lomu reģionā un kājnieku pulku vadībā. Treškārt, izpētīt 7. Siguldas kājnieku pulka veidojošās struktūras un dienesta kārtību, tādējādi sniedzot izpratni par Latgales divīzijas un tās kājnieku pulku organizāciju. Ceturtkārt, pievērst uzmanību 7. Siguldas kājnieku pulka iekšējai organizācijai un ikdienai, minot apmācības procesu un iekšējo struktūru organizāciju.

Darbs tiek iedalīts četrās daļās, kurās hronoloģiskā kārtībā iespējams aplūkot armijas organizāciju, sākot no bruņoto spēku līmeņa līdz pulka līmenim. Pirmajā nodaļā aplūkots vispārējais Latvijas bruņoto spēku raksturojums, tādējādi sniegta izpratne par Latvijas armijas stāvokli un attīstību autoritārā režīma laikā, klāt nākot raksturīgajam obligātajam dienestam.

Otrajā nodaļā uzmanība pievērsta Latgales divīzijas būtībai, apskatot tās struktūru un specifiku Latvijas bruņotajos spēkos. Apakšnodaļās seko tai pakļauto vienību koordinēšanas kārtība un tās loma, organizējot kopīgas mācības, ceļot tās personāla kvalifikāciju un liekot akcentu uz atsevišķu militāro struktūru sadarbību kaujas laukā. Raksturots arī divīzijā paredzēta bruņojuma apskats.

Trešajā nodaļā atspoguļota 7. Siguldas kājnieku pulka stāvoklis izvēlētajās hronoloģiskajās robežās, detalizētāk iedziļinoties kājnieku pulku veidojošajās un uzturošajās struktūrās. Šī nodaļa savās apakšnodaļās ietver pulka izvietojumu un to uzturošo dienestu: garnizona un pulka štāba darbību.

Ceturtajā nodaļā raksturota karavīru apmācība un pulka iekšējo dzīvi veidojošās pamatdaļas: sadzīve un apgāde. Padziļināti tiek apskatīta karavīra ikdiena, akcentējot kājnieku sadzīvei raksturīgo.

AVOTU UN LITERATŪRAS APSKATS

Publikāciju un pētījumu klāsts par Latgales divīziju, un tajā iekļauto 7. Siguldas kājnieku pulku ir ierobežots, ņemot vērā, ka šīs militārās formācijas nav tikušas iepriekš pētītas. Pavisam cita situācija ir ar nepublicētajiem avotiem, arhīva materiāliem un preses publikācijām. Tās sniedz ļoti detalizētu informāciju par pētāmo jautājumu un satur materiālos tālākiem šīs divīzijas un pulka pētījumiem. Šajā nodaļā tiks aplūkoti svarīgā literatūra un avoti, kas tika izmantoti šī pētījuma veikšanai.

Nepublicētie avoti:

Darbā nozīmīgākie nepublicētie avoti bija Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīva materiāli. Lielākoties avoti deva priekšstatu par pulka darbību starpkaru perioda laikā, kā arī sniedza detalizētu informāciju par dažādu vienību sastāvu, bruņojumu un kārtību. Apskatītie materiāli galvenokārt bija rakstīti latviešu valodā, ar drukātiem burtiem, militāri oficiālā veidā, taču starp avotiem bija arī atrasti materiāli, kuri bija rakstīti ar roku, šiem materiāliem esot pavēlēm, vai arī militārā personāla piezīmēm.

Starp visnoderīgākajiem fondiem no Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīva (LNA LVVA) 1495. fonds, kas veltīts 7. Siguldas kājnieku pulkam.¹ Fondā tika izmantoti avoti, kuru izdošanas laiks bija 1934 -1940. gads. Plaša uzmanība bija pievērsta komandiera pavēļu norakstiem, kuros bija atrodamas visas pulkā izdotās pavēles, kuru izpildi vajadzēja nodrošināt visu pulkā izvietoto vienību komandieriem.² Dokumentos tika minētas apmācības un to grafiks, vienību štata vietu saraksti, klāt nākot dažādām pārbaudēm, uzskaitēm un citiem ar pulka darbību saistītiem notikumiem. Otrs, tikpat nozīmīgu avotu klāsts, bija trešajā bataljonā ienākošie raksti, kuri deva smalkāku ieskatu pulka rīkojumos un pulkā izvietoto bataljonu sadzīvē un kārtībā.³ Materiālos bija atrodama informācija, kuru nepublicēja pulka pavēlēs, kā arī šī informācija saturēja ar saimnieciskiem jautājumiem saistītu saturu. Pulka sastāva pētniecībai izmantoja pulka dienasgrāmatas, kurās varēja aplūkot pulkā dažādos laika periodos esošā personālsastāva sarakstu un kopējo skaitu.⁴

---

¹ Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr. 7. Siguldas kājnieku pulks.

² Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 67-77.l. Pulka komandiera pavēļu noraksti 1934.-1939.

³ Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 2231. l. Ienākošie raksti Nr.2 1940.; Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 2232. l. III bataljona slepenie raksti.

⁴ Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 295 - 299. l. 7. Siguldas kājnieku pulka dienasgrāmatas 1934.-1939.

Atsevišķi nodalāms bija ar pulku un privātpersonām parakstītie līgumi, kas aprakstīja pulka saimniecisko dzīvi un pulka sadzīves jautājumus.⁵ Lai papildinātu izpratni par ekipējumu, kas bija pieejams karavīram, tika izmantotas ekipējuma un mantu katalogi.⁶

Būtiska un ļoti aktuāla avotu krātuve ir Alūksnes muzeja krājums, kurā glabājas dokumenti, kas saistīti ar 7. Siguldas kājnieku pulku.⁷ Šajā gadījumā pulka karavīru personīgās mantas vai arī dokumenti un priekšmeti, kas sniedz ieskatu pulka sadzīvē un apmācībā.

Par Latgales divīzijas darbību, informāciju sniedz Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīva (LNA LVVA) 1516. fonds.⁸ Šis ir plašs fonds, kurā atrodas materiāli, kas saistīti ar pašas divīzijas vadības organizēšanu un tai pakļauto vienību pārraudzīšanu. Galvenās izmantotās lietas ir saistītas ar divīzijas organizatoriskajiem jautājumiem un apmācību. Divīzijas dislokācijas izpratnei un vienību skaitam garnizonos svarīgu lomu ieņem lieta par dislokāciju un štatiem.⁹ Kopējo apmācību aprakstam izmantotu manevru, apmācību un karaspēļu materiāli.¹⁰ Abu fondu materiāli, ar lielo informācijas daudzumu, veidoja darba bāzi. Tieši šie materiāli deva sapratni par pulka darbību un funkcionēšanas sistēmu.

Publicētie avoti:

Armijas štāba apmācības daļas izdotā “Karavīra rokas grāmata” ir svarīgs šī darba avots, jo sniedz informāciju par vairākiem darbā izskatītajiem tematiem.¹¹ Tajā var atrast zināšanas, kas tā laika karavīram bija svarīgas un kuras karavīri apguva sava dienesta laikā. Grāmatā var aplūkot ar sadzīvi, garnizonu, stratēģiju, ieročiem, izdzīvošanu saistītos blokus. Lai saprastu vairāk par armijas sabiedrisko dzīvi, sasniegumiem un tā laika ideoloģiju, aktuāls darbs ir “Latvijas armijas 20 gados”.¹²

Klāt armijas štāba izdotajiem materiāliem, nāca Hugo Rozenšteina izdotā militārā literatūra, kurā aplūkota divīziju un kājnieku pulku organizēšanas un vadības specifika. Tieši šī

---

⁵ Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 1972. l. Līgumi 1936.-1938. g.

⁶ Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 2117. l. Par ieročiem, munīciju, sakaru līdzekļiem un citiem tehniskiem piederumiem.

⁷ Alūksnes muzeja krājums. ANM 14243/2.

⁸ Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1516. f., 1. apr. Latgales divīzija.

⁹ Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1516. f., 1. apr., 1393. l. Dislokācijas un štati.

¹⁰ Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1516. f., 1. apr., 1855. l. Armijas kadra manevri 1938. g.; Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1516. f., 1. apr., 1327. l. Virsnieku mācības, karaspēles, manevri.

¹¹ ARMIJAS ŠTĀBA APMĀCĪBAS DAĻA. Karavīra rokas grāmata. Rīga 1940. 570.lpp.

¹² ARMIJAS ŠTĀBA APMĀCĪBAS DAĻA. Latvijas armija 20 gados. Rīga 1940. 466.lpp.

literatūra ļauj izprast šo vienību struktūru un komandējošā sastāva kārtību.¹³ Šī literatūra tikusi izdota starpkaru perioda laikā, un ir bijusi mācību līdzeklis jeb instrukcija, kurā aprakstīta divīzijā un pulkā pastāvošā hierarhija.

Klāt šiem avotiem minami dažādi mazāki armijas izdevumi, kas iepazīstināja ar Latvijas bruņoto spēku vēsturi, kā arī instrukcijas instruktoriem un virsniekiem, lai viņi spētu organizēt karavīru apmācības.¹⁴

Periodiskie izdevumi:

Sakarā ar to, ka armija bija cieši saistīta ar sabiedrību, izmantojama ir starpkaru perioda prese, kas galvenokārt ir laikraksti un žurnāli. Sniegtā informācija ir no publiskās un oficiālās puses, sniedzot ieskatu pulka dzīvē un darbībā. Nozīmīgs laikraksts ir “LATVIJAS KAREIVIS”, kas, neskatoties uz to, ka bija pakļauts cenzūrai un atspoguļoja vienpusējus uzskatus, sniedza vispārēju militāra rakstura informāciju, kurā varēja aplūkot dažādu notikumu norisi pulkā.¹⁵ Prese atspoguļoja sabiedrības un armijas mijiedarbību savā starpā. Tas attiecās uz sabiedriskajiem pasākumiem, kuros pulks piedalījās, kā arī pulka ieguldījumu pilsētas infrastruktūras un kultūras attīstībā.

Darbā tika izmantots Siguldas pulka piemiņas fonda izdotais izdevums, “MŪSU DZĪVE”, kuru izdeva Toronto. Tajā apkopotā informācija bija par 7. Siguldas kājnieku pulku, tā izvietojumiem un plašā mēra tika apkopota no atmiņu stāstiem. Kaut gan atmiņas varētu izrādīties subjektīvas, tās satur informāciju, kuru nevar atrast arhīva materiālos un sniedz detaļas par pulka sadzīvi.¹⁶

Literatūra:

Vispārīga priekšstata gūšanai par Latvijas bruņotajiem tika izmantota Edgara Andersona grāmata „Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture”, kura sniedz padziļinātu informāciju par Latvijas armiju un tās struktūru. Darbs apkopo armijai raksturīgo informāciju un arī izstrādātajā darbā bija būtisks. Grāmatas vienīgie trūkumi ir arhīva materiālu trūkums, taču tas ir aizvietots ar informāciju no citiem avotiem.¹⁷

---

¹³ HUGO ROZENŠTEINS. Divīzijas un pulka štāba organizācija un darbība kara laikā. Rīga 1938. 186.lpp.; HUGO ROZENŠTEINS. Kājnieku pulka aizmugures noorganizēšana kara laikā. Rīga 1935. 140.lpp.

¹⁴ GALVENAIS ŠTĀBS. Kareivju – analfabētu un cittautiešu latviešu valodas mācība karaspēka daļās. Rīga 1923. 20.lpp.; Galvenais štābs, Militāri – fiziskās audzināšanas reglaments. 1922.

¹⁵ Svinīgais solījums. In: Latvijas kareivis 17.02.1938., 3.lpp.

¹⁶ SIGULDAS PULKA PIEMIŅAS FONDS. Mūsu dzīve, 1919-1969. Toronto 1969.

¹⁷ EDGARS ANDERSONS. Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture. Toronto 1983. 832.lpp.

Otra grāmata, kas sniedza vispārīgu ieskatu, par Latvijas armiju, bija Valda Bērziņa un Aivara Bambala darbs „Latvijas armija”, kas sniedz ieskatu Latvijas armijas izveidē līdz laikam, kad tā tika likvidēta, kaut gan darbs netika plašā mērogā izmantots, tas bija noderīgs informācijas avots, kas paskaidroja vairākus armijas elementus.¹⁸

Lai saprastu labāk pulka sadzīvi un izvietojumu, tika izmantota Siguldas pulka piemiņas fonda grāmata “Siguldas pulka piemiņai, 1919. 20.-VI 1959”, kas ir veltīta pulka piemiņai un vēsta par pulka darbību starpkaru perioda laikā.¹⁹ Latvijas armijas uzbūvi un funkcionēšanu detalizēti apraksta Ērika Jēkabsona raksts grāmatā “15. maija Latvija”, kas ne tikai apraksta situāciju Latvijas armijā autoritārā režīma laikā, bet parāda pulka vietu Latvijas bruņotajos spēkos.²⁰

Virspusīgam ieskatam militārajā dzīvē un kārtībai armijā izmantota tika dažāda rakstura vēstures literatūra, kas neiedziļinājās aplūkojamā tēma, bet bija vērtīga, lai izprastu šajā tēmā aktuālo.

Nedaudz aplūkoti arī citu studentu darbi, kuri apskata Latvijas 20. gs. militārās vēstures jautājumus. Šie darbi ļauj labāk izprast pulka militāro struktūru un funkcionēšanu.

Kopumā pieejamā literatūra plaši izklāsta Latvijas bruņoto spēku funkcionēšanu, struktūru un sadzīvi. Tomēr, neskatoties uz to, ka armija pēdējos gados ir tikusi ievērojami pētīta, Latgales divīzija un 7. Siguldas kājnieku pulks ir literatūrā maz pētīta tēma.

---

¹⁸ BĒRZIŅŠ VALDIS, BAMBALS AINĀRS. Latvijas armija. Rīga 1991. 140.lpp.

¹⁹ SIGULDAS PULKA PIEMIŅAS FONDS. Siguldas pulka piemiņai, 1919. 20.-VI 1959. Nebraska 1959. 231.lpp.

²⁰ ILGVARS BUTULIS, INESIS FELDMANIS, ĒRIKS JĒKABSONS, INETA LIPŠA, AIVARS STRANGA, JĀNIS TAURĒNS, ANTONIJA ZUNDA. 15. maija Latvija. Rīga 2017. 494.lpp.

1. NODAĻA. LATVIJAS BRUŅOTIE SPĒKI 1934 – 1939.

1.1. Latvijas armijas struktūra un sastāvs

Valsts bruņotie spēki bija sevišķi organizēta un apbruņota tautas daļa, kas tieši un aktīvi piedalījās valsts aizsardzībā. Valsts neatkarības uzturēšanai vārdā, katram pilsonim bija pienākums piedalīties valsts aizsardzībā.²¹ *“Ikvienam karavīram svēti jātur dotais solījums; tādēļ viņam netaupot spēkus un dzīvību, jākalpo uzticīgi Latvijas valstij un jāsargā tā pret ārējiem un iekšējiem ienaidniekiem; pēc sirdsapziņas jāpilda savi pienākumi, bez pretrunas jāklausa saviem priekšniekiem un stingri jāievēro kārtība.”*²²

Latvijas armijas bruņoto spēku pamatu veidoja aktīvais karaspēks, kas sastāvēja no obligātajā dienestā iesauktajiem pilsoņiem, brīvprātīgajiem, virsdienesta instruktoriem un karavīriem, virsniekiem, karaspēka garīdzniekiem un kara tehniķiem. Bruņotos spēkus papildināja karavīri, kas līdz turpmākajam rīkojumam tika atvaļināti, rezervisti un zemessargi, kuri vajadzības gadījumā varēja tikt iesaukti.²³

Par Latvijas armijas vadību miera laikā atbildēja 1918. gadā izveidotā Kara ministrija un kara ministrs, kas nesa atbildību Ministru prezidenta priekšā. Armijas un kara flotes augstākais virspavēlnieks bija Valsts prezidents, kas armijas vadību organizēja kopā ar Kara ministriju un Armijas štābu.²⁴ Armijas štāba priekšnieks bija Armijas komandieris, viņš pārzināja karaspēka sagatavošanas militāros aspektus, kā arī mobilizācijas un operatīvos plānus. Viņam bija pakļauts Armijas štābs, divīziju un flotes komandieri, artilērijas inspektors, aviācijas priekšnieks, armijas inženieris, armijas spēkratu priekšnieks, armijas sakaru priekšnieks un veterinārā dienesta priekšnieks. Armijas komandieris pārraudzīja aizsardzības sagatavošanu militārā ziņā, kamēr kara ministrija saimnieciskā ziņā. Armijas komandieris bija Valsts aizsardzības padomes galvenais referents. Viņš pārbaudīja un apstiprināja Iekšlietu ministrijas izstrādāto iekšējās aizsardzības plānu, pārzināja sadarbību ar sabiedrotajiem miera laikā saziņā ar Ārlietu ministriju un pārbaudīja visu valsts un pašvaldības iestāžu, kameru un uzņēmumu sagatavotību valsts aizsardzības uzdevumiem militārā un sabiedriskā plāknē, kā arī jaunatnes militāro audzināšanu. Armijas štābā bija 10 daļas: apmācības, audzināšanas, kara saimniecības,

---

²¹ Daugavas vanagu centrālās valdes izdevums. Latviešu karavīrs Otrā pasaules kara laikā. Vesterosa, 1970, 25.lpp.

²² Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 107.lpp;

²³ Daugavas vanagu centrālās valdes izdevums. Latviešu karavīrs Otrā pasaules kara laikā, 25.lpp.

²⁴ Butulis, Feldmanis, Jēkabsons, Lipša, Stranga, Taurēns, Zunda. 15. maija Latvija, 247.lpp.

administratīvā, kara sanitārā, kara veterinārā, operatīvā, informācijas, organizācijas, mobilizācijas, ģeodēzijas un topogrāfijas.²⁵ Armijas štābam tieši bija pakļauta Armijas štāba rota, kura 1936. gadā tika pārformēta par bataljonu.²⁶

Artilērijas inspektors bija augstākais artilērijas priekšnieks, kurš pārzināja artilērijas apmācības, organizāciju un bruņojumu, ar savu štābu vadīja artilērijas virsnieku kursus, izstrādāja reglamentus, izdeva mācību grāmatas un žurnālus. Ar divīzijas komandiera tiesībām viņš tieši pārzināja Atsevišķo artilērijas divizionu, Bruņoto vilcienu pulku, Krasta artilērijas, Smagās artilērijas un Zenīrtartilērijas pulku.²⁷

Latvijas armijas aktīvais karaspēks sastāvēja no armijas un flotes.²⁸ 1934. gadā Latvijas armijas kodolu Armijas štāba kodolu Armijas štāba pakļautībā veidoja četras kājnieku divīzijas: Kurzemes, Latgales, Zemgales un Vidzemes. Katrā divīzijā bija divīzijas štābs, kuru vadīja divīzijas komandieris, kas pakļāvās armijas komandierim, trīs kājnieku un viens artilērijas pulks, vienīgais izņēmums bija Zemgales divīzijā, kurā atradās Jātnieku pulks.²⁹ Kurzemes divīzijā ietilpa 1. Liepājas, 2. Ventspils, 3. Jelgavas kājnieku pulki un Kurzemes artilērijas pulks. Vidzemes divīzijā ietilpa 4. Valmieras, 5. Cēsu, 6. Rīgas kājnieku pulki un Vidzemes artilērijas pulks. Latgales divīzijā ietilpa 7. Siguldas, 8. Daugavpils, 9. Rēzeknes kājnieku pulki un Latgales artilērijas pulks. Zemgales divīzijā ietilpa 10. Aizputes, 11. Dobeles, 12. Bauskas kājnieku pulks, 1. Jātnieku pulki un Zemgales artilērijas pulks.³⁰

Armijā bija arī dažādas tehniskās vienības, kuras lielākoties līdz 1938. gadam atradās Tehniskajā divīzijā, bet pēc tā likvidācijas tika atdalītas. Sākumā Tehniskajā divīzijā ietilpa Aviācijas pulks, Sapieru pulks, Elektrotehniskais divizions, Autotanku pulks, Bruņoto vilcienu pulks un Daugavgrīvas artilērija. 1935. gadā Daugavgrīvas artilērija tika pārveidota par Krastu artilērijas pulku, Elektrotehniskais divizions tika pārveidots par Sakaru bataljonu, kamēr Aviācijas pulkam pievienojās atsevišķais Jūras aviācijas divizions. 1938. gadā Jūras krasta aizsardzības eskadra tika pārdēvēta par karafloti. 1939. gadā likvidēja Bruņoto vilcienu pulku,

---

²⁵ Bērziņš, Bambals, Latvijas armija, 51.lpp.

²⁶ Butulis, Feldmanis, Jēkabsons, Lipša, Stranga, Taurēns, Zunda, 15. maija Latvija, 248.lpp.

²⁷ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 243.lpp.

²⁸ Daugavas vanagu centrālās valdes izdevums, Latviešu karavīrs Otrā pasaules kara laikā, 25.lpp.

²⁹ Butulis, Feldmanis, Jēkabsons, Lipša, Stranga, Taurēns, Zunda. 15. maija Latvija, 248.lpp; Daugavas vanagu centrālās valdes izdevums, Latviešu karavīrs Otrā pasaules kara laikā, 27.lpp.

³⁰ Bērziņš, Bambals, Latvijas armija, 76-78.lpp.

bet izveidoja Zenīrtartilērijas pulku. 1940. gadā Autotanku pulks pārveidots par Autotanku brigādi.³¹

Armijas apgādi un funkcionēšanu nodrošināja virkne dienestu, kas bija koncentrēti Apgādes pārvaldē, Kara tiesā un administratīvajās iestādēs. Armijas darba racionalizēšanai kara ministrs ar 1933. gada 1. aprīļa pavēli nodibināja Apgādes pārvaldi, likvidējot līdzšinējās Kara ministrijas centrālās iestādes: galveno intendantūras, Bruņošanās, Kara sanitāro un Budžetu un kredītu pārvaldes. Visas funkcijas, ko līdz tam bija pildījušas nosauktās pārvaldes, pārņēma Apgādes pārvalde. Apvienodama iepriekš minēto likvidēto pārvalžu darbību, Apgādes pārvalde kļuva par vienīgo armijas apgādātāju.³²

Atsevišķi jāpiemin valsts izdevumi aizsardzībai, kuri tika izdalīti no valsts budžeta. Starpkaru perioda laikā tie vidēji bija 25 %, atšķiroties dažos gados +/- par 6 %. Divdesmito gadu vidū šie izdevumi bija augsti, taču līdz 1934. gadam tie ar katru gadu samazinājās. Pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma izdevumi valsts aizsardzībai strauji palielinājās.³³

Pēc Tautas savienības datiem 1938. gadā Latvijas bruņotajos spēkos bija 2200 virsnieku, 23 tūkstoši instruktoru un kareivju. 1939. gada 1. janvārī pēc saraksta armijā skaitījās 1969 virsnieki, 3988 instruktori, 11 188 kareivji un 1244 brīvā līguma strādnieki, kopā veidojot 17 145 vīrus.³⁴ Šis bija Latvijas bruņoto spēku kopskaits miera laikā. Politiskajai situācijai mainoties 1939. gada 5. oktobrī un neizbēgamā konflikta draudiem pieaugot, šie skaitļi tikai auga.

1.2. Karaklausība

Starpkaru perioda Latvijā, 1918.-1940., kurā nebija iespējams uzturēt lielu, pastāvīgu armiju, svarīgu vietu ieņēma karaklausība, kas ne tikai saglabāja militārā personāla rotāciju, bet arī deva visiem spējīgajiem pilsoņiem militāras iemaņas, kas būtu vajadzīgas valsts apdraudējuma gadījumā. Saskaņā ar 1923. gada 17. jūlija karaklausības likumu un vēlākiem papildinājumiem, Latvijas Valsts aizsardzībā bija jāpiedalās visiem vīriešu kārtas 17 - 50 gadu veciem Latvijas pilsoņiem, virsniekiem un kara ierēdņiem līdz 55 gadu vecumam. Līdz 1927. gadam armijā iesauca 20 gadu vecumā, taču vēlāk 21 gada vecumā. Brīvprātīgi armijā varēja

---

³¹ Butulis, Feldmanis, Jēkabsons, Lipša, Stranga, Taurēns, Zunda, 15. maija Latvija, 248-249.lpp.

³² Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armijas 20 gados, 301.-402.lpp.

³³ Bērziņš, Bambals, Latvijas armija, 99.lpp.

³⁴ Butulis, Feldmanis, Jēkabsons, Lipša, Stranga, Taurēns, Zunda, 15. maija Latvija, 249.lpp.

iestāties jau no 17 gadu vecuma.³⁵ Aktīvā dienestā atradās obligāti iesauktie pilsoņi, brīvprātīgie virsdienesta instruktori un kareivji, virsnieki, administratīvie virsnieki, sanitārvirsnieki, karaspēka garīdznieki un kara tehniķi.³⁶

Iesaukšana aktīvajā dienestā parasti notika ik gadu februāra sākumā. Aktīvā dienesta sākumā visās ieroču šķirās bijā jāpavada 18 mēneši, bet katru gadu, taupības nolūkos, gandrīz pusi iesaukto atvaļināja jau pēc 15 mēnešu izdienas.³⁷ No kara dienesta tika atbrīvoti tie, kuri slimoja ar neārstējamām slimībām, funkcionālajiem traucējumiem, kā arī noziegumus izdarījušos.³⁸ Vājās veselības dēļ un citu likumā paredzētu apstākļu dēļ pilsoņi varēja tikt atsvabināti no kara dienesta pildīšanas uz zināmu laiku, bet ne pavisam.³⁹ Iesaukšanu atlika līdz 2 gadiem ģimenes vai saimniecisku apstākļu, lai pabeigtu studijas institūtos vai semināros līdz 25 gadu vecumam, lai pabeigtu jūrskolu līdz 26 gadu vecumam, augstskolas studiju gadījumā no 26 līdz 28 gadu vecumam. Karaklausības komisiju pārraudzīja virskomisija Armijas štāba Sanitārās pārvaldes priekšsēža vadībā. Lēmumus varēja pārsūdzēt Senāta administratīva departamentā. Iesaukšanas ilgums starpkaru perioda laikā bija mainīgs, 1931. gadā karaklausība kājniekiem bija 12 mēneši, kamēr tehniskajām un speciālajām daļām 15 mēneši.⁴⁰ Pēdējos pirmskara gados caurmērā dienesta ilgums bija no 15 mēnešiem līdz 18 mēnešiem, kas radīja to, ka trīs mēnešus, jaunkareivju apmācības laikā, armijā varēja būt divu gadu iesaukumi.⁴¹ Par izvairīšanos no karaklausības vai savas veselības tīšu bojāšanu draudēja sods. Dienestam tika piezīmēta patriotiski audzinoša loma, tam stiprinot tautas disciplīnu un garu, pilsoņus apmācot ne tikai rīkoties ar ieroci konflikta gadījumā, bet arī pie kārtības uzturēšanas miera laikā. Kara dienests varēja kalpot par labu skolu jauniem cilvēkiem, kam apgūtās prasmes dienestā varēja kalpot privātajā dzīvē.⁴²

Obligātā kara dienesta laiks varēja tikt arī pagarināts īpašos gadījumos, kad dienējošais attaisnojošu iemeslu dēļ nespēja veikt sava dienesta pienākumus noteiktā laika posmā. Piemēram, 7. Siguldas kājnieku pulka komandieris 1937. gadā atļāva obligātā iesaukuma

---

³⁵ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 114.lpp.

³⁶ Ibidem, 114.–115.lpp.

³⁷ Ibidem, 114.–115.lpp.

³⁸ Ibidem, 114.–260.lpp.

³⁹ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 141.lpp.

⁴⁰ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 114.–115.lpp.

⁴¹ Ibidem, 114 – 115.lpp.

⁴² EDGARS DUNSDORFS, Mūžīgais latviešu karavīrs. 1967. 240.lpp; ARMIJAS ŠTĀBA APMĀCĪBAS DAĻA. Karavīra rokas grāmata. 141.lpp; ĀDOLFS KANTROVSKIS, Kādiem mums jābūt. 1972. 205.lpp.

kareivim, kurš bija adventists, atļāva svinēt sestdienas, taču par minēto privilēģiju kareivja dienesta ilgums tika pagarināts par diviem mēnešiem.⁴³

Karaklausībā iesauktos varēja iedalīt vairākās kategorijās:

- 1) 3. daļas rezervē esošie jaunieši no 17 gadu vecuma līdz iesaukšanai aktīvajā dienestā.⁴⁴
- 2) Obligātā aktīvā kara dienestā iesauktie pilsoņi, kas sasnieguši 21 gada vecumu un kuru dienests ilgs 12 līdz 15 mēnešus. Šī perioda laikā notika kareivja sagatavošana kara darbībai.⁴⁵
- 3) Pilsoņi, kas atvaļināti līdz turpmākam rīkojumam. Šajā kategorijā ietilpa karavīri, kas 3 gadus pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta pārgāja kara ministra rīcībā.⁴⁶
- 4) Rezervē esošie pilsoņi, kas rezervē atradās līdz 40 gadu vecumam. Šajā laikā pilsoņus varēja izsaukt uz apmācībām 3 līdz 6 reizes, ne ilgāk kā uz 4 nedēļām katru reizi.⁴⁷
- 5) Zemessardzē esošie, no 40 līdz 50 gadus vecie pilsoņi.⁴⁸ Zemessargus apmācībās varēja iesaukt ne vairāk kā uz 30 dienām gadā.⁴⁹

Valsts prezidents varēja visas kategorijas iesaukt aktīvā karadienestā līdz sešiem mēnešiem, bet rezervistus un zemessargus tikai ārkārtas gadījumos.⁵⁰ Karavīriem bija iespēja tikt atvaļinātiem vēl pirms obligātā dienesta laika beigām. Armijā tika ieviesta lozēšana, kā rezultātā karavīriem, kuri uzvarēja lozēšanā, bija iespējams saīsināt dienesta laiku par trīs mēnešiem. Karavīri lozēšanu veica tiešo komandieru klātbūtnē, gadījumā, ja pats karavīrs nevarēja ierasties uz lozēšanu, to darīja viņa tiešais priekšnieks.⁵¹

Karavīram, tiekot atvaļinātam no dienesta pulkā, iznāca attiecīga pavēle, kas to minēja, un kas pavēlēja izmaksāt šiem karavīriem ceļa naudu pa dzelzceļu trešajā klasē uz attiecīgo dzīves vietu, kā arī uztura naudu par trīs dienām ceļā.⁵² Karavīriem, dodoties projām, bija atļauts

---

⁴³ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 152. lp.

⁴⁴ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 141.lpp.

⁴⁵ Ibidem, 141.lpp.

⁴⁶ Ibidem, 141.lpp.

⁴⁷ Ibidem, 141.lpp.

⁴⁸ Ibidem, 141.lpp.

⁴⁹ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 114.–115.lpp.

⁵⁰ Ibidem, 114 – 115.lpp.

⁵¹ PAULS MAURERS – MAURATS, Rīgas garnizona kājnieku daļas 1921.–1934. gadā: 5.Cēsu kājnieku pulks Rīga: Latvijas Universitāte, 2017. 28 lpp

⁵² LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 75. lp.

1935. gada, katrs obligātā dienesta karavīrs saņēma divas grāmatas, kas varēja būtu kāda latviešu rakstnieka rakstu krājums un grāmata par Latvijas kultūras un/vai saimniecisko dzīvi.⁵³

Latvijas bruņotie spēki kopš Neatkarības kara atradās nepārtrauktā attīstībā. Pirmajos neatkarības gados notika dažādu armijas vienību izveide, jaunu militāro institūciju dibināšana, militārā dienesta reglamentēšana un obligātā dienesta ieviešana sabiedrībā, kas starpkaru perioda laikā atšķīrās. Kopš 1934. gada apvērsuma, līdz ar militārā budžeta pieaugumu notika militāro vienību un dienestu pārformēšana un modernizācija. Trīsdesmito gadu beigās, mācoties jau no tikko aizsākušā Otrā pasaules kara, armija centās sagatavoties jaunajam karam, veicot izmaiņas bruņoto spēku struktūrā. Šis viss skāra arī obligāto dienestu, kurš tika pagarināts par dažiem mēnešiem.

---

⁵³ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 68. l., 293. lp; Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armijas 20 gados, 364.lpp.

2. NODAĻA. LATGALES DIVĪZIJA

2.1. Latgales divīzijas dienesti un funkcionēšana

Latvijas armijas mugurkaulu veidoja kājnieku divīzijas, kuras sastādīja lielāko karaspēka daļu. Divīzijas bija katra liela vienība, kas sastāvēja no vadības, ieroču šķirām un dienestiem. Tas padarīja to par apvienoto ieroču šķiru kaujas vienību, kas pastāvīgi spēja veikt kaujas uzdevumus, pēc iespējas pilnvērtīgāk izmantojot dažādu ieroču šķiru pamatīpašības. Galvenā ieroču šķira divīzijā bija kājnieki, kas sastādīja lielāko daļu divīzijas. Pārējo ieroču šķiru uzdevums bija kājnieku atbalsts, un to skaits bija atkarīgs no kājnieku skaita.⁵⁴

Kājnieku vienībām divīzijā atbalstu nodrošināja galvenokārt artilērija, kura pulkā bija ierobežotā daudzumā, lai saglabātu pulka mobilitāti un resursus. Katrā kājnieku divīzijā bija paredzēts artilērijas pulks, kuru varēja papildināt ar smago artilēriju no armijas rezervēm. Par izlūkošanu pulkā atbildēja aviācija, jātnieku un riteņbraucēju vienības. Par aviāciju divīzija runāt nevar, jo praktiski tā divīzijā neietilpa. Jātnieku vienībās divīzijā pārstāvēja eskadrons, bet riteņbraucējus rota. Apvidus nocietināšanai un ceļu labošanai divīzijas vajadzībām darbojās sapieru rota. Par divīzijas sakaru nodrošināšanu atbildēja sakaru rota. Gadījumiem, kad divīzija cieta lielus kājnieku zaudējumus, bija paredzēts viens papildus bataljons.

Lai divīzija varētu būt kaujas spējīga, tai bija jānodrošina ne tikai tās dažādo ieroču šķiru kaujas spējas, bet arī jāparūpējas, lai tām nebūtu jāuztraucas ne par ko citu. Visām ieroču šķirām bija vajadzīgs nodrošinājums un atbalsts, par to atbildēja dienesti. Dienesti bija tieši pakļauti divīzijas komandierim, kamēr dienesta priekšnieku informēšana un darbības saskaņošana atbilstoši divīzijas komandiera vēlmēm bija divīzijas štāba pienākums. Šo dienestu priekšnieku ierosinājumi un savu dienestu stāvokļa izklāsts pie komandiera nonāca caur divīzijas štābu. Šie priekšnieki līdz noteiktam līmenim pakļāvās savu aukstāko vienību vadītājiem armijā, kamēr tas negāja pretrunā ar divīzijas komandiera pavēlēm. Dienesti dalījās: intendantūras, artilērijas, inženieru, sanitārijā, veterinārajā, sakaru, kara policijas, spēkratu, aviācijas.⁵⁵

Intendantūras dienests apgādāja divīziju ar pārtiku, ekipējumu un saimniecības priekšmetiem, šo dienestu pārzināja intendants zem, kura bija pārtikas noliktava, transports, rati un lopu bars. Par pulka apgādi ar ieročiem, munīciju un citu materiālo daļu atbildēja artilērijas dienests, kuru vadīja artilērijas priekšnieks. Inženieru dienests divīziju apgādāja ar darba rīkiem, sprāgstvielām un pretķīmiskās aizsardzības līdzekļiem un citiem līdzekļiem. Šī dienesta

⁵⁴ Rozenšteins, Divīzijas un pulka štāba organizācija un darbība kara laikā, 3.lpp.

⁵⁵ Ibidem, 7.-11.lpp;

vadībai inženieru priekšniekiem palīdzēja sapieru rota. Divīzijas ārsts pārzināja sanitāro dienestu, kas rūpējās par ievienoto, slimo nogādi un ārstēšanu. Sekot līdzī higiēnai un sanitāro līdzekļu apgādei. Zem šī dienesta bija sanitārais transports, lazaretas, zobārstu kabinets u.c. Veterinārais dienests veterinārārsta vadībā uzraudzīja divīzijas zirgu veselības stāvokli, to aprūpi, kā arī pārbaudīja gaļas kvalitāti. Par divīzijas sakaru līdzekļiem un sakaru nodrošināšanu atbildēja sakaru dienests un tā priekšnieks. Divīzijā bija iekļauts arī kara policijas dienests, kas sekoja līdzī kārtības ievērošanai apkārtnē. Tās priekšnieks divīzijas komandants, kura pakļautība bija komandanta rota, ar kuru viņš pārzināja štāba saimniecību un iekšējo dienestu. Par tehniskā tipa nodrošinājumu atbildēja spēkratu un aviācijas dienests. Spēkratu dienests atbildēja par divīzija vajadzīgo līdzekļu apgādi un transporta nodrošinājumu. Par dažādu aviācijas materiālu sagādi rūpējās aviācijas dienests. Katram dienestam bija vadītājs, transporta rotas komandieris un eskadriļas komandieris.⁵⁶ Ne vienmēr var runāt par šo dienestu esamību divīzijā, ņemot vērā, ka daudzi to pienākumi tika paredzēti kara laikam.

Par divīzijas vadību atbildēja divīzijas komandieris un divīzijas štābs. Divīzijas komandiera pienākums bija izlemt, sagatavot un vadīt savas vienības darbību viņam dotā uzdevuma robežās. Ņemot vērā lielo informācijas daudzumus, kas bija jāapstrādā, lai pieņemtu lēmumus, divīzijas komandierim bija vajadzīga štāba palīdzība. Štābs ievāca lēmumu pieņemšanai vajadzīgās ziņas, veica komandiera pavēļu izteikšanu rakstiskā veidā un nodošanu, sekoja šo pavēļu izpildei, un apstrādāja štābā ienākošo informāciju. Divīzijas štābs dalījās 2 nodaļās: operatīvajā un administratīvajā. Operatīvajā nodaļā ietilpa nodaļas priekšnieks, 3 palīgi un topogrāfs. Šī nodaļa apstrādāja jautājumus, kas attiecās uz operācijām, izlūkošanu, pretizlūkošanu un apmācību. Tā arī atbildēja par norādījumu sniegšanu sakaru rotai. Administratīvā nodaļa sastāvēja no nodaļas priekšnieka un 2 palīgiem. Nodaļa atbildēja par jautājumiem, kas saistīti ar organizāciju, skaitlisko sastāvu, personālu, dienestiem un štāba rakstvedību. Štāba priekšnieka loma bija vadīt šo štāba nodaļu darbību. Viņš sadalīja darbu starp tām, sekoja līdzī to izpildei un saskaņoja to darbību. Saņemot ziņojumus no minētajām nodaļām viņš veica slēdzienu, kurš atkal tika nodots divīzijas komandierim.⁵⁷

---

⁵⁶ ARMIJAS ŠTĀBA APMĀCĪBAS DAĻA, Karaspēka daļu organizācija un dienesti taktiskām mācībām, manevriem un karaspēlēm. Rīga, 1939. 57-86.lpp; Rozenšteins, Divīzijas un pulka štāba organizācija un darbība kara laikā, 7.-11.lpp;

⁵⁷ Rozenšteins, Divīzijas un pulka štāba organizācija un darbība kara laikā, 16. - 111.lpp.

2.2. Latgales divīzijas struktūra

Latgales divīzija bija spēcīgākā Latvijas bruņoto spēku divīzija, kuras primārais uzdevums bija Latvijas austrumu robežas aizsardzība no Latvijas potenciālā ienaidnieka, Padomju Savienības. Divīzija atradās pie šīs robežas kopš Neatkarības kara beigām un turpināja tur atrasties līdz pat Latvijas okupācijai. Lai gan tās personālsastāvs regulāri mainījās, tā saglabāja lielākās divīzijas statusu.

Latgales divīzijas štābs līdz 1925. gada maijam atradās Rēzeknē, taču pēc tam pārcēlās uz Pļaviņām.⁵⁸ 1939. gadā štābs tika pārcelts uz Cēsīm.⁵⁹ Divīzijas komandieris līdz 1933. gadam bija ģenerālis Krišjānis Berķis, taču pēc viņa, komandiera pienākumus pārņēma ģenerālis Andrejs Krustiņš.⁶⁰ 1940. gada sākumā divīzijā atradās 131 cilvēks.⁶¹

Latgales divīzijā ietilpa trīs kājnieku pulki un viens artilērijas pulks, kas bija izvietoti dažādās lokācijās pie Latvijas austrumu robežas. Pulka štābi bija izvietoti lielākajās Latvijas pilsētās, kamēr to garnizoni atradās tuvākajās apdzīvotajās vietās.⁶² 7. Siguldas kājnieku pulka garnizoni atradās Alūksnē, Gulbenē, Viļakā, Balvos un Liepnā⁶³, tas tika pārvietots uz Alūksni un Gulbeni 1921. gadā.⁶⁴ Pulkā 1939. gada 1. septembrī bija 1480 cilvēki.⁶⁵ 1940. gada 1. janvārī pulkā bija jau 1846 cilvēki.⁶⁶

1922. gadā 8. Daugavpils kājnieku pulks pārcēlās uz Valmieru un Cēsīm. 1929. gadā par tā komandieri tika iecelts pulkvedis Kazimirs Olekšs.⁶⁷ No 1935. gada pulku komandēja Kārlis Šepko, bet no 1939. gada pulkvedis Andrejs Bubinduss.⁶⁸ 1940. gadā pulka štābs atradās Valmierā, kopā ar štābu Valmieras garnizonā ietilpa sakaru rota, sapieru vads, orķestris, saimniecības rota, kājnieku baterija, instruktoru rota un ambulance. Pilsētā bija izvietots I. bataljons, kurā ietilpa 1., 2., kājnieku rota, 1. ložmetēju rota. Valmierā, Kauguros atradās 2. bataljons ar 4., 5., 6. kājnieku rota un 2. ložmetēju rota. Līdz ar politiskās situācijas saspīlēšanos

---

⁵⁸ Atsevišķs novilkums no Ausekļa rakstu izlases, Karaspēka daļu īsas vēstures, 35.lpp.

⁵⁹ Bērziņš, Bambals, Latvijas armija, 77.lpp

⁶⁰ Atsevišķs novilkums no Ausekļa rakstu izlases, Karaspēka daļu īsas vēstures, 35.lpp.

⁶¹ LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 6. lp

⁶² LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 1. lp

⁶³ LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 1. lp

⁶⁴ Atsevišķs novilkums no Ausekļa rakstu izlases, Karaspēka daļu īsas vēstures, 38.lpp.

⁶⁵ Bērziņš, Bambals, Latvijas armija, 77.lpp.

⁶⁶ LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 9. lp

⁶⁷ Atsevišķs novilkums no Ausekļa rakstu izlases, Karaspēka daļu īsas vēstures, 42.lpp.

⁶⁸ Atsevišķs novilkums no Ausekļa rakstu izlases, Karaspēka daļu īsas vēstures, 1936. 38.lpp; GUNĀRS KUŠKIS, ģenerālis Andrejs Bubinduss. Pieejams: <https://www.sargs.lv/lv/vienibas-un-personibas/2017-10-05/generalis-andrejs-bubinduss> (skatīts 12.05.2022)

reģionā, pulka daļas tika pārvietotas tuvāk pie robežas, 3. Bataljons tika izvietots Apē. Bataljona ietilpa 7., 8. kājnieku rota, 3. ložmetēju rota, kājnieku baterija. Smiltēnē 4. bataljons ar 10., 11. kājnieku rotu, 4. ložmetēju rotu, kājnieku baterijas vadu. Limbažos atradās kājnieku rota.⁶⁹ 1939. gada 1. septembrī pulka personāls bija 727 vienības⁷⁰, bet 1940. gada 1. janvārī pulkā bija 1790.⁷¹

9. Rēzeknes kājnieku pulks kopš 1921. gada izvietojās Rēzeknē, Kārsavā un Zilupē, vēlāk izveidojot garnizonu arī Ludzā. Pulka komandieris kopš 1931. gada pulkvedis Jānis Liepiņš, bet no 1937. gada, pulks bija pulkveža Rūdolfa Ceplīša rīcībā.⁷² Rēzeknē atradās pulka štābs, sakaru rota, sapieru vads, orķestris, instruktoru rota, kājnieku baterija, kurā nebija pilnā sastāvā, saimniecības rota, ambulance un veterinārā ambulance. Tālāk sekoja 1. bataljons ar 1., 2. kājnieku rotu un 1. ložmetēju rotu. Kārsavā atradās I. bataljona 3. kājnieku rota un viens prettanku lielgabals. Ludzā 3. bataljons 8., 9. kājnieku rotu, nepilnu 3. ložmetēju rotu un vienu kājnieku baterijas prettanku lielgabala vadu. Zilupē mājāja 3. bataljona 7. kājnieku rota ar 3. ložmetēju rotas vadu.⁷³ Vēl 1939. gada 1. septembrī garnizonos mājāja 1242 cilvēki, bet jau nākošā gada sākumā šis skaitlis bija 1420.⁷⁴

Katrā divīzijā atradās artilērijas pulks, Latgales divīzijā tas bija Latgales artilērijas pulks. 1920. gada sākumā pulks tika pārvietots uz Kārsavu, 1921. gadā uz Viļaku, bet tā paša gada nogalē uz Krustpili, kur bija paredzēta pulka pastāvīgā atrašanās vieta.⁷⁵ 1940. gada 1. janvārī pulka štābs tika pārcelts uz Gulbeni un vairākas pulka daļas tika izvietotas blakus kājnieku pulku garnizoniem. Gulbenē kopā ar štābu atradās saimniecības daļa, ambulance, veterinārambulance, 1. divizionā 2. baterija un 2. divizionā 3. baterija. Balvos 2. divizionā štābs un 1. divizionā 1. baterija. Rēzeknē 1. divizionā 4. baterija. Krustpilī palika tikai 2. divizionā 6. baterija.⁷⁶ 1939. gada septembrī artilērijas pulkā bija 394 cilvēki, bet jau 1940. gada sākuma skaits bija sasniedzis 548.⁷⁷

---

⁶⁹ LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 2. lp.

⁷⁰ Bērziņš, Bambals, Latvijas armija, 77.lpp

⁷¹ LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 16. lp

⁷² Atsevišķs novilkums no Ausekļa rakstu izlases, Karaspēka daļu īsas vēstures, 38.lpp.

⁷³ LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 2.–3. lp.

⁷⁴ Bērziņš, Bambals. Latvijas armija, 77.lpp; LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 2. - 3 lp.

⁷⁵ Atsevišķs novilkums no Ausekļa rakstu izlases, Karaspēka daļu īsas vēstures, 48.lpp.

⁷⁶ LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 3.–4. lp.

⁷⁷ LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 29. lp; Bērziņš, Bambals, Latvijas armija, 77.lpp.

2.3. Divīzijas kopējās apmācības

Latvijas bruņoto spēku vienību vairākas reizes gadā veica kopējās apmācības jeb manevrus pulka, divīzijas vai pat armijas mērogā, tam klāt nāca karaspēles un cita veida apmācības. Atšķirību starp tām galvenokārt noteica dalību ņemošās vienības un to sastāvs.⁷⁸

Katros manevros tika noteikts manevru nolūks jeb apmācību mērķis, kas katrā no manevriem varēja būt atšķirīgs. Armijas apmācībās, kas norisinājās 1938. gada augustā, mērķis bija pētīt lielu armijas vienību manevrus, darbību aizsardzības un uzbrukuma kaujās. Šeit uzdevums bija apmācīt virsniekus vienību vadībā, pārbaudīt aizsargu kustīgo vienību spējas, vingrināt armijas orgānu darbību kara apstākļos un pārbaudīt privātā transporta darbību.⁷⁹ Visas vienības saņēma attiecīgus kaujas uzdevumus, tādēļ var apgalvot, ka vienības zem pulka līmeņa varēja izmantot savas zināšanas praksē.⁸⁰ Katri manevri sākās ar divīzijas manevriem, ar laiku pārejot uz armijas, tiem beidzoties līdz ar vienību atgriešanos savos izvietojumos. Dalībniekus parasti sadalīja zilajos un sarkanajos, kas savā starpā pretdarbojās mācību laikā, pa vidu esot vidutājiem.⁸¹

Katrai pusei, kas ņēma dalību mācībās un katrai darbībai bija apzīmējums. Artilērijas uguni apzīmēja ar petardēm vai fugasiem, kājnieku uguni ar salūtpatronām. Lidmašīnu uguni ar salūtpatronām, kamēr bumbu mešanu ar dūmu raķetēm. Pretaviācijas uguni attēloja ar sarkanu karodziņu vicināšanu pie zenītliekgabala, kamēr sprostojumiem, jeb šķēršļiem norādīja apzīmēti plakāti. Dalībnieku nošķiršanai izmantoja formas piederumus un dažādus citus elementus. Karavīri un aizsargi atšķīrās ar savām galvas segām, kamēr bruņutehnika ar simboliku. Manevrus kontrolēja dažādi noteikumi, kas bija domāti, lai ierobežotu gūtās traumas mācību laikā vai uzmanītos no meža ugunsgrēkiem.⁸²

Daudz vienkāršāk bija organizējamas karaspēles, kuras bija apmācības divīzijas komandējošajam sastāvam. Karaspēles tika organizētas, kādā no Latvijas bruņoto spēku garnizoniem. Šādas apmācības bija daudz ekonomiskākas nekā manevri, jo tika izmantoti ļoti minimāli armijas resursi. Tas ir tādēļ, ka manevri norisinājās uz lauka praksē, bet karaspēles notika uz kartes un bija teorētiskas.⁸³

---

⁷⁸LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1326. l., 95. lp.

⁷⁹LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1248. l., 14. lp.

⁸⁰LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1855. l., 52. lp.

⁸¹LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1248. l., 14. lp; LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1248. l., 95. lp.

⁸²LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 2232. l., 15. lp.

⁸³LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1327. l., 4. lp.

2.4. Divīzijas bruņojums

Latvijas armijas bruņojumā, ieroču ziņā, bija angļu *Ross – Enfield M.14* šautenes 7,7mm, kas svēra 4,15 kg un kuru aptvere saturēja 5 patronas, šautenes sniedzamība bija 1,175 km. Pulkos bija arī angļu pašsautene *Lewis* 7,7 mm ar svaru 12 kg, 47 patronām magazīnā un sniedzamību 1,5 – 4 km. Pēdējos gados ritenbraucēju un jātnieku vienības apgādāja ar *Vickers – Bertier* 1923. gada modeļa pašsautenēm 7,7mm, kas svēra 9 kg un bija ar 30 patronām magazīnā. Karavīri lietoja 3 tipu rokas granātas: aizstāvēšanas, uzbrukuma un šauteņu. Aizstāvēšanās granātas *Mills* svēra 680 g, ar 5 -7 s detonatoru un šķembu izkliedes rādiusu 50 m. Uzbrukuma granātas svēra 360 g, ar detonatoru 5,5 s un šķembu izkliedes rādiusu 30 m. kājnieku vienības lietoja *Vicker* ložmetējus 7,7 mm ar 15 kg svaru un 250 patronu lentu. Divīzijās ložmetēji atšķīrās ar ložmetēja balstiem, kuri bija dažāda tipa. Rezervē armijai bija arī *Maksim* ložmetēji. Patronas visiem ieroču tipiem bija vienādas un tās dalījās parastajās, bruņusitēju, spīdošajās, piešaudes un salūta. No smagajiem ieročiem kājnieku pulkos bija 47 mm *Bohler* prettanku lielgabali un 7 cm Škoda kājnieku lielgabali.⁸⁴

Divīzija galvenokārt sastāvēja no 3 kājnieku un artilērijas pulka, kas veidoja divīzijas kodolu. Pārējās vienības, kuras atradās divīzijā, bija domātas, lai palīdzētu divīzijas komandierim divīzijas vadībā, organizēšanā un apgādātu divīzijas pulkus. Divīzija bija izvietota lielākajās Latvijas pilsētās gar Latvijas austrumu robežu. Pulki ar saviem garnizoniem sedza lielāko daļu šīs robežas un bija spējīgas operēt savos reģionos. Līdz ar politiskā stāvokļa pasliktināšanos divīzija savas vienības izvietoja tuvāk robežai un sāka jaukt divīzijas sastāvu, tādā veidā balansējot dažādu vienību spēku. Šādu uzdevumu izpildei bija vajadzīga apmācība, kuru armijas vadība organizēja dažādos līmeņos, tādējādi sniedzot vajadzīgās zināšanas visam divīzijas sastāvam.

3. Latgales kājnieku divīzija bija patstāvīga militāra vienība, kas atbildēja par Latvijas austrumu robežu un kura, konflikta gadījumā ar Padomju Savienību, būtu pirmā, kas iesaistītos kaujas darbībā. Divīzijā iekļautie Latvijas bruņoto spēku kājnieku pulki bija spēcīgākie no kājnieku pulkiem, kas īpaši novērojams pēc pulku lielā skaitliskā sastāva. Divīzijas struktūra bija pakārtota priekš šo pulka koordinēšanas, apgādes un apmācības, nosakot kājnieku pulku darbību un tālāko attīstību. 7. Siguldas kājnieku pulks cieši sekoja divīzijas norādījumiem un paļāvās uz tās nodrošinājumu.

---

⁸⁴ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 203 – 204.lpp.

3. NODAĻA. 7. SIGULDAS KĀJNIEKU PULKS: STRUKTŪRA, SASTĀVS, IZVIETOJUMS

7. Siguldas kājnieku pulks, kurš ietilpa 3. Latgales kājnieku divīzijā, atšķīrās no pārējiem pulkiem, ne tikai ar savu struktūru, bet arī sastāvu un izvietojumu. Kopš Neatkarības kara beigām, tas bija izvietots Alūksnē un citās reģiona apdzīvotajās vietās, kurās trīsdesmito gadu gaitā ne tikai pieauga dislocēto karavīru skaits, bet arī notika jaunu militāru infrastruktūru izveide. Pieaugošais karavīru skaits, kas tika izvietotais jaunajās pulka kazarmās, radīja pulka sastāva un struktūras izmaiņas.

3.1. Pulka struktūra un tā vienību darbība

Latvijas armijā bija četras kājnieku divīzijas ar trīs kājnieku un vienu artilērijas pulku katrā, vienīgajam izņēmumam esot Zemgales divīzijai, kurā klāt bija 1. jātnieku pulks. Latvijas armijas kājnieku pulki nebija tikai vienvēidīgi bruņotu karavīru formācija, bet tajos ietilpa arī speciālās vienības, kuras bija ložmetējnieku, sakarnieku, riteņbraucēju, kājnieku artilērijas un citas vienības.⁸⁵ (skat. 1. pielikumu)

7. Siguldas kājnieku pulku vadīja pulka komandieris un pulka štābs, kurš sniedza atbalstu pulka vadībā. Pulka štābu vadīja štāba priekšnieks, viņa vadībā gāja pulka adjutants ar palīgu, sakaru priekšnieks, komandants, kancelejas darbvedības pārzinis. Pulka štābam bija pakļautas vairākās pulka funkcionēšanai nepieciešamās struktūras. Par sakariem bija atbildīga sakaru rota, kuru komandēja pulka sakaru priekšnieks, tālāk sekoja štāba rota, kuras komandieris bija štāba komandants. Štāba rotā atradās jātnieku vienības un orķestris. Pulka štābā bija arī saimniecības priekšnieks, kasieris, ekonoms, darbvedis un ieroču pārzinis. Par medicīnas jautājumiem atbildēja vecākais ārsts, jaunākais ārsts, aptiekas pārzinis, veterinārs. Šīs personas atbildēja par saimniecības rotu, pārtikas, mantu vezumu vadiem un pulka pārsienamo punktu. Saimniecības rotā ietilpa pavāri, amatnieki.⁸⁶

Pulks transportam izmantoja zirgu pajūgus un automobiļus, kuri bija jaunievedums. Pulkos bija galdnieku, drēbnieku, kurpnieku, seglinieku, kalēju, ieroču, sapieru virsnieka un

---

⁸⁵ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 200. - 260.lpp.

⁸⁶ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 200. - 260.lpp; Armijas štāba apmācības daļa, Karaspēka daļu organizācija un dienesti taktiskām mācībām, manevriem un karaspēlēm, 29.lpp

gāzu virsnieka darbnīcas. Pulkos bija arī rezerves un mobilizācijas mantu krājumi, ieroču un mantu noliktavas, pārtikas un transportlīdzekļu noliktavas.⁸⁷

7. Siguldas kājnieku pulkā bija divas riteņbraucēju – slēpotāju rotas. Tās varēja aizstāt strēlnieku rotu, vienības kareivjiem bija velosipēdi, savukārt virsniekiem motocikli, ziemas operācijās tie slēpoja.⁸⁸

Sākot ar 1934. gadu, katrā kājnieku pulkā tika izveidota sapieru komanda, 7. Siguldas kājnieku pulkā šādām vienībām izveidojoties 1934. gada 9. jūlijā.⁸⁹

Kājnieku bataljons - Kājnieku bataljons bija mazākā taktiskā vienība, kuras apjomā bija sasniedzama visu kājnieku ieroču kopdarbība kaujā, bet kurai nebija pastāvīga saimniecība. Miera laikā bataljonā bija trīs strēlnieku un viena ložmetējnieku rota.⁹⁰ Bataljonu komandieri bija tieši pakļauti pulka komandierim. Visiem bataljoniem kā papildus vienība klāt nāca medicīniskā atbalsta punkts. Bataljona komandiera rīcībā bija bataljona adjutants ar sakaru vadu. Bataljonā bija arī bataljona komandiera grupa.⁹¹

Kājnieku rota - Kājnieku rotā bija komandiera vads un trīs kājnieku vadi.⁹² Rotas komandiera tuvākais atbalsts bija rotas komandiera vietnieks, vietnieks, kurš, kaut gan nekomandēja nevienu rotu, pārzināja rotas pārzināja rotas saimniecības grupas uzdevumus un atbildēja par rotas komandiera grupas darbību.⁹³ Katrā vadā bija trīs patšauteņu un divas strēlnieku grupas. Vadam bija arī komandieris un vada komandiera grupa.⁹⁴

Grupa bija vismazākā kaujas vienība un arī vienīgā vienība, kuras priekšnieks savus vīrus varēja katrā laikā vadīt ar balsi vai norunātām zīmēm.⁹⁵ Grupas komandieris tieši vadīja savas grupas darbību, kamēr komandiera vietnieks bija tas, kurš komandierim krītot vai atdaloties no grupas, ieņēma komandiera vietu un kaujā vadīja grupu. Gadījumos, kad abas iepriekš minētas personas bija kritušas, grupas vadību vajadzēja pārņemt uzņēmīgākajam kareivim.⁹⁶

---

⁸⁷ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 200. - 260.lpp.

⁸⁸ Ibidem, 200.–216. lpp; JURIS CIGANOVŠ. Latvijas armija. Rīga 2019. 89.-90.lpp.

⁸⁹ Ibidem, 200.–216. lpp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 276. lp.

⁹⁰ Ibidem, 200. - 260.lpp.

⁹¹ Maurers – Maurats, Rīgas garnizona kājnieku daļas 1921.–1934. gadā: 5.Cēsu kājnieku pulks, 39 lpp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2232. l., 37. lp.

⁹² Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 200. - 260.lpp.

⁹³ Maurers – Maurats, Rīgas garnizona kājnieku daļas 1921.–1934. gadā: 5.Cēsu kājnieku pulks, 39 lpp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2232. l., 37. lp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2232. l., 38. lp.

⁹⁴ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 279.lpp;

⁹⁵ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 200. - 260.lpp.

⁹⁶ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 244.lpp.

Līdzīgā sistēma bija arī patšauteņu grupai, kura sastāvēja no komandiera, patšauteņu strēlniekiem un šauteņu strēlniekiem. Patšauteņu strēlnieku sastāvā bija patšautenes šāvējs, kurš nesa patšauteni ar tās piederumiem, patšautenes šāvēja palīgs, kuram bija šautene, četras patšautenes magazīnas un piederumi, un divi piegādātāji, kuriem bija pārējās magazīnas un ar patšauteni saistītie piederumi. Komandierim, izņemot savu šauteni, bija arī patšautenei paredzētie piederumi. Strēlnieku grupas sastāvā bija snaiperis, kuram bija šautene ar optiku un maskēšanās piederumi. Tālāk sekoja trīs strēlnieki, no kuriem viens bija komandiera vietnieks.⁹⁷

Ložmetēju rota - Ložmetēju rotā bija kaujas vads, rotas komandiera vads un trīs līniju grupas. Rotas komandiera vietnieka rīcībā, līdzīgi kā kājnieku rotām, bija pakļauta rotas komandiera grupa un saimniecības grupa. Rotas komandiera grupa sastāvēja atšķirīgāk nekā strēlnieku rota. Rotā nebija ķīmiskā dienesta kaprāļa, bet bija daudz vairāk šoferu un tādēļ, ka grupā bija iekļauts liels skaits zirgu, klāt nāca arī veterinārais feldšeris. Saimniecības grupas sastāvs bija līdzīgs strēlnieku rotai, tas atšķīrās tikai ar to, ka grupā bija kalējs.⁹⁸ Katrs ložmetējnieku vads sastāvēja no divām ložmetējnieku grupām un vada komandiera grupas. Katra ložmetēju grupa sastāvēja no divām ložmetēju apkalpēm. Līniju grupas veidoja četri karavīri, kuri, balstoties uz informāciju no štata saraksta, varēja pildīt ložmetēja šāvēja, palīga un munīcijas piegādātāja pienākumus.⁹⁹

Riteņbraucēju rota - Viens no pulkiem, kurā bija izvietotas riteņbraucēju rotas, bija arī 7. Siguldas kājnieku pulks. Riteņbraucēju rota vadīja rotas komandieris ar savu rotas komandiera vadu, kas sastāvēja no rotas komandiera grupas un saimniecības grupas. Rotā bija paredzēti četri vadi, kas nedaudz atšķīrās no standarta kājnieku rotas. Trīs no vadiem bija vada komandieris, vada komandiera grupa, trīs patšauteņu un divas strēlnieku grupas. Savukārt vienā no vadiem bija vada komandieris un pieci cilvēki, no kuriem divi bija smago automašīnu šoferi. Vadā bija arī kaujas grupa, kura pildīja ložmetēju grupas pienākumus, apkalpojot divus ložmetējus.¹⁰⁰

Instruktoru rota - Instruktoru rota bija atsevišķa pulka vienība ar pastāvīgu un no pulka vienībām piekomandētu pārmaiņas sastāvu, kas pēc mācību kursa pabeigšanas atgriezās savās vienībās. Instruktoru rotā tika uzņemti tikai labākie jaunkareivji. Viņiem bija paredzēta īpaša

---

⁹⁷ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 269.lpp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2232. l., 38. lp.

⁹⁸ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2232. l., 38. lp.

⁹⁹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2232. l., 39. lp.

¹⁰⁰ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2232. l., 39. lp; Ciganovs, Latvijas armija, 89.-90.lpp.

apmācības programma, kuru apgūstot jaunkareivji kļuva par instruktoriem. Apmācības procesa laikā viņiem mācīja kā ātri un loģiski izvērtēt situāciju un pieņemt lēmumus. Sagatavotajiem jaunajiem instruktoriem miera laikā vajadzēja palīdzēt virsniekiem, kareivju apmācībā un audzināšanā. Kara laikā viņiem bija jābūt spējīgiem komandēt grupas un uzņemties citu līdzīgu vienību komandiera pienākumus.¹⁰¹

Sakaru rota - Sakaru rotas karavīri bija specializējušies radio, telefona un signalizācijas ierīču operēšanā. Sakaru vienībām bija jāgādā par nepārtrauktiem, drošiem un ātriem sakariem, lai visos apstākļos būtu iespējama vadības pavēļu nodošana padotajām vienībām, padoto vienību ziņojumu nodošana valdībai, informācijas apmaiņa ar kaimiņu un citām ieroču šķirām, ienaidnieka izlūkošana, ienaidnieka maldināšana.¹⁰² Katram kareivim savā vienībā bija jāsaprot, kā lietot sakaru līdzekļus, jāprot sazināties ar pieņemtajām zīmēm un signāliem, jāpazīst komandpunktu karodziņi.¹⁰³ Pa to liecina arī apmācības programmas, kuras tika sagatavotas kareivjiem. Sakaru apmācību saņēma visi kareivji, jaunkareivjiem 1937. gada rudenī sakaru apmācībai bija paredzētas astoņas stundas, paredzot šādu pašu stundu skaitu arī pilntiesīgu kareivju vienībām 1937. gada oktobra – decembra mācībās.¹⁰⁴ Lielāku sakaru apmācību stundu skaitu saņēma tie kareivji, kuri no savām vienībām tika atsūtīti, lai izietu sakaru rotas organizētos virsstata sakarnieku kursus, kuri ilga divas nedēļas. Pēc pulka komandiera pavēles attiecīgo vienību komandieriem bija jāizvēlas pavēlē noteiktais kareivju skaits no savas vienības šī kursa iziešanai. Akcents tika likts uz to, lai šie kareivji būtu atbilstoši sakaru dienestam izglītības un uzticamības ziņā. Sakaru kursa laikā izvēlētie kareivji mācības izveda sakaru rotas komandiera nozīmētā vietā un laikā, kareivji no vienībām, kas atradās Alūksnes garnizonā, palika sev esošajās vienībās, bet klāt tika piekomandēti kareivji no citiem garnizoniem. Ne visi kareivji bija spējīgi sekmīgi nolikt kursu, kas atkal atspoguļojās pavēlēs, kuras izdeva pēc kursa beigām.¹⁰⁵ Pulks, tāpat kā daudzas citas vienības, līdz ar jaunkareivju ieskaitīšanu pulkā saņēma papildinājumu.¹⁰⁶ Apmācību laikā rotas karavīri saņēma lielāku sakaru apmācības stundu skaitu nekā citas vienības, kas 1937. gadā divu ar pusi mēnešu laikā bija 88 stundas. Mācības sakaru rotai viņu ekspertīzes jomā saturēja lielāku specifiku.¹⁰⁷

---

¹⁰¹ Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armijas 20 gadus, 316.lpp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 336. lp.;

¹⁰² Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 312.lpp.

¹⁰³ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 523.lpp.

¹⁰⁴ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 216. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 391. lp.

¹⁰⁵ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 214. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 450. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 242. lp.

¹⁰⁶ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 68. l., 391. lp.

¹⁰⁷ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 391. lp.

Sakaru vads - Sakaru vadā, kas atradās katrā bataljonā, bija komandieris ar komandiera grupu, kas komandēja sešas līniju grupas, centrāles grupu, divas optiskā telegrāfa grupas un radio grupu.¹⁰⁸

Sapieru vads - Līdz ar pavēli par sapieru komandas izveidošanu, no 1934. gada 9. jūlija līdz 9. augustam, 7. Siguldas kājnieku pulka karavīri no vairākām rotām izgāja virsštata sapieru kursus.¹⁰⁹ 1935. gada maijā tika noteikts štata vietu skaits un sapieru vadam vajadzīgais sastāvs. Sapieru vads tika pakļauts otrā bataljona komandierim.¹¹⁰ Kājnieku apmācības reglaments paredzēja, ka sapieriem jāatbalsta kājnieki kaujā, palīdzot nocietināt pozīcijas, izbūvējot novērošanas punktus, ložmetēju ligzdas un, veicot citus svarīgus nocietināšanas darbus, sevišķu vērību pievēršot šo vietu maskēšanai. Sapieriem bija jāveic apvidus tehniskā izlūkošana, aizstāvēšanas kaujās, izmantojot dabiskos šķēršļus un tos pastiprinot, bet uzbrukuma kaujās bija jānovērš ienaidnieka radītos šķēršļus un ar būvēm, un dažādiem tehniskiem līdzekļiem, bija jāpalīdz pašu karaspēkam pārvarēt apvidus grūtības¹¹¹. Pēc vienības izveides un nostiprināšanās 1935. gada rudenī, vadam sāka nākt klāt arī jaunkareivji.¹¹² Lai vienībā būtu kvalificēti virsnieki, notika arī sapieru vadu virsnieku kursi, kuri deva tiesības virsniekiem tikt pārvietotiem uz sapieru ieroču šķiru.¹¹³ Sapieru virsnieku kursi, kur sūtīja arī virsniekus no kājnieku pulkiem sapieru specialitātes iegūšanai, nodrošināja vajadzīgās zināšanas, lai virsnieki varētu apmācīt sapieru komandas savos pulkos.¹¹⁴ Augstāko izglītību sapieru virsnieki ieguva Augstākās kara skolas speciālajā nodaļā. Pēc attiecīgā militārā kursa un Latvijas universitātes Inženieru zinātņu fakultātes beigšanas, viņi ieguva inženiera grādu armijas mērogā. Karavīriem arī bija iespēja iegūt meistara kvalifikāciju, kuru varēja iegūt pēc noteiktu pārbaudījumu iziešanas. Lielās pārbaudes notika pēc meistaru programmas spridzināšanā kultūrtehniskām vajadzībām, bet mazās - pēc celmu un akmeņu spridzināšanas.¹¹⁵ Izstrādātie apmācības plāni, kas paredzēja vienību nodarbības noteiktā laika posmā sapieru vadam, lika lielu akcentu uz stundām, kurās pasniedza apvidus sagatavošanu. No 1937. gada 16. oktobra līdz 31. decembrim sapieru vads veltīja 86 stundas šai nodarbībai, kamēr citas vienības tikai 12 līdz 18 stundas.¹¹⁶

---

¹⁰⁸ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2232. l., 37. lp.

¹⁰⁹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 276. lp.

¹¹⁰ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 68. l., 174. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 68. l., 334. lp.

¹¹¹ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 308.lpp.

¹¹² LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 68. l., 391. lp.

¹¹³ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 68. l., 200. lp.

¹¹⁴ E. Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 308.lpp.

¹¹⁵ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 147. lp.

¹¹⁶ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 391. lp.

Kājnieku baterija - Kājnieku baterijas miera laikā sastāvēja no Baterijas komandiera un vadības grupas, zem kuras bija divi vadi, no kuriem viens bija prettanku un otrs kājnieku lielgabalu vads, kas sastāvēja no vada komandiera un tā vadības grupas. Katrā grupā bija divi lielgabali. Klāt nāca vēl munīcijas rati, baterijas virsseržants ar saimniecības grupu, baterijas vezumi un lauku virtuve.¹¹⁷ Kājnieku artilērijas uzdevums bija ar tiešu tēmēšanu uz nelieliem attālumiem iznīcināt ienaidnieka ložmetējus, mīnmetējus, tankus, bruņotos auto un citus līdzīgus mērķus, pret kuriem kājnieku parastais apbruņojums izrādītos par vāju.¹¹⁸ Kājnieku baterijas uzdevums bija savlaicīga un precīza uguns atbalsta sniegšana. Noteiktās situācijās, kad lauku artilērija lielās jaudas daudzums bija nevajadzīgs un varēja apdraudēt kājniekus, labāk bija izmantot mazākus lielgabalus. Tas paredzēja artilērijas nodošanu kājnieku rokās, dodot tiem iespēju ar tiešu uguni iznīcināt pretinieku.¹¹⁹ Pulka kareivju apmācības procesa gaitā, kas notika pulka paredzēto mācību laikā ierindas apmācībās stundās, praktizēja kājnieku dižgabalnieku ierindas apmācību. Šaušanas apmācību laikā praktizēja darbību dažādos laikapstākļos, praktizēja savai vienībai raksturīgos uzdevumus, apguva dažādu šaušanas veidu tehniku, mācījās noteikt attālumu līdz mērķim, izmantojot dažādās metodes. Pārējie apmācību priekšmeti un to nodarbības bija līdzīgi kā citām vienībām.¹²⁰

Pulka orķestris - Kājnieku pulkos bija izveidoti arī orķestri. 7. Siguldas kājnieku pulkā starpkaru periodā par kapelmeistariem bija Kristaps Imaks un Kārlis Paucītis. Orķestra muzikantus komplektēja no jauniešajiem obligātā dienesta karavīriem. Uzņemot orķestrī, karavīriem nebija prasības pēc muzikālās izglītības, galvenā bija praktiskā spēlētprasme. Pēc jaunkareivju apmācības, kas pusotru gadu ilgā dienesta laikā notika aptuveni trīs mēnešus, orķestrī jauniešajiem sāka mācīt elementārās teorijas un pūšam instrumentu spēli. Lielāko daļu šī darba kapelmeistara uzraudzībā veica virsdienesta muzikanti. Izņemot garlaicīgos ikdienas vingrinājumus, sekoja uzstāšanās un līdzdalība pulka, armijas ceremoniālajos pasākumos. Muzikanti uzstājās arī sava pulka karavīriem un arī ārpus garnizona vārtiem, tā sniedzot priekšnesumu vietējiem iedzīvotājiem. 7. Siguldas kājnieku pulka orķestris periodiski uzstājās Siguldas dziesmu dienu koncertos. Orķestris spēlēja toreiz populāros armijas maršus vai "šlāgerus". Tas saņēma kritiķu atzinumu, izceļoties starp tiem korjiem, kuri uzstājās koncertā. Publika visvairāk izbaudīja pulka orķestra izpildījumā spēlēto Emīla Dārziņa

---

¹¹⁷ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 200.–216. lpp.

¹¹⁸ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 551.lpp.

¹¹⁹ KĀRLIS DAMBĪTIS. Latvijas armijas artilērija 1919.-1940. g.: vieta bruņotajos spēkos, struktūra un uzdevumi. Rīga 2015, 199.lpp

¹²⁰ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 349. lp.

“Melanholisko valsī”¹²¹ Kad notika pulka orķestra komplektēšana 1934. gadā, tad orķestrim piekomandēja vīrus no citām vienībām.¹²² Orķestra 25 līdz 35 vīrus sagatavoja arī par sanitāriem.¹²³ 1934. gada 12. jūnijā iznāca armijas štāba priekšnieka pavēlē, kurā bija teikts, ka visiem kara orķestriem bija jābūt spējīgiem spēlēt visas Latvijas sabiedroto himnas, bet svinīgos pasākumos visu klātesošo ārzemju viesu attiecīgās valstu himnas. Pavēles cēlonis bija pasākums, kura laikā orķestris nebija spējīgs nospēlēt sabiedrotās Igaunijas himnu.¹²⁴ Pulka orķestris bija arī iesaistīts to pulka taurētāju apmācībā, kuri tika nozīmēti pie orķestra vadītāja taurētāja apmācības iziešanai. Šī apmācība notika vienu līdz divas reizes gadā. No katras vienības, izņemot instruktoru rotu, saimniecības komandu un vēlāk sapieru vadu, uz šo apmācību vajadzēja nozīmēt divus karavīrus, kuri apmācību gāja četras nedēļas. Karavīri apmācībai veltīja pēcpusdienas, 1934. gadā apmācība noritēja no plkst. 11.00 līdz 14.00. Šajā pašā gadā varēja novērot to, ka karavīrus, apmācības iziešanai no vienībām citos garnizonos, sūtīja uz Alūksni un nozīmēja pie vienībām, kas bija dislocētas Alūksnē, kamēr 1937. gadā karavīri, kas bija dislocēti ārpus Alūksnes, izgāja apmācību savos garnizonos. Pēc apmācības iziešanas tika publicēta pavēle, kurā minēja karavīrus, kas kursu izgājuši, kā arī viņu sekmes.¹²⁵ (skat. 2. pielikumu)

Kājniekiem kaujā bija paredzēta galvenā loma, viņi spēja darboties katrā apvidū, dažādos laika apstākļos, jebkurā diennakts stundā, ieņemot apvidu un to pastāvīgi noturot. Pārējo ieroču šķiru uzdevums bija pabalstīt kājniekus viņu uzdevuma veikšanā. Kājnieku galvenais uzdevums bija iznīcināt pretinieku tuvciņā, kuru viņi veica, izmantojot apvidu, savus ieročus un citus cīņu līdzekļus. Kājnieku morālie un fiziskie spēki nebija noturīgi ilgstošām darbībām, tādēļ vadībai to spēki bija jāsaudzē, pārsargājot no nevajadzīgām grūtībām. Kājnieki bija apbruņoti ar šautenēm, automātiskajiem ieročiem, kājnieku un prettanku lielgabaliem, granātmetējiem, rokas granātam, durkļiem, gāzmaskām un sakaru līdzekļiem.

---

¹²¹ EGILS JEMELJANOVŠ. Siguldas 7. kājnieku pulkam – 100, Sigulda, 2019. Pieejams: <https://www.turaida-muzejs.lv/2019/06/siguldas-7-kajnieku-pulkam-100/> (skatīts 16.05.2021)

¹²² LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 456. lp.

¹²³ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 200. - 260.lpp.

¹²⁴ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 220. lp.

¹²⁵ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 22. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 81. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 313. lp.

3.2. Pulka sastāvs un vienību izvietojums

1921. gadā 7. Siguldas kājnieku pulku dislocēja Alūksnē. Sākotnēji karaspēka novietojumam nebija gatavu telpu, tāpēc vienības izvietoja bijušajos krogos, viesnīcās un privātajos dzīvokļos, bet pulka štābu ierīkoja Alūksnes jaunajā pilī, kurā atradās pulka darbnīcas, bibliotēka, virsnieku klubs, maizes ceptuve, sardzes telpas u.c.¹²⁶ (skat. 3. pielikumu)

1923. gadā pabeidza divstāvu kazarmas ēkas un pirts celtniecību.¹²⁷ Uz jaunajām kazarmām pārgāja instruktoru rota, 1. un 2. rota, kamēr citas vienības turpināja dzīvot privātajās telpās.¹²⁸

1929. gadā tika uzcelta trīsstāvu kazarma, kas tolaik bija modernākā kazarma Latvijas armijā.¹²⁹ Līdz ar tās celtniecību visas pulka vienībās no privātajām telpām pārgāja dzīvot kazarmās.

1931. gadā 2. rotu no Alūksnes pārcēla uz Liepnu, kur tā tika novietota jaunuzceltās kazarmās.¹³⁰ Alūksnes garnizonā 1940. gadā bija izvietots pulka štābs, saimniecības rota un orķestris, sakaru rota, ambulance, veterinārā ambulance. 1. un 2. bataljons, kuros ietilpa 1., 2., 4. kājnieku rota, 1. un 2. ložmetēju rotu, sapieru vads, kājnieku baterija bez dažiem no lielgabaliem, instruktoru rota.¹³¹ Liepnas garnizonā bija 3. kājnieku rota, 1. ložmetēju rotas vads, viens prettanku lielgabals. Balvu garnizonā vispirms bija izvietota 7. kājnieku rota, taču vēlāk 12. kājnieku rota. 1940. gadā 12. rota atradās Litenē kopā ar 1. kājnieku rotas vadu.¹³²

1935. gadā tika pabeigta Viļakas garnizona celtniecība, tā paša gada septembrī garnizonu iesvētot.¹³³ 1935. gadā no Gulbenes uzņēma 3. bataljonu, kura sastāvā ietilpa 7., 8., 9. kājnieku rota un 3. bataljona 3. ložmetēju rota un viens kājnieku baterijas vads.¹³⁴ Gulbenes garnizonā no sākuma bija izvietots 3. bataljons, taču līdz ar Dobeles kājnieku pulka vienību ieskaitīšanu

---

¹²⁶ 7. Siguldas kājnieku pulks. In Alūksnes muzeja krājums, 4.-6. kartotēka.

¹²⁷ 7. Siguldas kājnieku pulks. In Alūksnes muzeja krājums, 4.-6. kartotēka.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 1911. l., 36. lp.

¹²⁸ Siguldas pulka piemiņas fonds, Siguldas pulka piemiņai, 1919. 20.-VI 1959. 23.lpp

¹²⁹ 7. Siguldas kājnieku pulks, In Alūksnes muzeja krājums, 4.-6. kartotēka.

¹³⁰ Siguldas pulka piemiņas fonds, Siguldas pulka piemiņai, 1919. 20.-VI 1959, 23.lpp

¹³¹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 182. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 77. l., 128. lp; LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 1. lp

¹³² Siguldas pulka piemiņas fonds, Siguldas pulka piemiņai, 1919. 20.-VI 1959, 23.lpp; 63, 1939; LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 1. lp

¹³³ Kritušo karavīru pieminekļa atklāšana un jaunās karavīru mītnes iesvētīšana Viļakā. In: Latvijas kareivis 24.09.1935., 4.lpp; LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 1. lp

¹³⁴ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 74. l., 63. lp; LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 1. lp

pulka sastāvā, šeit izveidoja 4. bataljonu.¹³⁵ Bataljona sastāvā ietilpa 10., 11. kājnieku rota un 4. ložmetēju rota.¹³⁶ 1940. gadā 11. rota neparādās sarakstā.¹³⁷ (skat. 7. pielikumu)

Šis izvietojums skaidrojams ar paredzētajiem mobilizācijas plāniem. Latvijā starpkaru perioda laikā notika 4. mobilizācijas plāna izstrāde, kas tika veidots, pieaugot Nacistiskās Vācijas draudiem. Draudi varēja kļūt reāli Vācijas un Lietuvas konflikta dēļ par Klaipēdu. Tika paredzēta mobilizācija pēc politiskās sistēma, kas bija lēnāka bet politiski drošāka. 7. Siguldas kājnieku pulks šajā plānā bija starp pulkiem, kam bija jāsedz austrumu robeža un kura sagatavošanās laiks bija trīs līdz piecas stundas. Tās izpildē galveno lomu ieņēma dzelzceļi, pa kuriem bija jāveic rezervju un apgādes transports. Situācija mainījās pēc Nacionālsociālistiskās Vācijas un Padomju savienības iebrukuma Polijā. Par jauno potenciālo ienaidnieku Latvijas armijas vadības acīs kļuva Padomju Savienība. Sākās 5. mobilizācijas plāna izstrāde, pārejot uz teritoriālās komplektēšanas sistēmu. Sākās jaunu vienību izveide un esošo pārvietošana uz jaunām dislokācijas vietām, aizvien vairāk vienībām koncentrējoties tuvāk Latvijas un Padomju Savienības robežai. Pārvietoja ne tikai kadrus, bet arī ieročus un krājumus, armija tajā brīdī bija ļoti ievainojama.¹³⁸ (skat. 4. pielikumu)

Pulka sastāvs dažādos tā pastāvēšanas laika posmos atšķīrās. To ietekmēja pulka papildinājumi, atvaļinājumi, karavīru saslimšana, aresti, prombūtne, jaunkareivju iesaukšanas un karavīru atvaļināšanas laiki. 7. Siguldas kājnieku pulks bija lielākais pulks Latvijas armijā, strukturāli un skaitliski. Pulkā atradās četri bataljoni, kuros, balstoties uz literatūru, kopā ar pulku, bija 89 virsnieki, 1368 kareivji un instruktori, 23 brīvā līguma darbinieki.¹³⁹ Tas ir aptuvenais pulka karavīru skaits, kurš, atkarībā no perioda, varēja atšķīrties. Pulka sastāvs bija uzskaitīts pulka dienasgrāmatā, kurā visu laiku atzīmēja dažādu pakāpju un profesiju kareivju sastāvu pēc saraksta un faktiski.

---

¹³⁵ Siguldas pulka piemiņas fonds, Siguldas pulka piemiņai, 1919. 20.-VI 1959, 23.lpp; LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 1. lp

¹³⁶ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 74. l., 63. lp; LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 1. lp

¹³⁷ LNA LVVA, 1516. f., 1. apr., 1393. l., 1. lp

¹³⁸ VALDIS KUZMINS. Latvijas bruņoto spēku mobilizācijas plāni 1939. gada beigās – 1940. gada sākumā. Otrais Pasaules karš un Latvija: notikumi un sekas 20. gadsimta 40.–60. gadi. Rīga 2011. 271 – 285.lpp; Latvijas armijas vienību dislokācija un plānotās aizsardzības līnijas līdz 1939. gada rudenim. 9. ekspozīcija "Latvijas valsts aizsardzība 1920.- 1940". Latvijas Kara muzeja krājums; Latvijas armijas vienību dislokācija un plānotās aizsardzības līnijas līdz 1939. gada beigās un 1940. gadā. 9. ekspozīcija "Latvijas valsts aizsardzība 1920.- 1940". Latvijas Kara muzeja krājums.

¹³⁹ BĒRZIŅŠ, BAMBALS, Latvijas armija, 77.lpp.

1937. gada 2. janvārī 7. Siguldas pulkā starp virsniekiem bija: viens pulkvedis, septiņi pulkvežleitnanti, 18 kapteiņi, 12 kapteinleitnanti, 29 virsleitnanti, viens leitnants. Jauktajās vietās: viens kancelejas priekšnieks, viens mantu virsnieks. Starp sanitārvirsniekiem viens ārsts pulkvežleitnants, divi leitnanti, viens zobārsts. Virsdienesta instruktoros: 49 virsnieku vietnieks, trīs virsseržanti, 40 seržanti, 50 kaprāļi. 7. Siguldas kājnieku pulka virsdienestā bija arī karavīri arodpratēji: astoņi vec. rakstveži, četri mantziņi, trīs vec. med. feldšeri četri med. feldšeri, divi vec. vet. feldšeri, viens vec. aptiekas asistents, viens vec. drēbnieki, 11 vec. muzikanti, četri muzikanti. Starp obligātā dienesta instruktoriem bija 93 kaprāļi. Obligātajā dienestā dienēja: 60 dižkareivji, 1124 kareivji, 64 jaunkareivji. Tālāk sekoja brīvā līguma darbinieki: divi paredzēti uz jauktajām vietām, 22 virsdienesta karavīri uz arodpratēju vietām. Kopumā pulkā bija 1545 karavīri. Pulka sastāvs varēja arī samazināties vai palielināties par vairākiem simtiem. Pulkā lielāko daļu karavīru veidoja no obligātā iesaukuma, kurš sastādīja 1248 karavīrus, savukārt virsdienestā bija tikai 297 karavīri.¹⁴⁰ (skat. 5. pielikumu)

Kopumā var secināt, ka 7. Siguldas kājnieku pulks bija dažādu vienību veidojums, kurā vienībai katrai bija savi uzdevumi, struktūra un vieta pulkā. Gluži kā ikviena armijas vienība, arī 7. Siguldas kājnieku pulks bija kā dzīvs organisms, kur katra no vienībām bija kā orgāns, bez kura pulka eksistence nebija iespējama, klāt nākot vienībām, kuras papildināja pulka kaujas spējas. Pulks atradās nepārtrauktā attīstībā, tā vienībām pilnveidojoties, bet karavīriem apgūstot jaunas zināšanas. Pulka sastāvs un struktūra starpkaru perioda laikā bija mainīgs, pulka karavīri tika pārvietoti uz citām vienībām, devās komandējumos, tika apcietināti, iesaukti un atvaļināti, tādēļ nav iespējams noteikt konkrētu pulkā esošo karavīru skaitu. Pulkā varēja izveidoties situācijas, kad karavīri vēl nav atvaļināti, taču jauniesauktie jau ir pievienoti, tas varēja radīt situāciju, ka pulka sastāvs pārsniedza normas par vairākiem simtiem. Starpkaru periodā pulks uzsāka jaunu kazarmu celtniecību, lai dienējošajiem karavīriem nodrošinātu atbilstošas telpas un pēc iespējas ātrāk atbrīvotu privātmājas, kurās karavīri sākotnēji tika izmitināti. Karavīru izvietojums varēja tikt mainīts pēc vajadzības, vienībām tiekot samainītām un pārvietotām uz jaunu dislokācijas vietu.

---

¹⁴⁰ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 297. l.

4. NODAĻA. 7. SIGULDAS KĀJNIEKU PULKA DARBĪBA 1934.-1939.

7. Siguldas kājnieku pulka darbību pamatu vislabāk raksturo tā ikdiena. Sākot no pulka štāba organizatoriskās darbības, karavīru apmācības, apgādes un citu sadzīvisku jautājumu risināšanā, beidzot ar karavīru dalību apmācības procesā un brīvā laika pavadīšanu. Visi šie procesi bija sastopami dienesta dzīvē, un katrs no tiem bija vajadzīgs, lai beigās valsti aizsargātu labi organizēta, trenēta un apgāda vienība. Šis pulks ir spilgts šo jautājumu atspoguļojums, ne tikai tādēļ, ka tas bija vislielākais no pulkiem, bet arī tādēļ, ka tam bija ciešas saiknes ar sabiedrību un tajā tika ieguldīti lieli finansiālie līdzekļi.

4.1. Pulka štāba darbība

Kājnieku pulks bija atsevišķa karaspēka daļa ar pastāvīgu saimniecību, kas nozīmēja, ka tas pats lielākoties atbildēja par saviem organizācijas jautājumiem. Pulks sastāvēja no pulka vadības un kaujas vienībām, vadībai esot atbildīgai par visiem pulka uzturēšanas, organizēšanas un pastāvēšanas jautājumiem.¹⁴¹ Lai veiktu visas šīs vajadzīgās funkcijas, pulka vadība sadalījās mazākās struktūrās. Tā katra veica attiecīgo pulka organizatorisko uzdevumu. Pulka vadībā ietilpa pulka komandieris, pulka štābs un komandiera palīgi aizmugures organizēšanā.¹⁴²

Pulka pastāvēšanas laikā tam vairākkārt mainījās komandieri, visilgāk par komandieri bija pulkvedis Kristaps Frickauss, kurš atbildēja par 7. Siguldas kājnieku pulku no 1921. gada 11. marta līdz 1935. gada 9. augustam.¹⁴³ Pēc viņa sekoja pulkvedis Kārlis Bojārs, kurš pulkā neuzturējās ilgi, un jau 1936. gada 1. oktobrī.¹⁴⁴ gadā par komandieri kļuva ar pieredzi bagātais pulkvedis Vilis Spandegs, kurš uzņēmās lielu atbildību, komandējot pulku, kas mobilizācijas gadījumā būtu būtisks valsts aizsardzībā. Par pulka komandieri viņš palika līdz Latvijas okupācijai.¹⁴⁵

Pulka komandierim kaujas vadības jomā atbalstu sniedza štāba priekšnieks, kura pakļautībā atradās pulka štābs. Jautājumos, kas skāra pulka aizmuguri, galvenie palīgi bija saimniecības priekšnieks, vecākais ārsts un veterinārārsts. Pulka štābs atbildēja par noteikta veida informāciju, kas bija vajadzīga pulka komandierim, lai tas varētu pieņemt pulka kaujas

---

¹⁴¹ ROZENŠTEINS, Divīzijas un pulka štāba organizācija un darbība kara laikā, 158.–181.lpp

¹⁴² Ibidem, 158 – 181.lpp.

¹⁴³ Atsevišķs novilkums no Ausekļa rakstu izlases, Karaspēka daļu īsas vēstures, 38.lpp

¹⁴⁴ Jauni divīziju un pulku komandieri. In Brīvā zeme 02.10.1936. 3.lpp.

¹⁴⁵ ĒRIKS JĒKABSONS. Vilis Spandegs, 2022. Pieejams: <https://enciklopedija.lv/skirklis/107085-Vilis-Spandegs> (skatīts 08.05.2022);

vadības lēmumus, tādēļ tās ievākšana bija uzticēta štāba personālam. Štābā ietilpa: štāba priekšnieks, pulka adjutants ar palīgu, pulka sakaru priekšnieks, komandants, pulka kancelejas darbvedības pārzinis. Pulka štāba priekšnieks atbildēja par to, lai komandieris pastāvīgi būtu informēts pār pulka stāvokli un tajā notiekošo un sniedzot savus risinājumus. Viņš atbildēja par komandiera lēmumu izpildi un pavēles nodošanu izpildītājiem. Pulka adjutants pārzināja visu, kas saistīts ar topogrāfiju, pieņēma un reģistrēja pavēles, organizēja operatīvo sarakstīšanos un šifru lietas. Adjutanta palīgs pārzināja pretinieka izlūkošanu un karaspēka audzināšanu. Sakaru priekšnieka kompetencē bija nepārtrauktu pulka sakaru organizēšana, tāpat viņš atbildēja par ziņojumu nodošanu un pulka pastu. Pulka komandanta rīcībā bija kara policija, viņš atbildēja arī par orķestra apmācību un štāba drošību. Par pulka skaitliskā sastāva uzskaitīšanu atbildēja kancelejas darbvedības pārzinis.¹⁴⁶

Par pulka aizmuguri jeb saimniecisko daļu bija atbildīgs saimniecības priekšnieks, kurš sniedza informāciju par pulka saimniecības stāvokli un ierosināja risinājumus apgādes vai vietējo līdzekļu jautājumos. Saimniecības priekšnieka pienākumos ietilpa saimniecības lietu virzīšana, nosakot pulka vezuma atrašanās vietu, materiālu piegādes ceļus. Veselības uzraudzību un palīdzību pārzināja vecākais ārsts, kurš veica no ierindas izvesto nogādi un pildīja pienākumus saskaņā ar sanitārās un tiešās priekšniecības pavēlēm. Viņš bija tiešais komandiera padomdevējs karavīru veselības jautājumos. Tajā pašā laikā, kad vecākais ārsts uzraudzīja karavīru veselības stāvokli, par veterināro nozari pulkā atbildēja veterinārārsts. Viņš uzraudzīja pulka zirgu higiēnu, aizsardzību pret lipīgām slimībām, zirgu apkalšanu un nogādi ārstniecības iestādē, veselības problēmu gadījumā. Veterinārārsts veica arī pulka uzturā lietojamās gaļas pārbaudi.¹⁴⁷

Pulka komandiera lēmumus pulka štābs sastādīja pavēļu formās, jautājumus par karaspēku vai aizmugures orgānu darbību nosakot ar operatīvajām pavēlēm. Operatīvās pavēles dalījās vispārējās un atsevišķajās. Tās tika nodotas rakstveidā, vai gadījumā, kad tās bija īsas, mutiskā veidā. Par pulka administratīvajām pavēlēm atbildēja štāba priekšnieks.¹⁴⁸ Darbība ar pulku pavēlēm ietilpa vecākā rakstveža pienākumos, kas pavēļu projektus iesniedza izskatīšanai pulka adjutantam. Pie darbvedības ietilpa arī darbvedis, kas sastādīja pieprasījumus, rēķinus,

---

¹⁴⁶ Rozenšteins, Divīzijas un pulka štāba organizācija un darbība kara laikā. 158 – 181.lpp; Rozenšteins, Kājnieku pulku aizmugures noorganizēšana kara laikā. 5 – 18.lpp.

¹⁴⁷ Rozenšteins, Divīzijas un pulka štāba organizācija un darbība kara laikā. 158 – 181.lpp; Rozenšteins, Kājnieku pulku aizmugures noorganizēšana kara laikā. 5 – 18.lpp.

¹⁴⁸ Rozenšteins, Divīzijas un pulka štāba organizācija un darbība kara laikā. 158 – 181.lpp; Rozenšteins, Kājnieku pulku aizmugures noorganizēšana kara laikā. 5 – 18.lpp.

saimniecības jautājumu saraksti. Pulka saraksti un dežūrgrāmatu kontrolēja rakstvedis. Dokumentu apstrādei pulkā bija arī šapirogrāfs, opalogrāfs, litogrāfs.¹⁴⁹

Pulka vadība, kuru veidoja pulka komandieris un pulka štābs, sekojot augstākstāvošo dienestu norādēm, noteica visu pulka institūciju darbību. Visas darbības, kuras norisinājās pulkā, sākot ar apmācību un beidzot ar ikdienišķām lietām, bija saskaņotas un dokumentētas. Sazarotā pulka struktūra nevarēja funkcionēt bez vienojoša elementa – priekšniecības. Pulka štābam, lai veiktu visa kājnieku pulka organizāciju, bija jāsadalās sīkākās vienībās, kas ne tikai vadīja vajadzīgās struktūras, apkopoja informāciju un sniedza padomus, bet arī kopā veidoja fundamentu, kas bija vajadzīgs pulka komandierim, lai veiktu lēmumus.

4.2. Garnizona dienests

Latgales divīzijas pulka vienības nekoncentrējās vienuviet, bet bija izvietotas ap pulka štābiem, vairākās vietās apgabalā. Apdzīvotā vietā - pilsētā, miestā, ciematā - novietotais karaspēks tika saukts par attiecīgās vietas garnizonu, un par tās priekšnieku tika iecelts vecākais no izvietotā karaspēka priekšniekiem.¹⁵⁰ 7. Siguldas kājnieku pulka garnizoni atradās Alūksnē, kurā atradās arī štābs, Gulbenē, Viļakā, Balvos un Liepnā. Par apgabalu garnizonu priekšnieku iecelšanu atbildēja Armijas komandieris, bet apgabalos ietilpstošo garnizonu priekšniekus attiecīgā apgabala garnizona priekšnieks.¹⁵¹ Garnizona priekšnieka pienākums bija uzmanīt, lai garnizonā izvietotie karavīri ievērotu kara disciplīnu un kārtību, kā arī kontrolēja garnizonā esošo militāro objektu izmantošanas laikus.¹⁵² Garnizona priekšnieks savās pavēlēs noteica garnizona karavīru darbību dažādos pasākumos, izdeva pavēles citiem garnizoniem, izdeva atļauju karavīriem pāriet uz cita tipa apgērību, mainoties gadalaikam. Pavēles arī attiecās uz garnizona iekšējo kārtību un karavīru uzvedību ārpus garnizona.¹⁵³ Viņš pavēlēs arī aprakstīja karavīriem atļauto peldēšanos, kura karavīriem bija atļauta, kad ūdens bija sasniedzis noteiktu temperatūru. Tas bija ļoti aktuāls jautājums, jo Alūksnes garnizons atradās blakus ezeram. Šai

---

¹⁴⁹ Maurers – Maurats, Rīgas garnizona kājnieku daļas 1921.–1934. gadā: 5.Cēsu kājnieku pulks, 40 - 41 lpp.

¹⁵⁰ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata. 1940, 68.lpp.

¹⁵¹ Maurers – Maurats, Rīgas garnizona kājnieku daļas 1921.–1934. gadā: 5.Cēsu kājnieku pulks, 33 lpp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2639. l., 4. lp

¹⁵² Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 68.lpp.

¹⁵³ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2639. l., 5. lp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2639. l., 3. lp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2639. l., 10. lp

procedūrai nāca līdzī daudz noteikumu un procedūru, lai karavīru veselības stāvoklis nepasliktinātos pēc peldes, un lai viņu dzīvība netiktu apdraudēta.¹⁵⁴

Pulkā esošajiem garnizoniem bija vajadzība pēc apsardzes un kārtības uzturēšanas. Karavīri nodarbojās ne tikai ar savu militāro spēju uzturēšanu, viņiem bija arī jāuztur dažādas izvietojuma funkcijas. Kareivju, instruktoru un virsnieku pienākumos bija paredzēts sardzes dienests. Par sargu tika uzskatīts ar ieroci bruņots karavīrs, kurš nāca no sardzes sastāva, un, atrodoties postenī, pildīja apsardzības uzdevumu. Sardzes dienestu pildīja sardzes un apsardzes; sardzes dienesta uzdevumus varēja uzdot pildīt arī vienību dežūrvirsniekiem vai citiem dienestā esošajiem karavīriem un amatpersonām. Par sardzi sauca apbruņotu karavīru vienību, kuras pienākumos ietilpa valsts mantas apsardze, arestēto personu apsargāšana, sabiedrības kārtības uzturēšana un goda parādīšana.¹⁵⁵

Atkarībā no sardzes lieluma un svarīguma, izšķīra virsnieku, instruktoru un dižkareivju sardzes. Virsnieku sardzēs priekšnieks bija virsnieks, instruktoru sardzēs - instruktors, kuru varēja, izņēmuma gadījumos, aizvietot dižkareivja sardze, kur priekšnieks bija dižkareivis. Sardzes iedalījās nakts un diennakts sardzēs. Diennakts sardzes pildīja apsardzes pienākumus 24 stundas no tā brīža, kad pieņēma sardzi, līdz brīdim, kad to nomainīja.¹⁵⁶

Norīkojumu sadale notika starp rotām, par ko atbildēja sakaru virsnieks, kurš sadales sarakstus iesūtīja pulka kancelejai. Tālāk visus norīkojumus sadalīja starp vadiem un nodaļām, par ko atbildīgi jau bija virsseržants un vadu seržanti. Norīkojumu saraksti bija atrodami vada telpās un bija iepriekš sadalīti pa katru mēnesi. Karavīriem tika paziņots par norīkojumu vakara jundas laikā, dienu pirms norīkojuma, lai viņi spētu sagatavoties dežūrai. Karavīri, kuri tika norīkoti uz dežūru, tika atbrīvoti no mācībām, lai spētu atkārtot savus pienākumus.¹⁵⁷ Dodoties uz dežūru, jaunā sardze pārgāja sardzes dienesta priekšnieka padotībā. Priekšnieka uzdevums bija pārliecināties par sardzes gatavību pienākumu izpildei, pārbaudot sargu zināšanas, ekipējums.¹⁵⁸

Virsnieku un instruktoru sardzēs bija sargmaiņi, kas bija dižkareivji un labākie kareivji, kuru pakļautībā notika sargu izvadāšana uz posteņiem. Sargmaiņi karavīrus noteiktā formējumā aizveda līdz posteņim, un viņu vadībā notika jaunās un vecās sardzes maiņa, kuras laikā jaunais

---

¹⁵⁴ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2639. l., 3. lp

¹⁵⁵ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 68.lpp.

¹⁵⁶ Ibidem, 68.lpp.

¹⁵⁷ ARMIJAS ŠTĀBA APMĀCĪBAS DAĻA. Iekārtas reglaments. Rīga: Apsardzības ministrija, 1921. 70 - 72.lpp.

¹⁵⁸ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 68.lpp.

sargs pieņēma sardzes pienākumus un vajadzīgo inventāru, kā arī kopā ar sargmaini pārbaudīja atslēgas un zīmogus. Pārlicinoties par to veselumu, kā arī, veicot apsargājumā objektā vizuālu pārbaudi, nākamā sardze uzsāka savu pienāku izpildi. Maiņa bija vesela procedūra, kura varēja atšķirties atkarībā no vajadzības.¹⁵⁹

Lai pārlicinātos, ka sardzes pilnvērtīgi pilda savus pienākumus, no bataljonu vai rotas komandieru vidus bija izraudzīts sardžu pārraug, kuram par palīgu norīkoja rotas vai vada komandieri, kuru sauca par sardžu pārrauga palīgu. Garnizona pastāvīgās sardzes bija padotas garnizona priekšniekam, komandantam un sardžu pārraugam. Iekšējās sardzes pakļāvās daļas komandierim un daļas dežūrvirsniekam.¹⁶⁰

Latvijas armijā apsargājami objekti iedalījās pēc viņu svarīguma 4 kategorijās. Pirmajā kategorijā ietilpa ieroču, munīcijas un sprāgstvielu noliktavas ārpus kazarmu teritorijas, garnizona virssardze un karaspēka daļu virssardzes. Pirmajā kategorijā ietilpa arī armijas centrālās iestādes un citi svarīgi militāri objekti. Otrajā kategorijā ietilpa ieroču, munīcijas un sprāgstvielu noliktavas, kuras atradās kazarmu teritorijā, kā arī citi apsardzes objekti. Trešajā kategorijā tika iekļautas visas produktu un mantu noliktavas ārpus kazarmu rajona, savukārt ceturtajā kategorijā visas produktu un mantu noliktavas, ja tās atradās kazarmu teritorijā.¹⁶¹

Alūksnes garnizonā sardzes maiņas notika plkst.14.00. Dežūras bija ne tikai sardzē, bet arī citos garnizona dienestos. Uz dežūru tika norīkots dežūrvirsnieks, dežūrvirseržants, dežurants medicīniskais feldšeris ambulancē, dežurants maizes ceptuvē un virtuvē, pulka sardze un dežūrtaurētājs, dežūrējošā vienība.¹⁶²

Garnizona nozīmi karavīru dzīvē var novērot arī apmācību priekšmetos, kurus karavīri apguva. Jaunkareivja apmācībās tika iekļauts priekšmets, kurš saucās garnizona dienests. Pie karavīru kolektīvo apmācību procesa komandējošais sastāvs atzīmēja un ņēma vērā, ka noteiktu skaitu no apmācības laika aizņems sardžu dienests. Vēl lielāku pamatojumu sniedz tas, ka karavīra rokasgrāmatā bija atvēlēta nodaļa, kurā tika raksturots garnizona dienests. Karavīram tā bija laba iespēja atkārot visu nepieciešamo pirms došanās uz maiņu.¹⁶³

---

¹⁵⁹ Ibidem, 68.lpp.

¹⁶⁰ Ibidem, 68.lpp.

¹⁶¹ Maurers – Maurats, Rīgas garnizona kājnieku daļas 1921.–1934. gadā: 5.Cēsu kājnieku pulks, 74 lpp

¹⁶² LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 57. lp.

¹⁶³ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 341. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 322. lp.; Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 68.lpp.

4.3. Jaunkareivju un kareivju apmācība

Svarīgākā dienesta daļa Latvijas bruņotajos spēkos bija karavīru apmācība, kas veidoja lielāko daļu dienestā pavadītā laika. Uzsākot dienestu, karavīrs uzsāka jaunkareivja apmācības kursu, kura laikā jauniesauktais apguva dienestam vajadzīgās pamatprasmes, neiedziļinoties militārajā specifiskā. Pēc militāro prasmju apguves, pārejot uz attiecīgo militāro vienību un iegūstot specialitāti, varēja turpināties iegūto prasmju papildināšana. Karavīra apmācība ietvēra plašu zināšanu un prasmju loku. Tās nodrošināja izdzīvošanas iespējas un rīcību karadarbības apstākļos. Tās bija svarīgas arī ikdienas dzīvē armijā, klāt nākot disciplīnai un likumiem.

Jaunkareivju iesaukšana 7. Siguldas kājnieku pulkā, tāpat kā armijā kopumā, norisinājās pavasarī un rudenī. Jaunkareivju apmācības mērķis bija sagatavot jauniesauktos kaujas darbībai grupas sastāvā un pieradināt pie pārgājieniem pilnā kaujas ietērpā.¹⁶⁴ Pavasara iesaukšana parasti norisinājās aprīlī, martā. Jaunkareivji kļuva par kareivjiem pēc svinīgā solījuma parakstīšanu jūlija sākumā.¹⁶⁵ Rudens iesaukums norisinājās septembrī vai oktobrī ar solījumu decembrī.¹⁶⁶ Kopumā apmācāmie atradās jaunkareivja statusā 10 līdz 11 nedēļas, savukārt jaunkareivju kurss ilga astoņas nedēļas.¹⁶⁷ Līdz ar 1937. gada rudens iesaukumu jaunkareivju kursa ilgums tika pagarināts līdz 14 nedēļām.¹⁶⁸

Jaunkareivjiem tika izstrādāts apmācību grafiks, kas paredzēja attiecīgo stundu skaitu katrai no mācāmajām nodarbībām. Balstoties uz jaunkareivju apmācības plānu, 1937. gada rudenī iesauktajiem jaunkareivjiem kurss sastāvēja no sekojošām nodarbībām: Ierindas un kaujas apmācības, kas iedalījās ierindas apmācībā (60 stundas), kaujas apmācībā (107 stundas); šaušanas apmācības (100 stundas); apvidus sagatavošanas (12 stundas); pretķīmiskās aizsardzības (7 stundas); sakariem (8 stundas); topogrāfijas (4 stundas), kara disciplīna un likumi (7 stundas); iekšējais dienests (21 stunda); garnizona dienests (16 stundas); vingrošana (24 stundas); dzimtenes mācība (12 stundas); audziņošās pārrunas (12 stundas); pulka un rotu atsevišķie uzdevumi (41 stunda). Bija paredzēta alfabēta apmācība, kas sākās no ceturtais nedēļas un norisinājās 3 stundas nedēļā, kopā sasniedzot 42 stundas. Vēl no ceturtais nedēļas bija paredzētas spodrības stundas, kas norisinājās otrajā nedēļā, vienai no šīm stundām notiekot sestdienas pēcpusdienā. Apmācības priekšmetu mācību intensitāte atšķīrās ar to, ka daži

---

¹⁶⁴ Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armija 20 gados, 313.lpp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 117. lp.

¹⁶⁵ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 117. lp.

¹⁶⁶ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 129. lp.

¹⁶⁷ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 201.lpp.

¹⁶⁸ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 315. lp.

priekšmeti norisinājās ļoti intensīvi visa kursa garumā, citi aizņēma vienu stundu nedēļā, kamēr tādi kursi kā topogrāfija, sakari, kara disciplīna un likumi intensīvāk norisinājās kursa pirmajās trīs nedēļās, pārējā kursa laikā to neapgūstot, bet kursā beigās tiekot atkārtotiem.¹⁶⁹ Tas būtu skaidrojams ar to, ka priekšmeti, kuru stundu skaits bija lielāks kursa sākumā, bija būtiski karavīra dienestam un tos vajadzēja apgūt pašā sākumā, lai pārējo priekšmetu apmācība notiktu veiksmīgāk.

1940. gada jaunkareivjiem bija izveidotas vairākas programmas, kuras bija paredzētas jaunkareivjiem no dažādām vienībām, galvenā atšķirība bija dažādu priekšmetu stundu skaits. Par piemēru sekojot tam, ka sapieru vada ierindas un kaujas apmācība aizņēma 100 stundas, kamēr ložmetējnieku rotas jaunkareivjiem 150 stundas, sapieri ar apvidus sagatavošanu nodarbojās 70 stundas, bet ložmetējnieki 12 stundas.¹⁷⁰ Jaunkareivju apmācības norisei sekoja līdzī arī pulka komandieris, kas savās izdotajās pavēlēs norādīja uz apmācības procesu un jaunkareivju apmācītāju darbību, sniedzot korekcijas, par kuru izpildi bija jāparūpējas bataljona komandierim.¹⁷¹ Šo atšķirību, salīdzinājumā ar iepriekš minēto 1937. gada apmācību, varētu skaidrot ar to, ka līdz ar politiskās situācijas pasliktināšanos, bija jāpaātrina karavīru apmācības process, lai militāra konflikta gadījumā karavīri būtu jau specializējušies. Jaunkareivju apmācītājiem apmācības procesa gaitā lielāka uzmanība bija jāpievērš apbruņojuma nozīmei, rīcībai ar sekojošo priekšmetu, vēlāk sekojot šo priekšmetu salikšanai, izjaukšanai un priekšmetu daļu nosaukumu apguvei. Pēc komandiera pavēles mazāka nozīme bija jāpievērš priekšmetu svaram vai detalizētai to mehānismu darbībai. Tāpat bija jāizvairās no sarežģītu vārdu lietojuma, bet jāpieturas vairāk pie ikdienišķas valodas.¹⁷²

Nozīmīgu lomu ieņēma arī karavīru fiziskā audzināšana, kas jaunkareivjiem izpaudās dažādu vingrinājumu izpildē. Iesaukuma sākumā notika viņu fizisko spēju pārbaude, veicamie vingrinājumi bija: simts metru skrējieni, tāllēkšana ar ieskrējieni, granātas sviešana un pievilkšanās. Kurša beigās arī notika fizisko spēju pārbaude, kurai klāt nāca 1000 metru skrējieni. Fiziskās audzināšanas laikā vingrinājumi tika iedalīti trīs daļās, kas bija ievada vingrinājumi, galvenie vingrinājumi un noslēdzošie vingrinājumi. Vingrinājumi iekļāva dažādus spēka, ātruma, lokanības, izturības un cīņas vingrinājumus. Daži no vingrinājumiem bija izpildāmi arī rotaļu veidā.¹⁷³ Starpkaru perioda laikā tika sekots līdzī arī fiziskajai slodzei,

---

¹⁶⁹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 332. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 375. lp.

¹⁷⁰ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 77. l., 51. lp.

¹⁷¹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 400. lp.;

¹⁷² LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 400. lp.;

¹⁷³ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 77. l., 68. lp.

kuru jaunkareivji guva no ekipējuma. 1924. gadā Armijas komandieris ģen. Pēteris Radziņš ar pavēli bija noteicis to, kādas fiziskās slodzes ir piemērojamas jaunkareivjiem, nosakot brīdi, kad karavīrs sāk nēsāt pilnu kaujas ekipējumu un to, kādus smagumus karavīriem bija paredzēts nest.¹⁷⁴

Pēc jaunkareivju kursa beigām tika nozīmēta speciāla komisija, kuru izsludināja pulka komandieris, paziņojot komisijas dalībniekus, kā arī pārbaūžu laiku katrā izvietojumā.¹⁷⁵ Komisija pārbaudīja karavīru zināšanas, Pēc tam pārbaudes rezultātus komandieris publicēja pavēlē.¹⁷⁶ Katra virsnieka interesēs bija panākt saviem padotajiem augstāko zināšanu līmeni, jo no tā bija atkarīga viņu atalgojums.¹⁷⁷

Beidzoties jaunkareivju kursam un pārbaudes komisijas darbībai, tika izsludināts saraksts ar jaunkareivjiem, kuriem būs jāparaksta svinīgais solījums.¹⁷⁸ Notika svinīgā ceremonija, kuru ar svinīgo aktu ievadīja pulka komandieris. Sekoja komandiera runa, zvēresta došana un tad attiecīgi arī parakstīšanās. Pēc ceremonijas jaunkareivji kļuva par pilntiesīgiem kareivjiem.¹⁷⁹

“Es, Latvijas karavīrs, apzinādamies atbildību likuma priekšā, apsolos un zvēru, netaupot savus spēkus un dzīvību, sargāt Latvijas valsti un viņas neatkarību pret visiem, kas to apdraud, būt uzticīgs tās valdībai, izpildīt pēc labākās sirdsapziņas savus pienākumus, padoties bez ierunām kara likumiem un disciplīnai un vienmēr paklausīt saviem priekšniekiem.” (Svinīgais zvērests)¹⁸⁰ (skat. 8. pielikumu)

Tālāk varēja notikt obligātā dienesta karavīru sagatavošana dažādām specialitātēm, kā arī to amatu iedale vienībās. Jau pirms dažādu saimniecisko un administratīvo amatu ieņemšanas, labākie pirmā kursa jaunkareivji tika iedalīti instruktoru rotās, kur notika viņu sagatavošana par instruktoriem.¹⁸¹

---

¹⁷⁴ Maurers – Maurats, Rīgas garnizona kājnieku daļas 1921.–1934. gadā: 5.Cēsu kājnieku pulks, 58 lpp.

¹⁷⁵ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 217. lp.

¹⁷⁶ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 201.lpp.

¹⁷⁷ Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 202 - 203.lpp.

¹⁷⁸ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 39. lp.;

¹⁷⁹ Svinīgais solījums. In: Latvijas kareivis 17.02.1938., 3.lpp

¹⁸⁰ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 10.lpp

¹⁸¹ Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armijas 20 gados, 316.lpp.

Apmācība

Pat ja jaunkareivju kursa laikā karavīri vairāku nedēļu laikā apguva armijai nepieciešamās zināšanas un prasmes, karavīru apmācības process ar to nebeidzās. Svarīgu lomu ieņēma karavīru kaujas spēju uzturēšana, jaunu zināšanu apguve un padziļinātas izpratnes izveide.

Par apmācības plānu izveidi atbildēja pulka komandieris, kura izveidotais karavīru apmācības plāns bija paredzēts noteiktam laika periodam, kas varēja būt vairāki mēneši. Plānā bija veikts laika aprēķins, kurā varēja redzēt mācāmo stundu laiku, ņemot vērā laiku, kas tiks veltīts garnizona pienākumu izpildē. Mācību stundu laiks tika dalīts noteiktos priekšmetos, kas vēlāk sadalījās nodarbībās. Kaut gan priekšmeti dažādām armijas vienībām neatšķīrās, laiks, kas noteiktā nodarbībā bija veltīts, un nodarbību saturs, atšķīrās, un bija pielāgots noteiktajai vienībai. Par tālāko apmācību plānu grafiku sadalījumu pa dienām, nedēļām vai mēnešiem atbildēja zemāk esošo vienību komandieri, kas izveidoja paredzēto dienas plānu, kuru vēlāk apstiprināja augstākstāvošie komandieri. Pulka vienībām paredzētie priekšmeti bija: ierindas apmācība, kaujas apmācība, šaušanas apmācība, šaušana, apvidus sagatavošana, pretķīmiskā aizsardzība, sakari, topogrāfija vingrošana, dzimtenes mācība, audzinošās pārrunas. Noteiktas stundas vienība atradās rotas komandiera rīcībā.¹⁸² Labāku sapratni par šo nodarbību gaitu mums sniedz piemērs no 1937. gada vasaras apmācībām. Kopumā vienības, kurām šīs apmācības norisinājās, un kuras tika iedalītas, bija strēlnieku rota, ložmetēju rota, kājnieku baterija, sakarnieku rota un sapieru vads. Ierindas apmācībā bija vingrinājumi, kuru pildīja visas vienības, taču atsevišķi vingrinājumi, bija Str. Rt., Lžm. Rt., Kjn. Btr. un Sap. V., kas pildīja Str. Rt. vingrinājumus. Šāds ierindas mācības sadalījums norāda, ka atsevišķām vienībām bija sava ierindas mācība. Kaujas apmācības laikā vienībām bija paredzēti uzdevumi vada, rotas un bataljona sastāvā. Šie uzdevumi paredzēja uzbrukumu, aizsardzību, manevrus u.c. Šaušanas apmācības laikā bija veicami vingrinājumi ar šautenēm, patšautenēm, ložmetējiem kājnieku dižgabaliem. Apmācības notika arī granātas mešanā un šauteņu granātas šaušanā. Šaušanas apmācībā ietilpa šaušanas vingrinājumi un šaušana. Apvidus sagatavošana dalījās četrās lielākās nodarbībās. Apvidus nocietināšanā ietilpa satiksmes eju būvniecība un to pielāgošana, aizsarggrāvju, kavēkļu un dažādu objektu celtniecība. Šeit visas vienības apguva lielāko daļu no vingrinājumiem, taču vingrinājumi, kuri ietvēra lielāku specifiku, tika atstāti sakarniekiem un sapieriem. Tālāk sekoja ceļu un pāreju būvniecība, kur vienkāršākās nodarbības saņēma visas kaujas vienības, sarežģītākos vingrinājumus izpildot sapieru vadam, kuram klāt nāca sprostošanas un maskēšanās nodarbības. Pretķīmiskajā aizsardzības apmācībā

---

¹⁸² LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 341. lp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 400. l., 1288. lp

visas vienības apguva aizsardzības līdzekļu pielietošanu, kamēr sapieru vadam bija padziļinātas nodarbības. Sakaru priekšmeta laikā bija paredzēts apgūt ziņneša dienestu un zīmes, signālus, kamēr sakarnieku rota apguva optisko telegrāfiju, telegrāfiju, telefonlīnijas un jāšanu. Tādi priekšmeti kā topogrāfija, vingrošana un dzimtenes apmācība visām vienībām noritēja vienādā daudzumā. Apmācību ietvaros bija paredzēta arī analfabētu apmācība.¹⁸³ Šai mācībai tika pievērsta liela uzmanība, tā bija aktuāla ne tikai latviešiem, kas prata vai neprata lasīt un rakstīt, bet arī iesauktajiem cittautiešiem. Cilvēkus, kas apguva šo mācību, dalīja četrās grupās, sākot no tiem latviešiem, kas nepazīna vai pazina burtus un beidzot cittautiešiem, kurus pieskaitīja pie analfabētiem, ja viņi nepazīna ne krievu, ne latviešu burtus. Apmācības laikā karavīriem vispirms mācīja militāra rakstura vārdus un teikumus, tikai vēlāk pievērsoties diktātiem. Kopā valstī bija paredzētas 144 šādas stundas, tās atšķīrās starp analfabētiem un pārējiem kareivjiem.¹⁸⁴

Instruktoru rotā 1938. gada beigās plānoto mācību mērķis bija iemācīt īsi un loģiski apsvērt situāciju un pieņemt lēmumus, kuru ieviešanai dzīvē būtu jādod attiecīgās pavēles. Apmācība sastāvēja no trīs daļām. Pirmā daļa sastāvēja no praktiskajiem vingrinājumiem un teorijas par taktikām, kas sevī saturēja praksi un teoriju par vada, grupas, rotas darbību un rīcību dažādās situācijās, kuras varēja būt uzbrukumi, aizstāvēšanās, izlūkošana u.c. Tālāk sekoja stāvokļa izvērtēšana, lēmuma pieņemšana, vajadzīgo pavēļu rakstīšana, kā arī aizsardzības elementi. Otrā daļa bija vingrinājumi, metodikas paraugstundas, kurās apguva specifiskās militārās prasmes (prettanku šķēršļi, spridzināšana), dažādu militāro mācību metodika, kartes lasīšana. Trešā daļa bija aktīvās sarunas, kuru laikā runāja par iekšēja dienesta nozīmi karavīru audzināšanā, mācīja saņemt jaunkareivjus, kuri pievienojās rotā. Speciālo dienestu instruktoriem, kuri pārstāvēja kājnieku bateriju un ložmetēju rotu, vajadzēja lielāku uzmanību pievērst uz tiem raksturīgo, kamēr sakarnieku rotai bija īpašs apmācību plāns. Mācības notika 5 mēnešus, kopumā ietverot 52 stundas. Tas ietvēra visu instruktora dienestam raksturīgo: taktikas, pavēles, speciālās zināšanas un mācību metodiku.¹⁸⁵

Apmācībā svarīgu vietu ieņēma apmācība ar ieroci, kura pamācībai pievērsa vislielāko uzmanību. Pulkā, līdzīgi kā apmācību plāns, bija izsludināts pulka šaušanas plāns, kurā noteica ieroču veidu un laiku, kad noteiktās vienības veiks šaušanu. Katrs garnizons, ieskaitot Litenes

---

¹⁸³ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 213-215. lp.

¹⁸⁴ Galvenais štābs, Kareivju – analfabētu un cittautiešu Latviešu valodas mācība karaspēka daļās, 5 – 19.lpp.

¹⁸⁵ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 336. lp.;

vasaras nometni, pats izpildīja šaušanas plānu, šaušanu, veicot savos poligonos.¹⁸⁶ Šaušanas nodarbību laikā tika ievērota drošība un dažādi piesardzības pasākumi, ņemot vērā, ka šaušana notika netālu no apdzīvotām vietām. Apkārt pa perimetru tika izlikta apsardze un brīdinoši signāli. Šaušanas apmācību laikā neviens netika ielaists teritorijā mācību laikā. Viena no vietām, kur Alūksnes garnizons veica šaušanu ziemā, bija aizsalušais Alūksnes ezers.¹⁸⁷ Nodarbībai beidzoties, tika izsludināti šaušanas rezultāti, karavīri pēc rezultātiem varēja kļūt par pirmās vai otrās klases šāvējiem. Pirmās klases šāvējiem, esot no obligātā dienesta, pienācās bronzas nozīme, kamēr virsniekiem un virsdienesta karavīriem - sudraba nozīme. Iedale klasēs varēja notikt pēc šaušanas ar pistoli, šauteni, patšauteni. Karavīri varēja tikt arī iedalīti pirmajā kategorijā pēc granātas sviešanas un saņemt laba granātu sviedēja nosaukumu.¹⁸⁸ Par šaušanas prasmes nozīmi liecina karavīriem dienesta laikā iedalītās šaušanas piezīmju grāmatiņas, kas visu laiku atradās pie viņiem, un kuras viņi ņēma līdzi, dodoties arī uz citām vienībām. Grāmatiņā tika atzīmēti karavīra šaušanas rādītāji un šaušanas apstākļi, ierakstus grāmatiņā veica grupas komandieris. Grāmatiņa kalpoja arī kā instrukcija, kurā karavīram bija doti padomi šautenes uzturēšanā un šaušanā. Šaušanas padomi bija par apvidus iespaidu, šaušanu pa kustīgiem mērķiem, par mērķekļa uzstādīšanu un daudz citām ar šaušanu saistītām lietām.¹⁸⁹ Standarta armijas ieroči nebija vienīgie, ar ko karavīri trenējās šaušanai. Zinot, ka munīcijas daudzums, kas bija izsniegts mācību vajadzībām, bija ierobežots, ar armijas palīdzību karavīriem bija sniegta iespēja iegādāties mazkalibra ieročus un to munīciju, 1937. gadā iepērkot šautenes no Vācijas.¹⁹⁰

Pulkā lielu uzmanību pievērta militāri fiziskajai audzināšanai. Bija svarīgi attīstīt spēku, izturību, veiklību un prasmi darbībā ar ieročiem. Radīt spēju pārvarēt apvidu un dažādus šķēršļus, rūdīt karavīra miesu izturībai pret dažādiem nelabvēlīgiem laika apstākļiem. Sportā karavīrs bija jāgatavo lielai fiziskajai slodzei, kura iespējama militāra konflikta gadījumā. Karavīriem bija jābūt fiziski sagatavotiem, lai spētu aktīvāk piedalīties ar sportu saistītās sacensībās, jo karavīru individuāla trenēšana, lai pārstāvētu vienību, tika uzskatīta par nelietderīgu un konfliktus raisošu. Karavīru fiziskās audzināšanas plānus izstrādāja kara ministrija, un pie tās līdzdarbojās armijas pārstāvji. Tika mudināta virsnieku un virsdienesta instruktoru aktīvāka darbība ar savām vienībām, veltot tām pēc iespējas vairāk laika.¹⁹¹

---

¹⁸⁶ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 261. lp.

¹⁸⁷ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2117. l., 317. lp

¹⁸⁸ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 341. lp.
; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 68. l., 384-386. lp.

¹⁸⁹ Alūksnes muzeja krājums. ANM 14243/2.

¹⁹⁰ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2117. l., 258. lp

¹⁹¹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., ? l., 11. lp.

Virsnieku un virsdienesta instruktoru sagatavošanai tika izveidoti militāri – fiziskās audzināšanas kursi. Uz tiem sūtīja virsniekus līdz 35 gadiem un virsdienesta instruktorus līdz 30. Izmācoties, viņi kļuva par fiziskās audzināšanas vadītājiem. Viņu apmācība dalījās ziemas un vasaras posmos, kur attiecīgi tika apgūti aktuālie vingrinājumi. Zināšanu paplašināšanai viņi tika sūtīti arī ārzemēm. Apmācība tikai karavīrus ar labu atestāciju un labu veselības stāvokli, kuru normas iepriekš jau bija noteiktas. Šiem cilvēkiem arī pašiem vajadzēja izrādīt interesi šajā jomā.¹⁹²

Karavīru dzīvē fizisko vingrinājumu izpilde varēja būt labs brīvā laika pavadīšanas laiks. Veicot šīs fiziskās darbības rotaļu vai spēļu veidā, varēja novērst karavīra pievēršanos kaitīgākām nodarbēm. Fiziskā audzināšana noritēja līdztekus apmācībai un vienlaicīgi ar to. Tās galvenais līdzeklis bija fiziskais darbs, kas noritēja militāro apmācību laikā un sardžu vai iekšējās kārtības norīkojumu laikā, kad karavīram bija precīzi jāveic dažāda rakstura uzdevumi nelabvēlīgos apstākļos. Galvenās prasības, kurām karavīrs bija jāpagatavo, bija spēja veikt garus maršrutus līdz 50 km kaujas ietērpā, veikt skrējienus, pārvarēt šķēršļu joslas, ieskaitot peldēšanu, būt fiziski spēcīgiem smaga ekipējuma pārvietošanai, spēt veikt divkauju bez ieroča. Karavīriem fiziskās audzināšanas plāni bija izstrādāti gan vasaras, gan ziemas periodam. Vasaras periodā karavīri izpildīja dažādus vingrinājumus, kas bija saistīti ar skriešanu, celšanu, lišanu, mešanu, rāpošanu un rāpšanos. Ziemas periodā karavīriem bija paredzēti dažādi virinājumi ar slēpēm. Šajos vingrinājumos ietilpa gan dažādi slēpošanas soļi un griezieni, gan arī vingrinājumi bez nūjām un ar nūjām. Kopumā fiziskās nodarbībās tika iedalītas vingrošanā, kuras nodarbības dalījās trīs daļās, rīta vingrošanā un rotaļās. Tālāk sekoja lietišķie vingrinājumi, kuros ietilpa cīņas un kaujas lauka pārvarēšana, vingrošana ar šauteni, slēpošana, vieglatlētika un peldēšana. Tika izmantotas arī kustību rotaļas un spēles, kas tika iedalītas gan kā obligātās, gan brīvā laika. Visās šajās nodarbībās bija daudzveidīgi vingrinājumi, kas cits no cita atšķīrās to izpildes formu. Atrodoties dienestā un nodarbojoties ar sportu, bija iespējams iegūt militāri sportiskās bronzas, sudraba vai zelta zīmes. To iegūšanai bija jānokārto atsevišķi vingrinājumi un normatīvi vairāku gadu garumā. Fiziskās audzināšanas vajadzībām katrai karaspēka daļai bija iekārtoti vingrošanas laukumi vai telpas, kas bija apgādātas ar nepieciešamo ekipējumu.¹⁹³

---

¹⁹² LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., ? l., 20. lp.

¹⁹³ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 77. l., 2. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2231. l., 53. lp; Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armijas 20 gadus, 297-370.lpp; Galvenais štābs, Militāri – fiziskās audzināšanas reglaments.

Autoritārisma režīma laikā spilgti parādījās militāri morālā audzināšana, ar tam laikam raksturīgo ideoloģiju. Karavīri tika audzināti patriotiski un ideoloģiski pareizi. Lai to sasniegtu, karavīriem tika pasniegtas noteiktās mācības, tāpat arī viņi tika iesaistīti pasākumos, kuru uzdevums bija rosināt patriotisma gara izveidi. Šajā apmācībā lielu lomu ieņēma dzimtenes apmācība, kurā tika pasniegta Latvijas teritorijas vēsture kopš laika, kad veidojās baltu ciltis līdz pat 1934. gada apvērsumam. Liels akcents tika likts uz tā saucamajiem “senlatviešiem” un naidu pret vāciešiem, skaidrojot latviešu kā nācijas smago likteni un lielu uzsvāru liekot uz latviešu varonību Pirmā Pasaules kara un Neatkarības kara laikā. Ļoti negatīvi tika aprakstīts demokrātiskās Latvijas laiks, kad valstī neesot bijusi kārtība. Vēstures apgūvē tika atzīmētas svarīgas personības, piemēram, Oskars Kalpaks, Jānis Balodis un Kārlis Ulmanis. Pēc aprakstītā varēja saprast, ka karavīriem mēģina ieaudzināt lepnumu par latviešu tautas vēsturi un rādīt piemēru, kam būtu jālīdzinās.¹⁹⁴ Pēc karavīru rokasgrāmatas karavīrs bija dažādu pozitīvu īpašību apvienojums. Viņš bija: pārliecināts, godprātīgs, taisnīgs, stingrs raksturā, drošsirdīgs u.c. Viņam vajadzēja ne tikai domāt par savu labo īpašību uzturēšanu, bet arī par citu karavīru. Liels akcents lika likts uz karavīru biedriskuma veidošanu, tajā pašā laikā kontrolējot to tādā līmenī, lai tas netiktu izmantots negodprātīgā veidā. Karavīriem tēvzemes mīlestība un godbijība tika audzināta, veidojot ciešākas saiknes ar pārējo sabiedrību, viņus iesaistot svinīgos pasākumos, kā arī apmeklējot bijušās cīņu vietas, kurās tika pieminēti kritušie¹⁹⁵

Pulka vasaras nometne – Litenes nometne

Litenes vasaras nometne bija Latvijas armijas nometne, kurā Latgales divīzijas pulku vienību karavīri bija dislocēti vasaras mēnešos. Šeit viņi pavadīja daļu no sava dienesta laika. Starpkaru perioda trīsdesmitajos gados sākās dažādu objektu celtniecība karavīru dienesta vajadzībām. Karavīru darbība ir palikusi gan iedzīvotāju atmiņās, kuri dzīvoja nometnes tuvumā, gan pavēlēs un līgumos, kas organizēja šo nometņu darbību.

Latgales divīzijas nometne Litenē sākās vasaras mēnešos un savu darbību turpināja līdz rudenim. Latgales divīzijas vienības ik gadu saņēma pavēli, kurā komandieris aprakstīja nometnes darbību, kārtību un izmaiņas nometnē.¹⁹⁶ Divīzijas nometne tika dalīta starp kājnieku

---

¹⁹⁴ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 1940, 12-50.lpp

¹⁹⁵ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 111.lpp; Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armijas 20 gados, 295.lpp.

¹⁹⁶ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 183. lp.

pulkiem un artilērijas pulku, kopumā veidojot divas nometnes, kuras atradās kilometra attālumā viena no otras.¹⁹⁷

Nometnes aktīvajā fāzē tika nozīmēts nometnes komandants, kura rīcībā tika norīkoti divi instruktori un četri kareivji, kuru pienākumos ietilpa kārtības nodrošināšana nometnē. Kārtībai un pārlūkošanai tika nozīmētas maiņas instruktora un divu karavīru sastāvā, kas apstaigāja nometnes teritoriju.¹⁹⁸ Par nometnes teritorijas apsardzību atbildēja nometnes dežūrdaļa. No kājnieku pulka un artilērijas pulka nozīmēja dežurējošos virsniekus, kuri dežurēja uz maiņām, vienai maiņai esot diennakti garai. Dežūrdaļai norīkoja no kājnieku pulkiem, kājnieku vai ložmetēju rotas vadu, artilērijas pulkam arī vienu vadu nometnes apsardzībai.

Nometnē, kā jau arī karaspēka daļās, bija sava dienas kārtība, kura 1938. gada vasarā bija sekojoša: plkst. 5.30 notika celšanās, no 7.00 līdz 11.00 priekšpusdienas mācībās, tad sekoja pusdienas pārtraukums, kas bija no 11.00 līdz 14.00 un kura laikā no 11.30 līdz 12.00 bija pusdienas. No 14.00 līdz 17.00 bija pēcpusdienas mācības, kam 18.00 sekoja vakariņas. 19.00 nometnē notika izvade. Vakara junda bija paredzēta no 21.00 un guļas laiks no 22.00. Tā kā vasaras dienas grūtās mācību dienās varēja izrādīties karstas, tika izmantota gar nometnes teritoriju tekošā Pededzes upe, kurā karavīri jau iepriekš noteiktā peldvietā un, ūdenim sasniedzot vajadzīgo temperatūru, bija atļauts peldēties.¹⁹⁹ Upi izmantoja arī saimnieciskiem nolūkiem, mazgājot veļu un arī dzirdot zirgus.²⁰⁰

Svinamajās dienās un svētdienas celšanās pulkā bija paredzēta 7.00. Darba laiks tika nozīmēts arī nometnes un šaujlauka komandām. Vakara jundas notika atsevišķi kājnieku un artilērijas vienībām vienā un tajā pašā laikā. Jundas laikā vienības nostājās nometnes vidū un junda visām vienībām tika noturēta kopīgi dežūrvirsnieka vadībā. Jundas laikā spēlēja orķestris, 1938. gadā spēlēja gan 7. Siguldas, gan 8. Daugavpils orķestri kopā vecākā kapelmeistara vadībā.²⁰¹ Jundas laikā karavīri dziedāja “Dievs vētī Latviju” un Tas kungs ir mūsu stipra pils”, kuru, pēc atmiņām, ir dzirdējusi visa apkārtnē.²⁰² Gadījumos, kad dežurējošais virsnieks bija no artilērijas pulka, kājnieku pulkos jundu vadīja vecākais no kājnieku dežurantiem. Priekš stāšanās tika nozīmēta noteikta līnija, kā arī tika noteikta dežuranta atrašanās vieta.²⁰³ Perioda

---

¹⁹⁷ JĀNIS ZVAIGZNE. Kas ir Litene. Rīga 2006, 197.lpp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 181. lp.

¹⁹⁸ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 183. lp.

¹⁹⁹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 181. lp.

²⁰⁰ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 74. l., 175. lp.

²⁰¹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 181. lp.

²⁰² Zvaigzne, Kas ir Litene, 202.lpp.

²⁰³ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 181. lp.

laikā, kad notika divīzijas pulku apmācības Litenes nometnē, karavīru pārvietošanās brīvība tika ierobežota. Karavīri nedrīkstēja pamest nometnes teritoriju, kā arī neviena nepiederoša persona nedrīkstēja tajā atrasties. Karavīrus viņu brīvajā laikā drīkstēja apmeklēt iepriekš nozīmētā vietā. Pie nometnes robežas bija aizliegta jebkāda tirgošanās ar privātpersonām.²⁰⁴

Litenes nometnē sākotnēji karavīri dzīvoja teltīs, vēlāk tika izbūvētas koka baraku tipa celtnes – kazarmas uz betona pamatiem. Vieta bija izvēlēta aiz Pededzes upes, pāri Pededzei tika uzcelts koka tilts. Vietu piemēroja dzīvošanai, mežā izcirta stigas, ierīkoja ceļus, uzbūvēja barakas armijas vajadzībām, izveidoja mācību poligonu. Gadu gaitā tapa plašs mācībām un sadzīvei nepieciešamo ēku komplekss, karavīru pilsētiņa. Tajā ietilpst glītu vasaras mājiņu vienādas rindas, virtuves, štābs, klubs ar elektrību, tualetes, pirts, maizes ceptuves un noliktavas, pagrabi, garāžas, ieroču, veļas, apavu labošanas darbnīcas.²⁰⁵ Nometnes celtniecībai pulkos tika izveidotas celtniecības komandas, 1938. gada maijā celtniecības komandas bija no 7. un 8. kājnieku pulka, un par kuru priekšnieku nozīmēja sapieru vada komandieri.²⁰⁶ Nometnes celtniecībai un darbībai tika izmantota vietējo iedzīvotāju palīdzība, kā arī ņemti viņu pakalpojumi. Kokmateriāli tika sagatavoti vietējā gaterī, vajadzīgo teritoriju par noteiktu summu īrēja no to īpašniekiem. Būvniecības laikā vairākās saimniecībās pulks izmantoja to telpas.²⁰⁷

Pēc tam, kad nometnes celtniecība bija gājusi uz priekšu, karavīri dzīvoja ar koku apšūtas dzeltenbrūnā eļļas krāsā krāsotas vienkārtu mājās, kas kalpoja par kazarmām. Ar šādām ēkām bijušas četras līdz piecas rindas, katrā ap četrām līdz piecām celtnēm, būves garums bija apmēram 20-30 metri. Tajās bija guļamās nāras divos stāvos, telpas vidū atradās ejas. Bez karavīru mājām bijušas dažas mazākas mājas virsniekiem.²⁰⁸

Nometnes poligons atradās izdegušajā Sila daļā, 3 līdz 4 km no pašas nometnes. Poligons pēc stāstītā stiepies 9-10 km garumā. Nometni un poligonu šķīra staigna pļava, pāri tai tika uzbūvēts aptuveni 400 m garš pāļu ceļš gājējiem, kamēr kara tehnikai bija cits ceļš, kura pamatu veidojuši no vietas blīvi noklāti zaru kūlīši. Tie nosegti ar zemes kārtu. Priekš nometnes paredzētos ceļus katru gadu uzlaboja un nostiprināja.²⁰⁹

---

²⁰⁴ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 181. lp.

²⁰⁵ Zvaigzne, Kas ir Litene, 201.lpp.

²⁰⁶ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 131. lp.

²⁰⁷ Zvaigzne, Kas ir Litene, 202.lpp.

²⁰⁸ Ibidem, 206.lpp.

²⁰⁹ Ibidem, 206.lpp.

Tika noteikta arī noteikta nometnes darbībā trauksmes un ugunsgrēku gadījumos. Trauksmes gadījumā notika stāšanās nometnes priekšā pilnā kaujas ekipējumā, kur tika doti tālākie norīkojumi, nometnes dežurējošais sastāvs nometni apsargāja un tās teritoriju nepameta. Ugunsgrēka gadījumam katrā nometnē tika nozīmēts virsnieks, kas pārzināja ugunsdzēsība ekipējumu, no katras lielās barakas tika izvēlēti viens instruktors un trīs kareivji, kuri tika nozīmēti par ugunsdzēsējiem, kuri tika iepazīstināti ar saviem pienākumiem. Tika nozīmēts arī ugunsdzēsības priekšnieks, kura pienākumos ietilpa šī iepazīstināšana. Sekoja arī ugunsdrošības noteikumi nometnes teritorijā.²¹⁰

Litenes nometne laikā Latgales divīzijai pulki ilgāku laika posmu siltajos gada mēnešos, kopā veica apmācības, vēl jo vairāk stiprinot divīzijas daļu vienotību. Karavīri vairāk laika pavadīja lauku apstākļos, kuros efektīvāk varēja veikt apmācības, kuras ierobežoja atrašanās karaspēka daļās, kas atradās pilsētās vai to tuvumā. Armijai nometnē bija lielāka pieeja mežam un poligonam, kā arī mācības šajā vietā mazāk ietekmēja vietējo iedzīvotāju dzīvi.

Karavīru apmācības process dienesta laikā nekad netika pārtraukts, izņemot atsevišķus brīžus, kad karavīrs atpūtās. Ikdienas rutīna tika pakārtota tādā veidā, lai tiktu maksimāli izmantota dienas gaisma, tajā pašā laikā ļaujot viņam atgūties un gūt pietiekami daudz atpūtas. Apmācību process saturēja dažādus militārās dzīves elementus, kas bija vajadzīgi gan kaujas apstākļiem, gan ikdienai garnizonā. Notika kvalitatīva karavīru apmācība, kuras laikā vispirms izveidoja vajadzīgo zināšanu bāzi, pēc tam to papildinot ar specifiskām zināšanām, kas vajadzīgas tālākajā dienestā. Armija deva spēju karavīriem ne tikai piedalīties karadarbībā, bet arī prasmes, kas vajadzīgas katra cilvēka ikdienā, tām esot spējai lasīt, rakstīt un sevis organizāciju. Izņemot militārās prasmes, armija lika uzmanību uz morālo un fizisko audzināšanu, kas ne tikai sekmētu karavīru dienestu izpildi, bet uzlabotu to veselību un padarītu karavīrus par labākiem pilsoņiem.

4.4 Karavīru sadzīve

Latvijas bruņotie spēki plaši tiek aplūkoti kā militāra struktūra, lielu uzmanību pievēršot tikai bruņojumam, statistikai un kopējai vēsturei. Daudz mazāk ir zināms par karavīru ikdienas dzīvi viņu izvietojumos. Karavīru dzīvi noteica plāns, kuru sastādījuši virsnieki, kas sekoja līdzī karavīram no rīta cēliena līdz gulētiešanas laikam. Karavīra sadzīvi ir grūti nodalīt no apmācības un audzināšanas, ņemot vērā, ka tieši šie elementi sastādīja lielu daļu karavīra

---

²¹⁰ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 181. lp.

ikdienas. Neskatoties uz to, ir izceļami dažādi ikdienas elementi, ar kuriem varēja saskarties, atrodoties dienestā Latvijas bruņotajos spēkos starpkaru perioda laikā.

Karavīru ikdiena – dienas plāns

Armija stingri reglamentēja karaspēka daļās pastāvošo kārtību, nosakot pienākumus un dienas kārtību.⁷ Siguldas kājnieku pulkā pastāvēja arī sava dienas kārtība, pār tās izveidi atbildēja pulka komandieris, kurš savās kārtējās dienas pavēlēs to izsludināja dažas dienas pirms paredzētās pavēles izpildes. 1936. gada 8. aprīlī pulka komandiera izsludinātā dienas kārtība kopā ar karavīru pienākumiem dod mums priekšstatu par karavīru ikdienas dzīvi. Karavīra ikdiena sākās plkst. 06.00, kad bija paredzēta celšanās. Tam sekoja gultas saklāšana, ekipējuma un bruņojuma savešana kārtībā, kā arī sevis sakopšana, mazgāšanās līdz plkst. 06.30. To visu izdarījis, karavīrs devās uz rīta apskati, kas ilga līdz 06.45, tās laikā vadu seržanti pārliecinājās par karavīru veselības stāvokli un stingri pārbaudīja to izskatu, nepieciešamības gadījumā veicot aizrādījumus. No 06.45 līdz 07.50 bija paredzēta pastaigāšanās un brokastis. Rīta pusē karavīriem varēja būt paredzēta rīta vingrošana, kas ilga 25 – 50 min. Pēc tam sekoja mācības, kuras izpaudās kā iepriekšējā nodaļā aprakstītas apmācības. Šī dienas daļa norisinājās no 08.00 līdz 12.00. No 12.10 līdz 14.00 sekoja pusdienas, pēc kurām līdz 15.00 bija paredzēts brīvlaiks, citos plānos tā bija klusuma stunda ar tiesībām atpūsties guļus. Plkst. 15.00 atkal sākās mācības, kuras ritēja līdz 17.00. Līdz 18.00 bija brīvlaiks, pēc kura sekoja vakariņas, un atkal brīvlaiks līdz pat plkst. 20.45. 1937. gadā dienas plāns paredzēja šajā laikā arī ieroču un ietērpa un uzkabes apskati, kas ilga 20 minūtes. No plkst. 20.45 līdz 21.00 norisinājās vakara junda. Vakara jundu laikā karavīri sastājās ierindā un notika karavīru sastāva pārbaude. Jundas laikā komandējošais sastāvs nolasīja attiecīgās pavēles nākošajai dienai, kā arī pēc, iedzīvotāju atmiņām, Litenes nometnē karavīri dziedāja “Dievs vētī Latviju” un “Tas kungs ir mūsu stiprā pils”.²¹¹ Pēc vakara jundas no 21.00 līdz 22.00 norisinājās gulētiešana, kuras laikā karavīri varēja sakopties, nomazgāt kājas, tā izpildot vienu no rokasgrāmatā minētajiem pienākumiem. Pēc 22.00 bija paredzēts gulēšanas laiks, taču atsevišķos gados instruktoru rotai pēc gulētiešanas, ievērojot klusumu, bija atļauts līdz 22.30 mācīties.²¹² Pēc aplūkojamiem sarakstiem var novērot, ka dienās plāns bija pārdomāts, grafikam stingri sadalot atbilstošās rīcības. Tas nenozīmēja, ka šis grafiks bija neelastīgs, bija novērojami izņēmumi, kā arī

---

²¹¹ Zvaigzne, Kas ir Litene, 202.lpp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 376. lp; Armijas štāba apmācības daļa, Iekārtas reglaments, 56 - 65.lpp.

²¹² LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 69. l., 116. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 127. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 376. lp.

gadījumos, kad bija paredzētas kopējās mācības un šaušana, dienas grafiks varēja atšķirties.²¹³ Kopumā vispārējam mācību ilgumam bija jābūt no 5 līdz 8 stundām dienā.²¹⁴

Svētdienās, kā jau brīvdienā, karavīra ikdienas slogs samazinājās, ļaujot viņam atpūsties no ikdienas rutīnas un vairāk pievērsties sevis pilnveidošanai. Celšanās bija paredzēta plkst. 07.00 no rīta, bet mazgāšanās līdz plkst. 07.30, pēc kuras līdz plkst. 7.50 bija rīta apskate. Pastaigāšanās un brokastis notika no plkst. 08.00 līdz 09.00. Pēc tam bija paredzēts brīvlaiks līdz plkst.12.00. Tam sekoja pusdienas un brīvlaiks līdz plkst. 18.00, kad karavīrus gaidīja vakariņas. Vakara junda bija paredzēta no plkst. 20.45 līdz 21.00, kam sekoja gulēt iešana no plkst. 21.00 līdz 22.00. Svētdienās dažas stundas varēja būt arī paredzētas nodarbības karavīru lasītprasmes uzlabošanai.²¹⁵

Dienas plānu mainīja vairākas reizes gadā, un katru gadu tas varēja nedaudz atšķirties. Pārsvarā mainījās noteiktu darbību laiks, piemēram, celšanās, kas vasarā notika agrāk, bet, iestājoties rudenim, vēlāk.²¹⁶ To varētu skaidrot ar to, ka komandieris vēlējās, lai pēc iespējas vairāk tiktu izmantota dienas gaisma.

Darba laiku noteica arī pulka darbnīcām, kuras 1937. gada jūnijā strādāja no plkst. 07.00 līdz plkst. 11.00 un tad no plkst. 14.00 līdz 18.00, kamēr pulka štābs un saimniecības daļas no plkst. 08.00 līdz 15.00.²¹⁷ (skat. 6. pielikumu)

Brīvā laika pavadīšana

Karaspēka daļu ikdienu nevarēja saturēt tikai militāra rakstura darbības, karavīriem maršējot, veicot ierindas apmācību, apgūstot kaujas iemaņas un sekojot noteiktajam grafikam. Vajadzēja ne tikai nostiprināt un izkopt kareiviskās īpašības, svarīgu vietu ieņēma sabiedriskās stājas nostiprināšana un kulturālā līmeņa paplašināšana. Katram karavīram vajadzēja būt krietnam pilsonim un otrādi.²¹⁸

Viena no nodarbēm, ar kuru karavīri varēja nodarboties savā brīvajā laikā, bija lasīšana. Tika uzskatīts, ka grāmatai bija liela audzinoša nozīme. Šim nolūkam pulkā bija paredzēta bibliotēka, kur karavīri varēja saņemt dažāda rakstura literatūru. Karaspēka daļu bibliotēkas tika papildītas ar grāmatām pēc Kārļa Ulmaņa draudzīgā aicinājuma, kas bija akcija, kuras

---

²¹³ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 186. lp.

²¹⁴ Armijas štāba apmācības daļa, Iekārtas reglaments, 56 - 65.lpp.

²¹⁵ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 69. l., 116. lp.

²¹⁶ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 186. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 376. lp.

²¹⁷ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 187. lp.

²¹⁸ Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armijas 20 gados, 296.lpp.

laikā tika ziedotas grāmatas. Grāmatas ziedoja gan augsta ranga armijas vadītāji, gan bijušie karavīri.²¹⁹ Starp šo literatūru bija romāni, militāri raksti, lauksaimniecības izdevumi u.c. Karavīriem uz lasāmgaldiem atradās Alūksnes bibliotēkas katalogi, kuros varēja apskatīt pieejamo literatūru. Pulka bibliotēku varēja lietot visi pulka karavīri, brīvā līguma darbinieki un karavīru ģimenes locekļi. No Alūksnes bibliotēkas grāmatas varēja saņemt arī karavīri no citiem garnizoniem, viņi grāmatas pieprasīja garnizonā štābā, kurš trīsreiz mēnesī sūtīja pieprasījumu uz bibliotēku. Grāmatas karavīriem izsniedza uz sešām nedēļām. Neizsniedzot grāmatu, par katru nokavēto nedēļu vajadzēja maksāt Ls 0,30, bet pēc diviem mēnešiem - apmaksāt visu grāmatas cenu.²²⁰

Karavīriem un dienestā bijušajiem aktuāli varēja būt arī militāra rakstura raksti, kuras aprakstītas militārās aktualitātes, ziņas un vispārēja informācija par dienestu armijā. Par šādu informācijas avotu kalpoja Latvijas armijas izdotā literatūra. Piemēram, laikraksts “Latvijas Kareivis”, kas tika veltīts ne tikai militārajiem jautājumiem, bet arī literatūrai un mākslai, sabiedriskajai dzīvei, kā arī politiskām diskusijām. Armijas kultūras dzīvē sava veida nozīme bija arī citiem izdevumiem, kā, piemēram – “Militāro Rakstu krājums” un žurnāliem “Artilērijas apskats” un “Tehnikas apskats.” Visus iepriekš minētos laikrakstus un žurnālus 1932. g. apvienoja “Militārajā apskatā.”²²¹

Karavīrus nodarbināja arī daudzos citos veidos. Šīm kultūras vajadzībām līdzekļus, kas audzināja karavīrus, kara resors pat bija atvēlējis noteiktu daļu līdzekļu budžetā, kas bija lietderīgi lietoti. Šīm darbībām līdzekļus ienesa arī karaspēka daļu veikali. Karavīriem bija iespēja apmeklēt mākslas iestādes, kā arī karaspēka daļās tika rīkoti koncerti, kurus varēja apmeklēt karavīri un viņu ģimenes locekļi. Izņemot māksliniekus, vienības bija uzņemti profesori un citi izglītības darbinieki, kas varēja veikt karavīriem priekšlasījumus. Karavīru audzināšanas vajadzībām katra karaspēka daļā bija apgādāta ar radio uztvērēju, bet katra vienība ar skaļruni. Šādi bija iespējams pārraidīt vienības ziņas un citus izglītojošus materiālus.²²²

Atvaļinājumi

---

²¹⁹ Ibidem, 296.lpp

²²⁰ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 139. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 209. lp.

²²¹ Maurers – Maurats, Rīgas garnizona kājnieku daļas 1921.–1934. gadā: 5.Cēsu kājnieku pulks, 81 lpp.

²²² Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armijas 20 gados, 365.lpp.

Ņemot vērā, ka bija jādienē samērā ilgu laika posmu, kura laikā nebija sevišķi lielas pārvietošanās vai rīcības brīvības, lai dotu laiku atpūsties no militārās dzīves un dienesta pienākumu izpildes, karavīri Latvijas bruņotajos spēkos varēja saņemt atvaļinājumu uz noteiktu laika periodu. Atvaļinājums atšķīrās priekš obligātā un virsdienesta karavīriem.

Atvaļinājums tika uzskatīts par atlaišanu uz laiku, kas bija ilgāks par vienu diennakti, kuras laikā nenotika dienesta pienākumu izpilde, šim laikam esot ilgākām par 36 stundām. Ja šis periods nebija tik ilgs, tad tā bija atļauja kazarmu rajona atstāšanai.²²³

Parasti, atvaļinājums obligātā aktīvā dienesta kareivjiem nepienācās, taču dažādu iemeslu dēļ tas varēja tikt piešķirts līdz 7 dienām. Rotas komandieris vai citi augstāk stāvoši priekšnieki arī varēja to piešķirt ne vairāk par divām nedēļām gada laikā, par centību un labu uzvešanos. Atvaļinājumu saņemt varēja arī slimības dēļ.²²⁴

Zinot, ka obligātais dienests bija piespiedu kārtā un ka no tā būs mēģinājumi izvairīties, tika izstrādāti dažādi likumi, kas ierobežoja bēgšanu no dienesta. Atrodoties atvaļinājumā, karavīram uz savas personas bija jābūt personu apliecinošs dokuments vai atvaļinājuma apliecībai, kā arī, pārvietojoties pa dzelzceļu, ūdensceļu vai atrodoties stacijās, personāls bija tiesīgs veikt prasības pret karavīru. Ierodoties vietā, kur karavīrs vēlējās uzturēties ilgāku laika posmu, karavīram bija jāpierakstās vietējā militārajā pārvaldē, bet, ja tādas nebija, tad jāreģistrējas policijā vai pagasta valdē. Ja notika dzīvokļa maiņa, bija vajadzīga atvaļinājuma pagarināšana vai, ja karavīrs bija slims, par to, par to bija jāsniedz ziņas attiecīgajām instancēm. Atrodoties atvaļinājumā, uz karavīru attiecās karavīra vispārējie pienākumi, tāpat bija jāievēro militārā cieņa un pieklājība.²²⁵ Atvaļinājums varēja tikt arī pārtraukts mobilizācijas izsludināšanas gadījumā, kad visiem karavīriem, kas atradās atvaļinājumā, nekavējoties bija jāatgriežas savā militārajā izvietojumā.²²⁶

Pie karavīru atvaļināšanas apbalvojuma atvaļinājumā karavīram līdzī nāca I kategorijas priekšmeti, kurus nedrīkstēja izmantot mājas darbu izpildē, taču gadījumos, kad karavīram nebija citu drēbju, tad viņam varēja piešķirt beztermiņa darba drēbes. Atgriežoties izsniegtās militārā rakstura drēbes tika pārbaudītās, un bojājuma gadījumā zaudējumus piedzina no atbildīgās personas.²²⁷

---

²²³ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 127. - 128.lpp.

²²⁴ Ibidem, 127. - 128.lpp.

²²⁵ Ibidem, 127 - 128.lpp.

²²⁶ Ibidem, 127 - 128.lpp.

²²⁷ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 172. lp.

Gadījumos, kad karavīrs, atgriežoties no atvaļinājuma, tika aizkavēts, viņam bija jāgriežas pie administratīvas personas, kura noteiktajā situācija būtu piemērota, un jāiegūst uz atvaļinājuma apliecības piezīmi par aizkavēšanās iemeslu un ilgumu.²²⁸

Aizejot atvaļinājumā, atstājot kazarmu rajonu un atgriežoties, karavīriem bija jāierodas pie tuvākā tiešā priekšnieka un rotas dežuranta, kamēr gadījumos, kad karavīri atgriezās pēc vakara jundas, bija jāierodas pie tuvākā tiešā priekšnieka pirms rīta apskates.²²⁹ Atgriežoties, atvaļinātie atdeva dežurantam savu personas vai atvaļinājuma dokumentu, atļaujas zīmi, ko saņēma izejot.²³⁰

Sabiedriskā dzīve

20.–30. gados 7. Siguldas kājnieku pulks atstāja nozīmīgu ieguldījumu pilsētas attīstībā, aktīvi iesaistījās sabiedriskajā, sporta un kultūras dzīvē, kā arī pilsētas labiekārtošanā. Pulka karavīri Tempļa kalna un Alūksnes pilsmuižas parkā organizēja brīvdabas izrādes un kino, dziedāja korī un kopā ar orķestri sniedza koncertus pilsētas iedzīvotājiem. Ik gadus garnizoni rīkoja Jāņu svētku svinības, kas piesaistīja plašu sabiedrības daļu. 1938. gadā Tekstilrūpniecības darbinieki no Rīgas svinēja 7. Siguldas pulka sarīkotos līgo svētkus Alūksnē, svētku norises laikā izmantojot pulka laivas, lai varētu apskatīt uz ezera esošās salas.²³¹ Valsts un pulka svētkos pilsētas ielās notika militārās parādes, skatītājos pulcējot plašu iedzīvotāju skaitu. 1936. gada 18. novembrā svinībās notika lāpu gājienu uz kritušajiem veltīto pieminēkli. Nozīmīgs pasākums bija arī pulka jubilejas svinības, kuras ar savu klātbūtni pagodināja augsta ranga Latvijas valsts amatpersonas.²³² Ievērojamu vietu sabiedrības dzīvē karavīri ieņēma meža dienās. Karavīriem iesaistoties meža kopšanas un stādīšanas procesos, līdz 1940. gadam stādījumu skaits pārsniedza 200 tūkstošus. Šis pasākums karavīriem kalpoja tīri audzināšanas nolūkos. Alūksnē izvietotais pulks šajās dienās sadarbojās ar virsmežniecību, lai iekoptu Tempļa kalnu, izveidotu celiņus, terases un kāpnes.²³³ Runājot par svētkiem un svinamajam dienām, karavīrus šajās dienās bija paredzēts atsvabināt no mācību izpildes. Tas bija paredzēts ne tikai valsts svētkos, ne tikai valsts, bet arī reliģiskajos svētkos.²³⁴

---

²²⁸ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 127. - 128.lpp.

²²⁹ Ibidem, 127 - 128.lpp.

²³⁰ Ibidem, 127 - 128.lpp.

²³¹ 7. Siguldas kājnieku pulks. In Alūksnes muzeja krājums, 4.-6. kartotēka; Tekstilnieki ligota Alūksne. In: Darba dzīve 02.07.1938.,2.lpp.

²³² 7. Siguldas kājnieku pulks. In Alūksnes muzeja krājums, 4.-6. kartotēka.

²³³ Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armijas 20 gados, 366.lpp; Zemkopības ministrs Vidzemes un Latgales virsmežniecības. In Meža dzīve 01.07.1936. 4697.lpp.

²³⁴ Armijas štāba apmācības daļa, Iekārtas reglaments, 163 - 164.lpp.

Karavīri regulāri piedalījās dažādās sporta sacensību disciplīnās. Garnizonā regulāri tika organizēti dažādi priekšlasījumi, valodu kursi, kā arī balles. Ziemā pulks ierīkoja un uzturēja slidotavu, kuru plaši, par ieejas maksu, apmeklēt varēja vietējie iedzīvotāji un kareivji. Dažās no dienām slidotavā mūziku sagādāja pulka orķestris.²³⁵ Ņemot vērā pulka garnizona izvietojumu Alūksnē, aktuāls bija Alūksnes ezers, kur karavīri nodarbojās ne tikai ar peldēšanu, bet arī makšķerēšanu.²³⁶

Liela daļa karavīru iekšējo pasākumu, sarīkojumu un dažādu sabiedrisko aktivitāšu organizēja karavīru klubos, kur ne tikai atzīmēti dažādi valstiski pasākumi, bet norisinājās apmācību. Virsniekiem, virsdienesta instruktoriem un kareivjiem bija nodalīts klubs, jo bija jāietur noteikts stāžs un kārtība. Virsnieku klubā, kurš bija izvietots Alūksnes jaunajā pilī, tika uzņemti arī vietējās sabiedrības, iestāžu reprezentanti un pulka labvēļi. Pulka ikdienā šie klubi kalpoja par vietu, kur lietderīgi un mājīgi varēja pavadīt brīvo laiku.²³⁷

Neskatoties uz to, ka karavīriem bija daudz brīvā laika aktivitāšu un iespēju izpausties, tika ņemts vērā, ka karaspēka izvietojums ir militārs objekts, pret kuru jāpievēršas ar uzmanību. Pulkam bija uzmanīgi jāattiecas pret drošību. 1934. gadā pulka komandieris noteica, ka bez viņa atļaujas karavīriem nav atļauta pulka telpu un apkārtnes fotografēšana.²³⁸ Šāds jautājums bija arī aktuāls, jo karavīrus apmeklēja tuvinieki. Izejot cauri visām formalitātēm, viņi varēja jau iepriekš sagatavotās telpās tikties ar karavīru.²³⁹

Katrā garnizonā bija paredzēts arī karavīru veikals, tādi bija divi 7. Siguldas kājnieku pulka garnizonā Alūksnē. Šajos veikalos karavīri varēja iegādāties lētāk labākas kvalitātes preces. Veikali radīja lielu konkurenci un regulēja preču cenas apkārtnē.²⁴⁰ Šo veikalu funkcija bija ne tikai sagādāt lētas, labas preces sabiedrībai un armijai, veikaliem bija svarīga loma karavīru veselības uzturēšanā, jo karavīri, iegādājoties preces citos, vietējos, veikalos, varēja saslimst, jo iegādātās preces varēja būt sliktas kvalitātes.²⁴¹ Kā vēl vienu iestādi, kuru var minēt pie garnizona Alūksnē, bija frizētava. Pulks varēja noslēgt līgumu ar frizieri, ņemot īri par telpu

---

²³⁵ 7. Siguldas kājnieku pulks. In Alūksnes muzeja krājums, 4.-6. kartotēka; Sports Alūksnē. In Stadions 22.01.1934. 23.lpp; Slidotavas atklāšana. In Malienas ziņas 14.01.1937. 1.lpp.

²³⁶ Pie Alūksnes ezera. In: Mūsu dzīve 01.06.1969., 50.lpp

²³⁷ Manas atmiņas un vērojumi 7. Siguldas kājnieku pulkā, Alūksnē. In: Mūsu dzīve 01.06.1969., 47.lpp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 43. lp; Aizsargu manevri Apes apkārtnē. In Rīts 26.11.1934. 2.lpp.

²³⁸ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 326. lp.

²³⁹ Armijas štāba apmācības daļa, Iekārtas reglaments, 62.lpp.

²⁴⁰ Siguldas pulka piemiņas fonds, Siguldas pulka piemiņai, 1919. 20.-VI 1959, 26.lpp.

²⁴¹ Maurers – Maurats, Rīgas garnizona kājnieku daļas 1921.–1934. gadā: 5.Cēsu kājnieku pulks, 81 lpp.

izmantošanu no friziera, bet frizierim dodot iespēju dot maksas pakalpojumu karavīriem, par iepriekš ar pulku saskaņotām cenām. Frizētavā bija pieejama matu griešana, bārdas skūšana, dažādu līdzekļu pielietošana procedūru laikā un arī manikīrs.²⁴²

Latvijas bruņotajos spēkos jeb armijā bija svarīga kārtība, jo bez tās nevarēja funkcionēt pienācīgi. Bija jāorganizē milzīgs cilvēku daudzums, kā arī jādara tas tādā veidā, lai visi karaspēka daļai paredzētie dienas uzdevumi būtu izpildīti. Šīs dienas rutīnas izpilde bija ne tikai organizēja karavīrus, viņiem tika mācīts, kā organizēt savu laiku, lai arī pēc dienesta izpildes viņi spētu pilnvērtīgi dzīvot. Svarīgi pieminēt, ka karavīra ikdiena nesastāvēja tikai no nemainīgi stingras rutīnas. Tika domāts arī par karavīru nodarbināšanas ārpus dienesta, ļaujot atpūsties no ikdienas militārā sloga. Karavīru sadzīves izveide spēra svarīgu soli arī viņu morālās un kultūras audzināšanas nozīmē, ne tikai izkopjot karavīra garīgo pasauli, bet arī tuvinot viņu ar sabiedrību, kuras dēļ viņš veica dienesta pienākumu izpildi.

4.5. Nodrošinājums

Dienot Latvijas bruņotajos spēkos, starpkaru periodā, karavīram pienācās noteikta veida nodrošinājums jeb apgāde. Dienesta pilnvērtīgai izpildei, karavīriem vajadzēja būt apģērbtiem, paēdušiem, atpūtušiem, un, ņemot vērā armijā vajadzīgo fizisko slodzi, bija jāparūpējas arī par šo karavīru veselības stāvokli. Svarīgi pieminēt, ka armija rūpējās ne tikai par tiem, kas pildīja dienestu, bet arī par viņu ģimenes locekļiem, tādā veidā parūpējoties par to, lai karavīram mazāk jādomā par ģimenes apgādi, bet vairāk par dienesta pienākumiem.

Apgāde

Karavīru apgādē liela loma bija ekipējumam un materiālajiem līdzekļiem. Līdzīgi kā jebkura tehnika, kura nebrauc uzdevuma izpildē dzinēja, stūres vai bez cita svarīga komponenta, tā arī karavīrs nedeīvās kaujā bez ekipējuma. Šim individuālais karavīra ekipējums bija integrēts sistēmā, kur katrai ekipējuma daļai bija sava nozīme. Visa šī kombinācija spēja palielināt karavīra iespēju sekmīgi pildīt tiešo uzdevumu un izdzīvot kaujas laikā.

Viens no pamatkomponentiem karavīra ekipējumā bija karavīra apģērbs jeb forma, kas bija stingri reglamentēta un kuru uzvelkot, karavīrs pārstāvēja visus bruņotos spēkus. Armijas obligātā dienesta kareivji un instruktori bija apgādājami ar ietērpu un ietērpa elementiem, kas

---

²⁴² LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 1972. l., 487. lp.

sākās no veļas, zābakiem un mēteļa, beidzot ar zīmotnēm. Ekipējums karavīru starpā varēja arī atšķirties, atkarībā no viņu dienesta ilguma, pakāpes un vienības, jo līdz ar pēdējiem diviem pieminētajiem kritērijiem, karavīru loma bruņotajos spēkos varēja atšķirties.²⁴³ Tālākais saņemtais ekipējums varēja diferencēties, atkarībā no karavīra lomas minētajā vienībā. Kopumā karavīra ietērpi iedalījās sešos dažādos veidos: kaujas, sardzes, parādes, svinību, dienestam ierindā un dienestam ārpus.²⁴⁴ (skat. 9. pielikumu)

Izsniegtais ekipējums karavīriem bija jāuztur kārtībā un jāņem vērā, ka ticis iegādāts par valsts līdzekļiem. Ar ieročiem bija jāstrādā uzmanīgi un jāatceras to numurs. Apģērbs jālieto saudzīgi, laicīgi tas jālabo un jātīra. Īpaša uzmanība tika pievērsta karavīru zābakiem, tiem bija jābūt tīriem, ar smēri iesmērētiem un vienmēr gatavībā. Ņemot vērā, kādu uzmanību zābaku apkopei pievērs karavīra rokasgrāmata, secināms, ka viņi bija viena no svarīgākajām ekipējuma daļām. Tālāk sekoja gultas piederumi, kas bija jātīra un vienreiz nedēļā jāpurina. Izsniegtais apģērbs un personīgās mantas bija jāglabā lādēs, skapīšos un citās norādītajās vietās, netīro no tīrā nodalot un skapīšus turot aizslēgtus.²⁴⁵

Karavīru vajadzēja ne tikai apģērbt, vajadzēja parūpēties arī par viņu uzturu. Neēdis karavīrs tomēr nespētu sekmīgi karot, tādēļ uzturs ieņēma svarīgu ikdienas daļu. Ņemot vērā lielo fiziskās slodzes daudzumu, karavīra uzturam bija jābūt sabalansētam un pilnvērtīgam. Trīsdesmito gadu gaitā aizvien lielāku uzmanību pievērsa ēdiena sagatavošanas un uzturēšanas tehnoloģijām. Karaspēka daļās tika uzstādītas virtuves mašīnas, ne tikai paātrinot darbu virtuvē, bet arī samazinot karavīru iesaisti pārtikas sagatavošanā.²⁴⁶ Obligātā aktīvā dienesta karavīriem ikdienā uzturu iesniedza graudā un tikai ar pulka komandiera atļauju, minēto uzturu izsniedza naudā. Vienam karavīram dienā bija paredzēts izsniegt 800 gramus maizes un 300 gramus gaļas. Labības un dārzeņu izstrādājumus no 300 līdz 1500 gramiem, atkarībā no pārtikas veida. Tam sekoja dažādi gaļas un piena produkti, zivju produkti, garšvielas, dzērieni.²⁴⁷ Pēc intendantūras nozares prasībām produktiem vajadzēja saturēt: 134,91 gramu olbaltumvielu, 88,09 gramu tauku, 689,42 gramu ogļūdeņražu. Šim visam pievienojās vitamīni un minerāļi, kopējam kaloriju skaitam sasniedzot 4199 kalorijas.²⁴⁸ Produkti vajadzības gadījumā tika mainīti, kā arī svētku dienās izsniedzamās normas karavīriem tika palielinātas. Protams, jāmin, ka pārsvarā pārtika netika tā vienkārši izsniegta, tā tika pagatavota maltītēs, kuras dienestā

---

²⁴³ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 159.lpp

²⁴⁴ Ibidem, 150.lpp

²⁴⁵ Ibidem, 122.lpp

²⁴⁶ Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armijas 20 gados, 373.lpp.

²⁴⁷ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 158.lpp

²⁴⁸ Armijas štāba apmācības daļa, Latvijas armijas 20 gados, 371.lpp.

esošie saņēma trīs reiz dienā.²⁴⁹ Tās bija labi sagatavotas, garšīgas un barojošas. Ēdiena kvalitāti un svaigumu nodrošināja tas, ka tas nāca no vietējiem ražotajiem, kuri ar pulku bija noslēguši līgumu par piegādi. Pulks iegādājās lielu daudzumu gaļas un piena, līgumos lielu uzmanību liekot uz produktu kvalitāti. 7. Siguldas kājnieku pulkam paredzētā maize tika cepta tajā pašā celtnē, kur bija izvietots pulka štābs, pati ceptuve atradās jaunās pils pagrabā.²⁵⁰ Pulka uztura kvalitāti pārbaudīja arī pats divīzijas komandieris, kurš savās vizītēs ieturējās garnizona ēdnīcās.²⁵¹

Lai gan karavīrs tika izguldīts, apģērbts un pabarots, viņam pienācās arī finansiālie līdzekļi jeb mēnešalga, kuru viņam bija iespēja tērēt pēc saviem ieskatiem. Obligātā dienesta kareivjiem mēnešalga bija 6 lati mēnesī. Paaugstinoties pakāpei, auga arī paredzētai atalgojums. Dižkareivjiem bija paredzēti Ls 6,50, kaprāļiem Ls 8, seržantiem Ls 10 un virsseržantiem Ls 12 mēnesī.²⁵² Tā kā lielākā daļa dienestā esošo bija obligātā iesaukuma, bija ņemts vērā, ka līdz ar personas iesaukumu, viņa ģimene paliek bez pastāvīga ienākumu avota, tādēļ valstij bija jāuzņemas rūpes arī pat to. Karavīra ģimenē katrs ģimenes loceklis, ieskaitot sievu un bērnus, saņēma Ls 4,50 mēnesī, taču gadījumos, kad sievai jau bija valsts, pašvaldības apmaksāts darbs vai pensija, šis pabalsts pienācās tikai bērniem. Šo pabalstu nedrīkstēja tērēt pats karavīrs, pretējā gadījumā sievai bija tiesības ziņot par pabalsta nesaņemšanu un pārtraukt šo finansiālo līdzekļu izsniegšanu. Naudu varēja saņemt citi ģimenes locekļi, ja viņi atbilda noteiktajiem kritērijiem. Atbalsts bija paredzēts arī karavīra vecākiem, kas bija bez ienākumiem un vecāki par 60 gadiem, kā arī, ja vecāki nebija darbaspējīgi, karavīram esot vienīgajam ģimenes apgādniekam. Tas arī attiecās, ja karavīram esot vienīgajam apgādniekam ģimenē, bija brāļi un māsas, kas bija jaunāki par 16 gadiem.²⁵³

Trūcīgās karavīru ģimenes valsts nodrošināja ne tikai finansiāli, bet arī materiāli. Obligātā dienesta karavīru un instruktoru ģimenes, saņēmušas trūcīgā apliecību no pašvaldības iestādēm, bija tiesīgas saņemt valsts mežiem brīvā gatavā veidā sagatavotus 5 kubus pirmās šķiras malkas, daudzumam palielinoties, ja tika izsniegti žagari. Ja ģimene nebija spējīga doties saņemt kurināmo – to piegādāja pašvaldība. Izņemot malku, bija iespēja saņemt arī brīvmaizi 10 kg apjomā uz vienu personu. Šo apgādi saņēma pilsētā dzīvojoša karavīra sieva un bērni līdz 16 gadu vecumam, kā arī brāļi un māsas līdz 16 gadiem, kas atradās karavīra apgādībā, vai kuru

---

²⁴⁹ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 158.lpp

²⁵⁰ Alūksnes muzeja krājums. ANM 14243/2.

²⁵¹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 68. l., 51. lp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 1972. l., 97 - 380. lp

²⁵² Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 158.lpp

²⁵³ Ibidem, 160.lpp

vecāku darba spējas bija ierobežotas. Izņēmumu gadījumos minētie brāļi un māsas varēja saņemt šo apgādi arī pēc 16 gadu vecuma.²⁵⁴

Brīdī, kad jaunkareivjus vai karavīrus ieskaitīja 7. Siguldas kājnieku pulka uzturā tika dota pavēle par ieskaitīšanu ģimenes piemaksā. Pavēlē bija sniegta svarīgākā informācija par dienējošās personas ģimenes locekļiem.²⁵⁵ Pulks fiksēja arī to, ja kāda dienējošā persona pulkā precējās.²⁵⁶

Virsdienesta karavīriem, tiekot pārvietotiem uz jaunu dienesta vietu, līdzī devās arī viņu ģimenes, kurām tika izmaksāta braukšanas nauda, kas izpaudās kā otrās klases dzelzceļa biļete.²⁵⁷ Virsniekiem un virsdienesta karavīriem, kas nedzīvoja barakās, tika paredzēti arī valsts apmaksāti dzīvokļi, kuros dienējošie tika izvietoti. Gadījumos, kad nebija iespējams piešķirt dzīvokli, dienējošajiem tika piešķirta dzīvokļa nauda.²⁵⁸ Ar to viņam bija iespēja meklēt dzīvokli pilsētā, kurā viņa daļa bija izvietota.

Veselības aprūpe

Militārās medicīnas pakalpojumi ir svarīga armijas daļa, tā nodrošina medicīnisko atbalstu militārās misijas laikā un veic garnizonos izvietotā militārā personāla veselības aprūpi. Viens no militārās medicīnas mērķiem ir uzturēt karavīrus tā, lai tie vajadzības gadījumā būtu gatavi savu pienākumu izpildei. Tas sākas ar jaunkareivju veselības stāvokļa pārbaudi un turpinās ar dienējošo karavīru veselības uzturēšanu, veselības aprūpei ir nozīmīga vieta armijā, jo pat slimība karavīru var izvest no ierindas tikpat efektīvi kā lode.

Katrā kājnieku pulkā atradās vecākais ārsts ar jaunāko ārstu un aptiekas pārzinis, feldšeri un ambulance, kā arī katrā no garnizoniem bija ārsts vai feldšeris. Vecākais ārsts pārzināja veselības uzraudzību un palīdzību, sanitāro līdzekļu piegādi, kā arī bija komandiera padomdevējs. Visa iepriekšminētā personāla pienākums bija sniegt atbalstu vecākajam ārstam šo uzdevumu izpildē.²⁵⁹ Vairākas reizes gadā karavīriem tika veikta veselības pārbaude un miesas apskate, kuru katrā garnizonā veica garnizona ārsts vai feldšeris, vajadzības gadījumā,

---

²⁵⁴ Ibidem, 158.lpp

²⁵⁵ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 361. lp.

²⁵⁶ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 3. lp.

²⁵⁷ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 68. l., 313. lp.

²⁵⁸ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 68. l., 435. lp.

²⁵⁹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 93. lp; Rozenšteins, Kājnieku pulka aizmugures noorganizēšana kara laikā, 39.lpp.

ārstam dodoties arī uz kādu no izvietojumiem. Šo apskatu laikā karavīri devās uz pulka ambulanci, līdz ņemot izsniegtās veselības un spēju pārbaudes lapas.²⁶⁰

Pulka karavīru rīcībā bija arī pulka zobārsts, kurš vajadzības gadījumā brauca uz vienību izvietojuma vietu, lai sniegtu savus pakalpojumus. Gadījumos, kad zobārsts neatradās garnizonā un bija mācībās, pulks vienojās ar zobārstu pilsētā, kurš noteiktā laikā pieņēma karavīrus. Arī karavīru ģimenes locekļiem bija pieejami zobārsta pakalpojumi.²⁶¹

Obligātā aktīva dienesta karavīru ģimenes, sievas un bērni līdz 16 gadiem, varēja saņemt bezmaksas ārstēšanu kara vai citās ārstniecības iestādēs, ar kurām kara resoram pastāvēja vienošanās. Tas notika gadījumā, ja karavīru ģimenes locekļiem ārstniecība nebija nodrošināta citā valsts iestādē vai slimo kasē.²⁶² Bezmaksas klīnisko ārstēšanu kara ārstniecības iestādēs šie ģimenes locekļi saņēma līdz četriem mēnešiem gadā. Beidzoties karavīra, ģimenes apgādnieka, dienestam, beidzās šī veselības aprūpe. Gadījumā, kad iestājās apgādnieka nāve, tad veselības aprūpe beidzās pēc viena mēneša.²⁶³

Armijā tika rīkotas galvenās ārstu komisijas sēdes un kara slimnīcas ārstu komisijas. Galvenās ārstu komisijas sastāvēja no kara sanitārpriekšnieka un diviem ārstiem, kuru uzdevums bija virsnieku veselības stāvokļa inspekcija, kuru laikā tika noteikts virsnieka veselības stāvoklis un derīgums dienestam. Komisija varēja virsniekiem arī piešķirt atvaļinājumu veselības uzlabošanai. Gadījumos, kad tik apspriesta karavīra nosūtīšana uz Ķemeru sanatoriju vai citādām ārstnieciskām iestādēm, komisijai klāt nāca arī armijas komandiera izraudzīts virsnieks. Vēlāk, skatoties pēc dienesta apstākļiem, virsniekam tika piešķirta grupa, kura noteica laika periodu, kura ietvaros karavīrs atradīsies Ķemeru sanatorijā.

264

Kara slimnīcas ārstu komisija, kas sastāvēja no kara slimnīcas priekšnieka un 2 ārstiem, pārbaudīja veselības stāvokli, derīgumu dienestam un vajadzīgas gadījumā piešķīra atvaļinājumu veselības uzlabošanai. Virsdienesta vai obligātā dienesta karavīriem, brīvā līguma darbiniekiem, karavīru ģimenēm bija pieejama sanatorija Ķemeru. Lai to saņemtu, visām iepriekš minētajām personām vajadzēja iziet kara slimnīcas ārstu komisiju. Pie karavīru un

---

²⁶⁰ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 182. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 93. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 69. l., 123. lp.

²⁶¹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 63. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 40. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 207. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 1972. l., 403. lp.

²⁶² Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 1940, 161.lpp.

²⁶³ Ibidem, 161.lpp.

²⁶⁴ NA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 87. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 24. lp.

instruktoru pārbaudes klāt pie komisijas nāca arī slimnīcas dežūrvirsnieks. Pārbaudes laikā karavīri noteica karavīru veselības stāvokli arī tiem karavīriem, kas dienestu vēlāk atstāja. Pārbaudes rezultāti noteica to, cik pie pensijas karavīrs saņems, jo dienesta laikā karavīri varēja iegūt dažādas veselības problēmas, kuras viņus varēja padarīt darbam nespējīgus.²⁶⁵

Dienests Latvijas bruņotajos spēkos nav iedomājams bez dienestam nepieciešamās apgādes, kas spilgti iezīmējās karavīra ikdienā, saņemot ekipējumu, siltas pusdienas, veselības aprūpi un laiku atpūtai. Šīs apgādes un arī aprūpes mērķis nebija tikai nodrošināt karavīra kaujas spējas uzdevumu izpildei, bet arī panākt to, lai karavīriem ir pilnvērtīgs dienests. Rūpējoties par viņu uzturu un veselību, sekojot līdzi, lai karavīrs saņem visu nepieciešamo savas fiziskās formas attīstībai. Katrs karavīrs būtu jāuztver kā neizniekojams resurss, par kura labklājību un attīstību ir jārūpējas. Lai dienestā iesauktais spētu nodoties uzdevumu izpildei pilnīgi, valsts uzņemas arī viņa tuvinieku apgādi. Tas parāda Latvijas bruņoto spēku elastību vajadzības brīžos, nedomājot tikai par to, kā aizpildīt armijas rindas, bet arī domājot par tiem, kurus obligātais dienests apgrūtina.

Kopumā 7. Siguldas kājnieku pulka darbības pamatprincipus veidoja dažādi ar pulka organizēšanu, apmācību, sadzīvi un apgādi saistīti jautājumi. Pulka organizatoriskie jautājumi, ar dažiem izņēmumiem, būtiski neatšķīrās no Latgales divīzijas. Ņemot vērā, ka pulks bija izvietots piecos dažādos garnizonos un vasarā atradās arī Litenes nometnē, pulka štābam bija jābūt organizētam, lai spētu koordinēt izvietoto vienību darbību, tai skaitā garnizona dienestu, kurš bija svarīga garnizona drošībai un neatņemams pulka karavīru ikdienai. Blakus garnizona dienesta pulka karavīru ikdienu aizņēma apmācības process, kurš apstiprināja gan pulka komandieris, gan divīzijas komandieris. Apmācība bija stingri reglamentēta un pakārtota karavīru ikdienai, tā bija pārdomāta un tiecās uz kvalitatīvi apmācītu karavīru sagatavošanu. Ārpus apmācības un garnizona dienesta izpildes, pēc saviem ieskatiem, karavīri sportiskos un ar kultūru saistītos veidos varēja pavadīt brīvo laiku. Šīs visas iepriekšminētās darbības nodrošināja apgāde par kuru atbildēja pulka štābs un virs tā esošie dienesti.

---

²⁶⁵ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 72. l., 87. lp.; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 67. l., 24. lp.

SECINĀJUMI

Latvijas bruņotie spēki starpkaru perioda laikā, it īpaši autoritārā perioda laikā, nepārtraukti attīstījās. Kopš neatkarības kara beigām armija kļuva aizvien modernāka. Bruņoto spēku struktūra piedzīvoja pārmaiņas, vienībām tiekot pārveidotām vai pārvietotām, arī štābs piedzīvoja izmaiņas, tam tiekot pārstrukturētam. Pat ar visām pārmaiņām bruņoto spēku struktūrā galvenais elements armijā bija karavīrs. Starpkaru periods Latvijā asociējas ar obligāto dienestu, kas bija nozīmīgs valstī ar mazu iedzīvotāju skaitu, tādēļ katram vīrietim bija jāsaņem militārais treniņš un uz laiku jāpapildina pastāvošā armija. Akcents tika likts uz augsti apmācītā un labi nodrošināta karavīra sagatavošanu. Šāda pieeja apgādāja valsti ne tikai ar kvalificētiem karavīriem, bet arī izglītotiem pilsoņiem.

Latvijas bruņoto spēku 3. Latgales kājnieku divīziju autoritārisma periodā laikā var uzskatīt par modernu un attīstītu bruņoto spēku daļu, kura bija neatņemama Latvijas valsts aizsardzībai. Uz to norāda tās loma valsts aizsardzībā, tai esot sedzošajai vienībai pie Latvijas austrumu robežas, kas nozīmēja, ka tā pirmā iesaistītos bruņotā konfliktā. Šis kalpoja par iemeslu divīzijas lielumam un ieguldījumiem līdzekļiem divīzijas infrastruktūras attīstībā. Divīzija kā pašnodrošināta militārās struktūras daļa spēja pastāvīgi organizēties un vest kaujas darbību. Visa divīzijas vadība bija pakārtota, lai tās kājnieku pulki tiktu kontrolēti un apgādāti, tādējādi divīzijas štābs un kājnieku pulki varēja atrasties lielā attālumā no nozīmīgām armijas struktūrvienībām. Latgales divīzija apstiprināja un vadīja kājnieku apmācību kājnieku pulkos, un organizēja divīzijas manevrus, kas bija svarīgi, lai saprastu vienību kaujas spējas un divīzijas apgādes spējas.

3. Latgales kājnieku divīzijas spēcīgākā vienība, 7. Siguldas kājnieku pulks kalpo par izcilu piemēru kājnieku pulku struktūru attēlojumam, kas bija dažādu ieroču šķirņu veidojums. Pulks bija hierarhiski pakārtots, sākot no pulka komandiera līdz pat jauniesaucamajam. Šajā pulkā esošās vienības neatradās vienuviet, bet bija izvietotas garnizonos ap štābu Alūksnē, atrodoties dažādā skaitā, modernākajās kazarmās bruņotajos spēkos. Jāņem vērā, ka bija ievērojama atšķirība starp pulka štatos noteikto un reālo. 7. Siguldas kājnieku pulka bataljons neatradās vajadzīgais kājnieku rotu skaits, kamēr ložmetēju rotas un citas vienības bija atbilstošā skaitā. Pulks autoritārā perioda laikā piedzīvoja vairākas izmaiņas, starp kurām pirmā bija pulka komandiera maiņa, par pulka komandieri kļūstot Vilim Spandegam, kura vadībā apmācības procesi un pulka aktivitātes palielinājās. Turklāt pulks piedzīvoja papildinājumu, kad tajā tika izveidots ceturtais bataljons. Notika arī strauja militārās infrastruktūras celtniecība, pulka garnizonā Viļakā, tika uzbūvētas modernākās kazarmas bruņotajos spēkos, pirms tam

labākajām esot Alūksnē. Klāt minama Divīzijas nometne Litenē, kurā trīsdesmito gadu beigās tika uzbūvētas jaunas mītnes un jauns apmācību laukums.

7. Siguldas kājnieku pulka darbību un ikdienu veidoja vairāki ar pulka organizāciju, apmācību, sadzīvi un apgādi saistīti elementi. Tie bija cieši saistīti ar apdzīvotajām vietām, kur atradās pulka garnizoni, it īpaši Alūksni, kurā atradās pulka štābs. Šajos jautājumos visiem kājnieku pulkiem ir līdzības un atšķirības, sevišķi atšķiroties atkarībā no apdzīvotās vietas. Pulks iesaistījās pilsētas kultūras dzīvē, infrastruktūras būvniecībā un saņēma dažāda rakstura pakalpojumus no vietējiem iedzīvotājiem, pilsētas intereses tika ņemtas vērā arī militāro darbību veikšanā. Šis notikās ar pulka štāba ziņu, kas bija pakārtots, lai spētu kontrolēt pulkā esošos piecus garnizonus, kuros ar garnizona dienesta palīdzību bija nodrošināta apsardze. Galvenokārt, miera laikā, caur pulka štābu tika organizēta karavīru apmācība, kurai 7. Siguldas kājnieku pulka autoritārisma laikā pievērsa aizvien lielāku uzmanību un kura pēc 1939. gada 5. oktobra tika paātrināta. Koncentrācija notika uz kvalitatīvu karavīru apmācību, ko papildināja dislokācijas priekšrocības, kas ļāva palīdzēt apmācību plānus ar papildus vingrinājumiem.

Svarīgi minēt, ka karavīrs dienesta laikā, 7. Siguldas kājnieku pulkā, ne tikai apguva militārās prasmes, viņas tika izglītotas, un audzināts par pilnvērtīgu Latvijas pilsoni, kurš būs guvis tā laika ideoloģijai raksturīgās zināšanas. Brīvajā laikā karavīri nodarbojās ar dažādām ar kultūru saistītām aktivitātēm vai nodarbojās ar sportu, armijas vadībai un pulka štābam cenšoties nodrošināt dažādu aktivitāšu pieejamību kājnieku pulkā. Daudzas aktivitātes tika saistītas ar pilsētas apkārtni, īpaši Alūksnes ezeru.

Visu šo darbību nodrošināšanai bija vajadzīga apgāde, kuras līmenis bija pietiekami augstā līmenī, nodrošinot ne tikai karavīrus, bet arī viņu ģimenes locekļus. Ar Latgales divīzijas apstiprinājumu un apgādi, pulks nodrošināja karavīrus ar ekipējumu un pārtiku, pārtikai lielā mērā nākot no lauksaimniekiem.

Kopumā pētījumā izskatītā 3. Latgales kājnieku divīzija un tajā esošais 7. Siguldas kājnieku pulks, autoritārisma laikā, piedzīvoja izmaiņas, kuras tikai pastiprinājās trīsdesmito gadu beigās. To cēlonis meklējams militārpolitiskās situācijas izmaiņās, kas norisinājās ne tikai Eiropā, bet arī Latvijā. Pulka un divīzijas loma valsts aizsardzībā nošķīrās tās no citām armijas vienībām, taču tajā pašā laikā to pamatprincipi saglabājās tādi paši, tādēļ to pētniecībā ir iespējams novērot arī būtisko Latvijas bruņotajos spēkos.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

Nepublicētie avoti:

1. Alūksnes muzeja krājums. ANM 14243/2. Šaušanas piezīmju grāmatiņa.
2. Latvijas Valsts vēstures arhīvs. 1495. f., 1. apr., 67. l. Pulka komandiera pavēļu noraksti 1934. g.
3. Latvijas Valsts vēstures arhīvs. 1495. f., 1. apr., 68. l. Pulka komandiera pavēļu noraksti 1935. g.
4. Latvijas Valsts vēstures arhīvs. 1495. f., 1. apr., 69. l. Pulka komandiera pavēļu noraksti 1936. g.
5. Latvijas Valsts vēstures arhīvs. 1495. f., 1. apr., 71. l. Pulka komandiera pavēļu noraksti 1937. g.
6. Latvijas Valsts vēstures arhīvs. 1495. f., 1. apr., 72. l. Pulka komandiera pavēļu noraksti 1938. g.
7. Latvijas Valsts vēstures arhīvs. 1495. f., 1. apr., 74. l. Pulka komandiera pavēļu noraksti 1939. g.
8. Latvijas Valsts vēstures arhīvs. 1495. f., 1. apr., 77. l. Pulka komandiera pavēļu noraksti 1940. g.
9. Latvijas Valsts vēstures arhīvs 1495. f., 1. apr., 295. l. 7. Siguldas kājnieku pulka dienasgrāmata 1934.
10. Latvijas Valsts vēstures arhīvs 1495. f., 1. apr., 296. l. 7. Siguldas kājnieku pulka dienasgrāmata 1935.-1936.
11. Latvijas Valsts vēstures arhīvs 1495. f., 1. apr., 297. l. 7. Siguldas kājnieku pulka dienasgrāmata 1937.-1938.
12. Latvijas Valsts vēstures arhīvs 1495. f., 1. apr., 298. l. 7. Siguldas kājnieku pulka dienasgrāmata 1939.

13. Latvijas Valsts vēstures arhīvs 1495. f., 1. apr., 299. l. 7. Siguldas kājnieku pulka dienasgrāmata 1939.
14. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 1911. l. Pulka štāba izvietojums.
15. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., ? l. III bataljonam no pulka dažādi ienākošie raksti 1937
16. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 2231. l. Ienākošie raksti Nr.2 1940. gads.
17. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 2232. l. III bataljona slepenie raksti.
18. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 2639. l. Alūksnes garnizona pavēļu oriģināli 1937.–1940. g.
19. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1516. f., 1. apr., 1393. l. Dislokācijas un štati.
20. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 2117. l. Par ieročiem, munīciju, sakaru līdzekļiem un citiem tehniskiem piederumiem.
21. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 400. l.
22. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 1972. l. Līgumi 1936.-1938. g.
23. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1495. f., 1. apr., 1472. l.
24. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1516. f., 1. apr., l., 1855 Armijas kadra manevri 1938. g.
25. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 1516. f., 1. apr., 1327. l. Virsnieku mācības, karaspēles, manevri.
26. Latvijas armijas vienību dislokācija un plānotās aizsardzības līnijas līdz 1939. gada rudenim. 9. ekspozīcija "Latvijas valsts aizsardzība 1920.- 1940". Latvijas Kara muzeja krājums.
27. Latvijas armijas vienību dislokācija un plānotās aizsardzības līnijas līdz 1939. gada beigās un 1940. gadā. 9. ekspozīcija "Latvijas valsts aizsardzība 1920.- 1940". Latvijas Kara muzeja krājums.
28. Autora personiskais arhīvs.

Publicētie avoti:

1. Armijas štāba apmācības daļa. Karavīra rokas grāmata. Rīga: Armijas spiestuve 1940., 570. lpp.
2. Armijas štāba apmācības daļa. Iekārtas reglaments. Rīga 1921. 226. lpp.
3. Armijas štāba apmācības daļa. Karaspēka daļu organizācija un dienesti taktiskām mācībām, manevriem un karaspēlēm. Rīga 1939.133. lpp.
4. Galvenais štābs. Kareivju – analfabētu un cittautiešu latviešu valodas mācība karaspēka daļās. Rīga 1923. 20. lpp.
5. Galvenais štābs. Militāri – fiziskās audzināšanas reglaments. 1922.
6. Hugo Rozenšteins. Divīzijas un pulka štāba organizācija un darbība kara laikā. Rīga 1938. 186.lpp.
7. Hugo Rozenšteins. Kājnieku pulka aizmugures noorganizēšana kara laikā. Rīga 1935. 140. lpp.
8. ARMIJAS ŠTĀBA APMĀCĪBAS DAĻA. Latvijas armija 20 gados. Rīga 1940. 466.lpp.
9. Atsevišķs novilkums no Ausekļa rakstu izlases, Karaspēka daļu īsas vēstures. 1936. 89.lpp.

Periodiskie izdevumi:

1. Mūsu dzīve Nr. 5-6 (01.06.1969.)
2. Latvijas kareivis Nr. 217 (24.09.1935.)
3. Latvijas kareivis Nr. 39 (17.02.1938.)
4. Brīvā zeme Nr.224 (02.10.1936)
5. Darba dzīve Nr.8 (02.07.1938.)
6. Meža dzīve Nr.131(01.07.1936.)
7. Stadions Nr.3 (22.01.1934.)

8. Malienas ziņas Nr.603 (14.01.1937.)
9. Rīts Nr.92 (26.11.1934.)

Literatūra:

1. EDGARS ANDERSONS. Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture. Toronto 1983. 832.lpp.
2. VALDIS BĒRZIŅŠ, BAMBALS AINĀRS. Latvijas armija. Rīga 1991. 140.lpp.
3. ILGVARS BUTULIS, INESIS FELDMANIS, ĒRIKS JĒKABSONS, INETA LIPŠA, AIVARS STRANGA, JĀNIS TAURĒNS, ANTONIJA ZUNDA. 15. maija Latvija. Rīga 2017. 494.lpp.
4. KĀRLIS DAMBĪTIS. Latvijas armijas artilērija 1919.-1940. g.: vieta bruņotajos spēkos, struktūra un uzdevumi. Rīga 2015. 266.lpp.
5. Daugavas vanagu centrālās valdes izdevums. Latviešu karavīrs Otrā pasaules kara laikā. Vesterosa 1970. 312.lpp.
6. PAULS MAURERS – MAURATS, Rīgas garnizona kājnieku daļas 1921.–1934. gadā: 5.Cēsu kājnieku pulks Rīga: Latvijas Universitāte, 2017. 113.lpp
7. Siguldas pulka piemiņas fonds. Siguldas pulka piemiņai, 1919. 20.-VI 1959. Nebraska 1959. 231.lpp
8. Siguldas 7. kājnieku pulkam – 100
<https://www.turaida-muzejs.lv/2019/06/siguldas-7-kajnieku-pulkam-100/> [aplūkots 16.05.2021]
9. JĀNIS ZVAIGZNE. Kas ir Litene. Rīga 2006. 378.lpp
10. VALDIS KUZMINS. Latvijas bruņoto spēku mobilizācijas plāni 1939. gada beigās – 1940. gada sākumā. Otrais Pasaules karš un Latvija: notikumi un sekas 20. gadsimta 40.–60. gadi. Rīga, 2011. 350.lpp.
11. EDGARS DUNSDORFS. Mūžīgais latviešu karavīrs. 1967. 268.lpp
12. Ādolfs Kantrovskis. Kādiem mums jābūt. 1972. 208.lpp.
13. GUNĀRS KUŠĶIS. Ģenerālis Andrejs Bubinduss. Pieejams: <https://www.sargs.lv/lv/vienibas-un-personibas/2017-10-05/generalis-andrejs-bubinduss> (skatīts 12.05.2022)

14. ĒRIKS JĒKABSONS. Vilis Spandegs, 2022. Pieejams: <https://enciklopedija.lv/skirklis/107085-Vilis-Spandegs> (skatīts 08.05.2022)
15. JURIS CIGANOVŠ. Latvijas armija. Rīga 2019. 205.lpp.

PIELIKUMI

Pielikums Nr.1. Kājnieku pulka struktūra un sastāvs²⁶⁶

Vienības nosaukums, skaits	Amats	Skaits
Pulks	Pulka komandieris	1
Pulka štābs	Štāba priekšnieks	1
	Pulka adjutants	1
	Pulka adjutanta palīgs	1
	Pulka kancelejas darbvedības pārzinis	1
	Kasieris	1
	Ekonomis	1
	Ieroču pārzinis	1
	Vecākais ārsts, jaunāko ārsts, aptiekas pārzinis, vetārsts	4

Sakaru rota	Rotas komandieris	1
Rotas komandiera vads/ Rotas komandiera grupa (Jājamais zirgs 5 Motocikls 3 Velosipēdi 4	Vicevirseržants	1
	Raitnieks	4
	Ziņnesis	4
	Motociklists	3
		2
	Medicīnas feldšeris	1
Saimniecības grupa (Vezuma zirgi 3 Vienjūga rati Divjūga lauku virtuve)	Virsseržants	1
	Telefona mehāniķis	1
	Mantzinis	1
	Uzturzinis	1
	Kurpnieks	1
	Pavārs	2
	Kareivis	3
Sakaru vads	Vada komandieris, virsleitnants	1
Vada komandiera grupa	Vada seržants	1

²⁶⁶ Armijas štāba apmācības daļa, Karaspēka daļu organizācija un dienesti taktiskām mācībām, manevriem un karaspēlēm, 29.lpp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 2232. l., 37.-40. lp; Andersons, Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, 200.–216. lpp.

(Zirgi 7 Vienjūga telefona rati 6)	Braucējs kareivis	6
Centrāles grupa	Grupas komandieris kaprālis	1
	Nr.1, Nr.2, Nr. 3 kareivis	3
Noklausīšanās grupas - 2	Karavīrs	4
Mazās līniju grupas - 8	Grupas komandieris dižkareivis	1
	Nr.1, Nr.2, Nr. 3 kareivis	3
Radio vads		
Pulka radio grupa		
(Bataljona radio stacija Vienvīru radio stacija 2 Vezuma zirgs Vienjūga telefona rati	Radio stacijas priekšnieks kaprālis	1
	1.Nr dižkareivis	1
	2.Nr, 3.Nr kareivis	2
	Vienvīru radio stacijas priekšnieks dižkareivis	2
	Vienvīru radio stacijas kareivis	2
	Braucējs kareivis	1

Saimniecības rota	Saimniecības rotas komandieris	1
(Jāšanas zirgi 2 Vezuma zirgi 7 Rezerves zirgi 15 Vienjūga pārtikas rati Vienjūga vieglie rati 2 Divjūga rati Divjūga virtuve	Rotas komandiera vads	1
	Virsseržants	1
	Mantzinis	1
	Uzturzinis	1
	Elpinieks	1
	Pavārs	2
	Braucējs	5
	Zirgu kopējs	5
Mantu vezuma vads		
1.Grupa (Vezuma zirgi 8	Vada seržants	1
	Atslēdznieks	2
	Kalējs	3
	Galdnieks	2
	Kurpnieks	1
	Seglinieks	1

	Miesnieks	1
	Ķīmiskā dienesta kareivis	5
	Veterinārais feldšeris	2
	Braucējs	5
2.Grupa (Vezuma zirgi 18 Vienjūga rati ~)	Grupas komandieris	1
	Kareivis	18
Pārtikas vezuma vads		
1.Grupa – 2 (Vezuma zirgi 20 Divjūga rati 10)	Grupas komandieris	1
	Kareivis	10
2. Grupa (Vezuma zirgi 12 Divjūga rati 6)	Grupas komandieris	1
	Kareivis	6
Munīcijas vezuma vads		
1.Grupa - 2 (Vezuma zirgi 12 Divjūga rati 6)	Grupas komandieris	1
	Kareivis	6
2. Grupa (Vezuma zirgi 16 Divjūga rati 8)	Grupas komandieris	1
	Kareivis	8
Sanitārais vads (Vezuma zirgi 10 Jāšanas zirgs Vienjūga sanitārie rati Divjūga sanitārie rati 2 Divjūga aptiekas rati 2)	Aptiekas feldšeris	1
	Sanitāri	16
	Braucēji	5

Štāba rotas komandiera vads (Jāšanas zirgi 7 Vezuma zirgi 5 Vienjūga rati 3 Divjūga virtuve	Virsseržants	1
	Mantzinis	1
	Uzturzinis	1
	Kurpnieks	1
	Kalējs	1
	Pavārs	2
	Medicīnas feldšeris	1
	Kareivis	8

Komandanta vads	Komandants	1
Grupas - 6		
Orķestris	Kapelmeistars	1
	Karavīri	25 - 35
Jātnieku vads		
Jātnieku grupa - 2		
Pulka pārsiešanas punkts	Ārsts	2
	Medicīnas feldšeris	3

Bataljons - 4	Bataljona komandieris	1
	Bataljona adjutants	1
Bataljona komandiera grupa	Novērotājs	2
	Ziņnesis	7
	Ratnieks	2
Sakaru vads	Sakaru vada komandieris virsleitnants	1
Vada komandiera grupa (Zirgs 3 Vienjūga telefona rati 2)	Vada seržants	1
	Braucējs kareivis	2
Mazās līniju grupas - 6	Grupas komandieris dižkareivis	1
	Nr.1, Nr.2, Nr. 3 kareivis	3
Centrāles grupa	Grupas komandieris kaprālis	1
	Nr.1, Nr.2, Nr. 3 kareivis	3
Optiskā telegrāfa grupa	Grupas komandieris dižkareivis	1
	Nr.1, Nr.2, Nr. 3 kareivis	3
Stacija (Zirgs Vienjūga telefona rati)	Stacijas priekšnieks	1
	Kareivis	4
Medicīniskais punkts (Vezuma zirgs 4 Vienjūga rati 3)	Ārsts kapteinis	1
	Vecākais medicīnas feldšeris	1
	Sanitārs	2
	Braucējs	3

Riteņbraucēju rota – 2 (7.Siguldas pulka)	Rotas komandieris - kapteinis	1
Rotas komandiera vads/ Rotas komandiera grupa (Smagais auto 1 Motociklists ar blakus ratiem 1 Divriteņi 18)	Vicevirseržants	1
	Ķīmiskā dienesta kaprālis	1
	Novērotājs dižkareivis	1
	Novērotājs kareivis	2
	Mantzinis kaprālis	1
	Telefonists kareivis	2
	Ziņnesis kareivis	3
	Sanitārs kareivis	6
	Šoferis dižkareivis	1
	Kareivis	1
	Motociklists, dižkareivis	1
Medicīnas feldšeris	1	
Saimniecības grupa (Smagais auto 1 Divriteņi 7 Lauka virtuve 1)	Virsseržants	1
	Uzturzinis dižkareivis	1
	Izsūtāmais kareivis	1
	Atslēdznieks kareivis	1
	Kurpnieks kareivis	1
	Pavārs dižkareivis	1
	Pavārs kareivis	1
	Šoferis kareivis	2
Kaujas vads - 3	Vada komandieris virsleitnants	1
Vada komandiera grupa (Divriteņi 4)	Vada seržants	1
	Novērotājs dižkareivis	1
	Ziņnesis kareivis	1
Patšauteņu grupa - 3	Grupas komandieris kaprālis	1
	1.Nr šāvējs kareivis	1
	2.Nr šāvējs palīgs kareivis	1

(Patšautene 1 Divriteņi 9)	3.Nr, 4.Nr patšauteņu strēlnieks kareivis	2
	5.Nr snaiperis kareivis	1
	Nr.6, Nr.7 šauteņu strēlnieks kareivis	2
	8.Nr grupas komandiera vietnieks dižkareivis	1
Strēlnieku grupa - 2 (Divriteņi 9)	Grupas komandieris kaprālis	1
	Komandiera vietnieks dižkareivis	1
	Kareivis šauteņu granātnieks	1
	Kareivis strēlnieks	6
Kaujas vads	Jaunākais virsnieks leitnants	1
Vada komandiera grupa (Smagais auto)	Vada seržants	1
	Novērotājs dižkareivis	1
	Ziņnesis kareivis	1
	Šoferis kareivis	1
	Dižkareivis	1
Kaujas grupa (Ložmetēji – 2)	Grupas komandieris kaprālis	1
	Ložmetēju priekšnieks dižkareivis	2
	1.Nr šāvējs kareivis	2
	2.Nr šāvējs palīgs kareivis	2
	3.Nr, 4.Nr, 5.Nr patronu piegādātājs kareivis	6

Kājnieku rota - 3	Rotas komandieris kapteinis	1
Rotas komandiera vads/ Rotas komandiera grupa	Vicevirseržants	1
	Ķīmiskā dienesta kaprālis	1
	Mantzinis kaprālis	1
	Novērotājs dižkareivis	1
	Novērotājs kareivis	2

(Jājamais zirgs 1 Vezuma zirgi 7 Vienjūga patšauteņu rati 3 Munīcijas rati 4 Divriteņi 6)	Ziņnesis kareivis	3
	Sanitārs kareivis	6
	Braucējs kareivis	7
	Medicīnas feldšeris	1
Saimniecības grupa (Vezuma zirgs 4 Vienjūga rati pārtikai 1 Vienjūga rati mantām 1 Divjūga rati lauka virtuvei 1)	Virsseržants	1
	Uzturzinis dižkareivis	1
	Izsūtāmais kareivis	1
	Kurpnieks kareivis	1
	Pavārs dižkareivis	1
	Pavārs kareivis	1
	Braucējs kareivis	3
Kaujas vads - 3	Vada komandieris virsleitnants	1
Vada komandiera grupa	Vada seržants	1
	Novērotājs dižkareivis	1
	Ziņnesis kareivis	1

Patšauteņu grupa - 3	Grupas komandieris kaprālis	1
(Patšautene)	1.Nr šāvējs kareivis	1
	2.Nr palīgs kareivis	1
	3.Nr, 4.Nr patšauteņu strēlnieks kareivis	2
	5.Nr snaiperis kareivis	1
	6.Nr. 7.Nr šauteņu strēlnieks kareivis	2
	8.Nr grupas komandiera vietnieks dižkareivis	1
Strēlnieku grupas - 2	Grupas komandieris kaprālis	1
	Grupas komandiera vietnieks dižkareivis	1

	Kareivis šautenes granātnieks	1
	Strēlnieki kareivji	6

Ložmetēju rota	Rotas komandieris kapteinis	1	
(Jājamais zirgs Vezuma zirgs 25 Vienjūga munīcijas rati 12 Vienjūga ložmetēja rati 12 Vienjūga telefona rati Divriteņi 4)	Rotas komandiera vads/ Rotas komandiera grupa	Vicevirseržants	1
		Mantzinis kaprālis	1
		Novērotājs dižkareivis	1
		Ziņnesis kareivis	3
		Sanitārs kareivis	4
		Braucējs kareivis	25
		Medicīnas feldšeris	1
		Veterinārais feldšeris	1
Līniju grupas - 3	Grupas komandieris dižkareivis	1	
		1.Nr, 2.Nr, 3.Nr kareivis	3

Saimniecības grupa (Vezuma zirgi 4 Vienjūga pārtikas rati 1 Vienjūga mantu rati 1 Divjūga lauku virtuve 1)	Virsseržants	1	
	Uzturzinis dižkareivis	1	
	Izsūtāmais kareivis	1	
	Kalējs kareivis	1	
	Kurpnieks kareivis	1	
	Pavārs dižkareivis	1	
	Pavārs kareivis	1	
	Braucēji kareivji	3	
Kaujas vads	Vada komandieris virsleitnants	1	
Vada komandiera grupa	Vada seržants	1	
		Novērotājs dižkareivis	1
		Ziņnesis kareivis	2

Kaujas grupa - 2 (Ložmetējs 2)	Grupas komandieris kaprālis	1
	Ložmetēju priekšnieks dižkareivis	2
	1.Nr šāvējs kareivis	2
	2.Nr šāvēja palīgs kareivis	2
	3.Nr, 4.Nr, 5.Nr	6
	6.Nr lanšu pildītājs kareivis	2

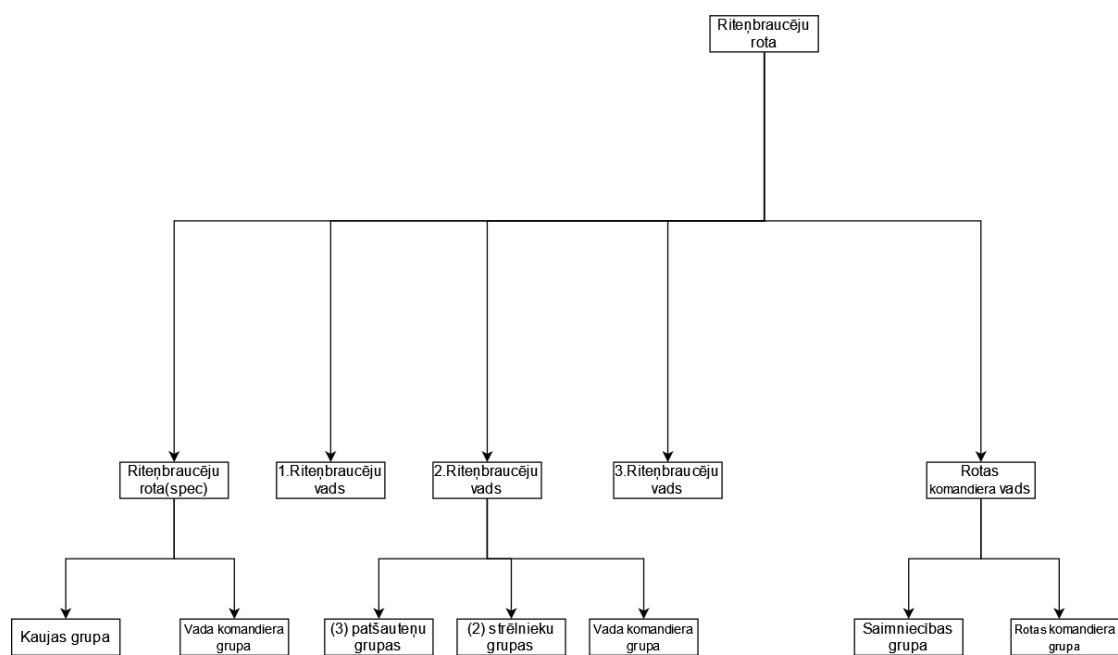
Instruktoru rota	Virsnieks	4
	Instruktors	11
	Kareivis	~

Sapieru vads	Vada komandieris virsleitnants	1
	Virsdienesta vada seržants	1
	Virsdienesta kaprālis	1
	Kaprālis	~
	Dižkareivis	3
	Kareivis	21

Kājnieku baterija	Kājnieku baterijas komandieris	1
Baterijas komandiera vads		
Baterijas komandiera grupa (Jāšanas zirgi 2 Vezuma zirgs Vienjūga telefona rati 1	Novērotājs	1
	Raitnieks	2
	Sanitārs	2
	Medicīnas feldšeris	1
	Braucējs	1
Saimniecības grupa (Vezuma zirgi 3 Vienjūga pārtikas rati 1 Divjūga virtuve)	Uzturzinis	1
	Kurpnieks	1
	Pavārs	2
	Izsūtāmais	1
	Braucējs	2
Līniju grupas	Karavīri	4
Prettanku vads		
Vada komandiera grupa	Vada seržants	1
	Novērotājs	1

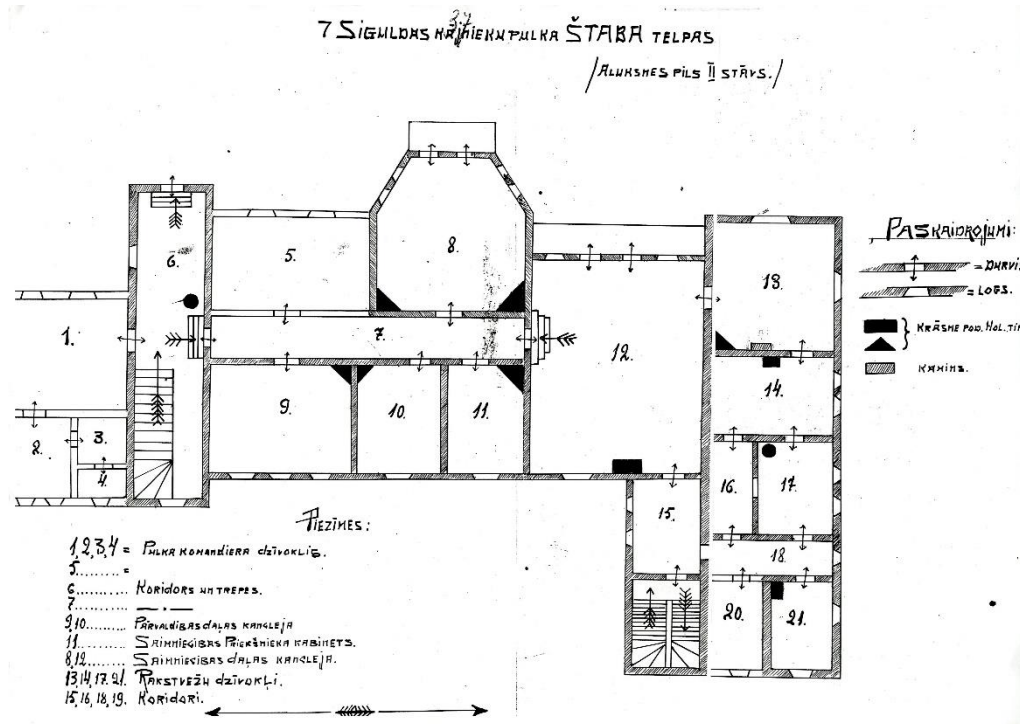
(Vezuma zirgs 4 Vienjūga munīcijas rati 2)	Ziņnesis	2
	Braucējs	4
Prettanku lielgabali - 2	Apkalpe	~
Kājnieku lielgabala vads		
Vada komandiera grupa (Vezuma zirgs 4 Vienjūga munīcijas rati 2)	Vada seržants	1
	Novērotājs	1
	Ziņnesis	2
	Braucējs	4
Kājnieku lielgabali - 2	Apkalpe	~
Transports Vezuma zirgi 13 Vienjūga rati 13	Virsseržants	1
	Mantzinis	1
	Braucēji	13

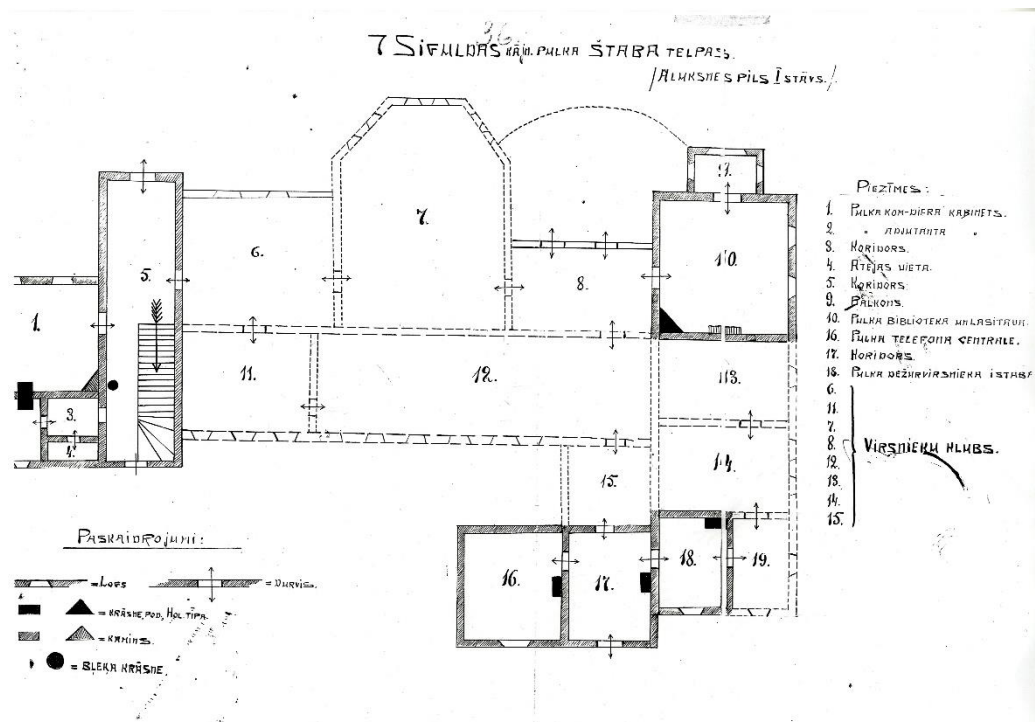
Pielikums Nr.3. 7. Siguldas kājnieku pulka štāba izvietojums²⁶⁸

7. Siguldas kājnieku pulka štāba 2. stāvs Alūksnes jaunajā pili

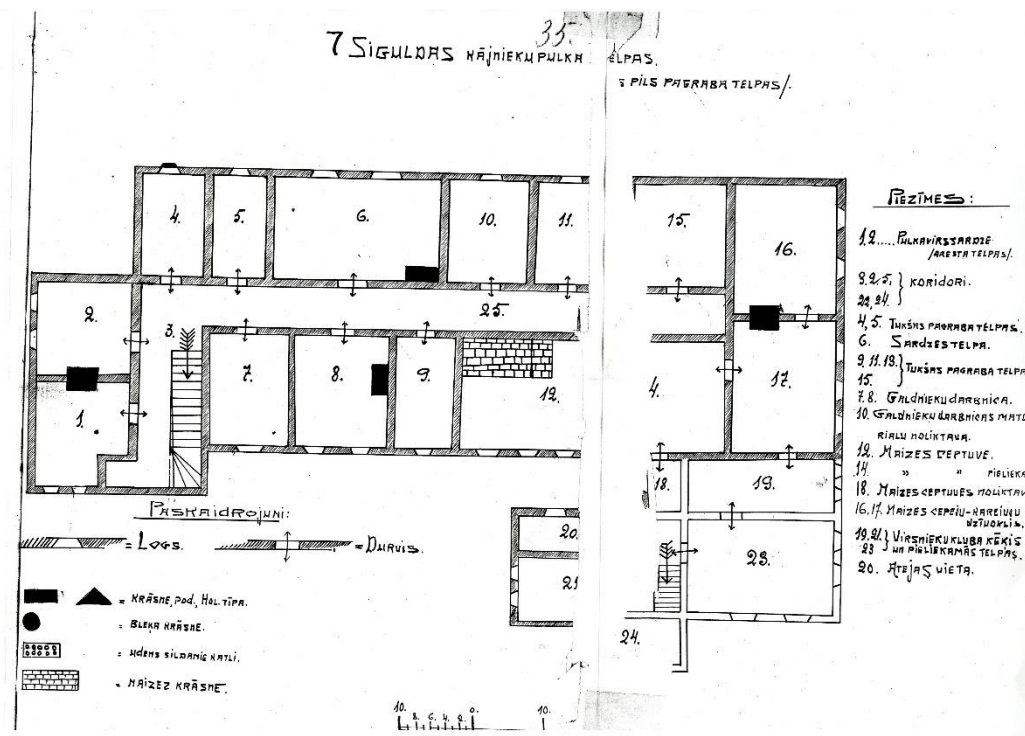

²⁶⁸ Alūksnes muzeja krājums. ANM 14243/2.

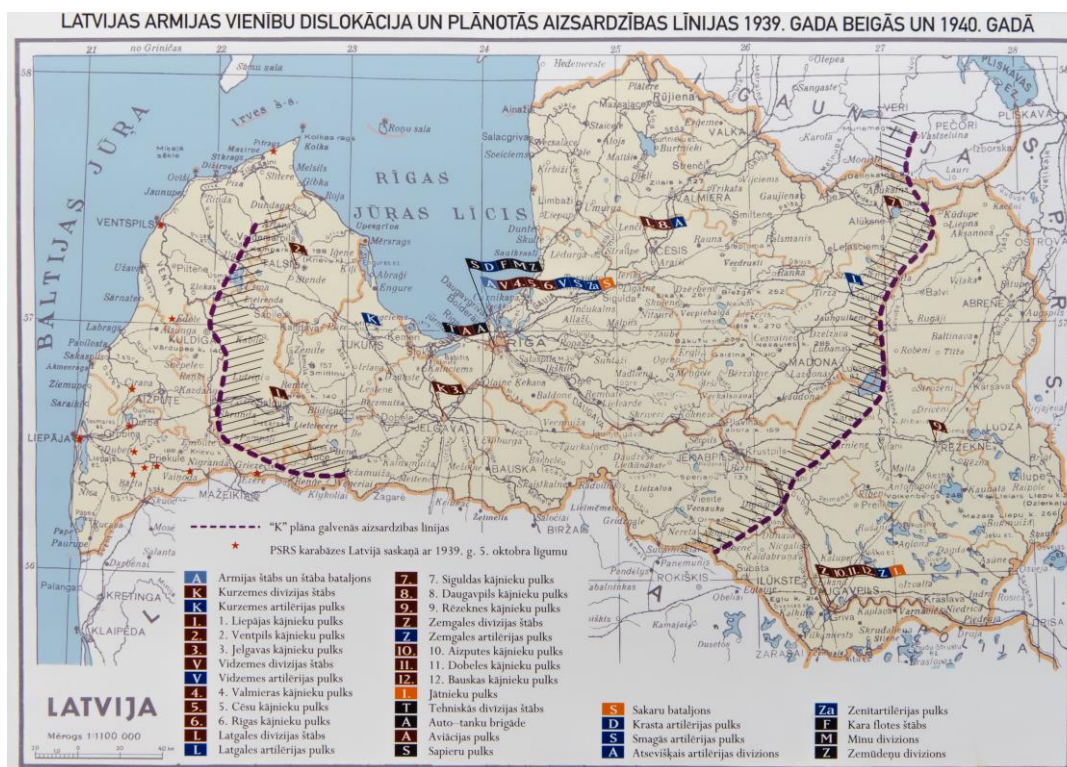
7. Siguldas kājnieku pulka štāba 1. stāvs Alūksnes jaunajā pīlī

7. Siguldas kājnieku pulka štāba pagrabstāvs Alūksnes jaunajā pīlī

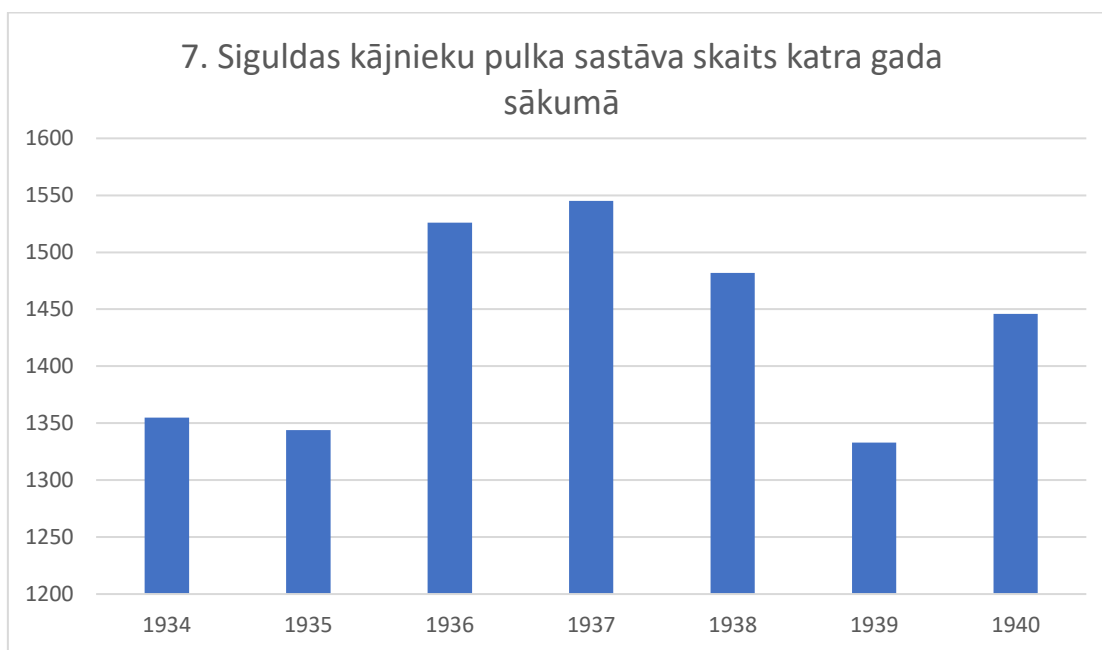

Pielikums Nr.4. Latvijas bruņoto spēku dislokācija un aizsardzības līnijas starpkaru perioda laikā²⁶⁹

²⁶⁹ Latvijas armijas vienību dislokācija un plānotās aizsardzības līnijas līdz 1939. gada rudenim. KM krājums; Latvijas armijas vienību dislokācija un plānotās aizsardzības līnijas līdz 1939. gada beigās un 1940. gadā. KM krājums.

Pielikums Nr.5. 7. Siguldas kājnieku pulka skaitliskais daudzums²⁷⁰

²⁷⁰ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 296. l., 3. lp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 296. l., 38. lp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 296. l., 2. lp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 296. l., 297. lp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 296. l., 354. lp

Pielikums Nr.6. 7. Siguldas kājnieku pulka ikdienas plāns²⁷¹

7. Siguldas kājnieku pulkā dienas plāns darba dienā

Nr.	Aktivitāte	Laiks plkst.
1.	Celšanās	6.00
2.	Sevis, gultas un ekipējuma sakopšana	6.00 – 6.30
3.	Rīta apskate	6.30 – 6.45
4.	Rīta nodarbības (vingrošana), brokastis	6.45 – 7.50
5.	Pirmās dienas puses mācības	8.00 – 12.00
6.	Pusdienas	12.10 – 14.00
7.	Brīvlaiks (pusdienlaiks)	14.00 – 15.00
8.	Otrās dienas puses mācības	15.00 – 17.00
9.	Brīvlaiks	17.00 – 18.00
10.	Vakariņas un brīvlaiks	18.00 – 20.45
11.	Vakara junda	20.45 – 21.00
12.	Gulēt iešana	21.00 – 22.00
12.	Klusā stunda (atsevišķos gadījumos atļauts mācīties līdz 22.30.)	22.00 – 6.00

7. Siguldas kājnieku pulka dienas plāns svētdienā

Nr.	Aktivitāte	Laika plkst..
1.	Celšanās	7.00
2.	Sevis, gultas un ekipējuma sakopšana	7.00 – 7.30
3.	Rīta apskate	7.30 – 7.50
4.	Rīta nodarbības (vingrošana), brokastis	8.00 – 9.00
5.	Brīvlaiks	9.00 – 12.00
6.	Pusdienas un brīvlaiks	12.00 – 18.00
7.	Vakariņas un brīvlaiks	18.00 – 20.45
8.	Vakara junda	20.45 – 21.00
9.	Gulēt iešana	21.00 – 22.00
10.	Klusā stunda	22.00 – 6.00

²⁷¹ LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 376. lp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 69. l., 116. lp.

Pielikums Nr.7. 7. Siguldas kājnieku pulka izvietojums Alūksnē²⁷²

7. Siguldas kājnieku pulka Alūksnes garnizona kazarmas

7. Siguldas kājnieku pulka štābs Alūksnes jaunajā pilī

---

²⁷² Autora personiskais arhīvs.

**Pielikums Nr.8. 7.Siguldas kājnieku pulka jaunkareivji svinīgā zvēresta
laikā²⁷³**

7. Siguldas kājnieku pulka jaunkareivji parakstoties pēc svinīgā zvēresta došanas

---

²⁷³ Autora personiskais arhīvs.

**Pielikums Nr.9. Obligatīvajā dienesta kareivju un instruktoru ekipējuma,
ietērpa un ietērpa priekšmetu saraksts²⁷⁴**

	Nr.	Apģērbs	Priekšmetu daudzums 12 mēn.	Priekšmetu daudzums 15 mēn.
A	1	Mētelis	1 gab.	1 gab.
	2	Ziemas svārki	1 gab.	1 gab.
	3	Vasaras svārki	1 gab.	1 gab.
	4	Ziemas virsbikses	2 gab.	2 gab.
	5	Vasaras virsbikses	1 gab.	1 gab.
	6	Parādes cepure	1 gab.	1 gab.
	7	Ziemas darba cepure	1 gab.	1 gab.
	8	Vasaras darba cepure	1 gab.	1 gab.
	9	Cimdi	2 pāri	2 pāri
	10	Bikšturis	1 gab.	1 gab.
	11	Vidus josta	1 gab.	1 gab.
B	12	Apakškrekli	3 gab.	4 gab.
	13	Apakšbikses	3 gab.	4 gab.
	14	Kabatas lakatiņi	4 gab.	5 gab.
	15	Dvieļi	3 gab.	3 gab.
	16	Vasaras auti	4 pāri	5 pāri
	17	Ziemas auti	3 pāri	3 pāri
	18	Garie zābaki	2 pāri	2 pāri
	19	Saišzābaki	2 pāri	2 pāri
	20	Garozābaku galvas		1 pāri
	21	Pazoles	4 pāri	5 pāri
	22	Papēžu plāksnes	4 pāri	5 pāri
	23	Zābaku pakavi	4 pāri	5 pāri
	24	Stilbu saites	2 pāri	2 pāri
	25	Saites saišzābakiem	5 pāri	6 pāri
C	26	Zīmotnes	2 pāri	3 pāri
	27	Uzpleču nozīmes	4 kmpl.	4 kmpl.
	28	Speciālistu nozīmes	3 kmpl.	3 kmpl.
D	29	Bruņu cepure	1 gab.	
	30	Šautene	1 gab.	
	31	Durklis ar maksti	1 gab.	
	32	Siksnas šautenes nešanai	1 gab.	
	33	Šautenes tīrīšanas auklas	1 gab.	
	34	Eļļas kannas	1 gab.	
	35	Mācību patronas	5 gab.	
	36	Durkļa maksts turētājs	1 gab.	
	37	Katliņš ar siksnu, karote, krūzīte, ūdens pudele ar maksti.	1 gab. (katliņa siksnas 2.gab)	

²⁷⁴ Armijas štāba apmācības daļa, Karavīra rokas grāmata, 159.lpp; LNA LVVA, 1495. f., 1. apr., 71. l., 2150. lp.

38	Patronu somas: jostas, krūšu	2 gab.
39	Vidus jostas	1 gab.
40	Plecu siksnas	2 gab.
41	Mantu somas	1 gab.
42	Mēteļu siksnas	3 gab.
43	Teltenes ar piederumiem	1 gab.
44	Teltenes siksnas	1 gab.
45	Pārtikas somas	1 gab.
46	Pieši ar siksnām	
47	Cipars "7"	12 gab.
48	Zābaku smēres bundža	1 gab.
49	Tējas, cukura maisiņi	

A - Apģērbs B - Veļa un apavi C – Nozīmes D – Speciālais ietērps, kaujas tērps.

Bakalaura darbs „Latvijas armijas Latgales divīzijas kājnieku vienības 1934.-1939. gadā: 7. Siguldas kājnieku pulks” izstrādāts LU Vēstures un filozofijas fakultātē Vēstures un arheoloģijas nodaļā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Dainis Rižkins / / 25.05.2022.

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: profesors Dr. hist. Ēriks Jēkabsons, , 25.05.2022

Recenzents: Mg. Hist., Dāvis Beitlers,

Darbs iesniegts Vēstures un filozofijas fakultātē:

Studiju metodiķe _____ Sigita Šnē

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

_____. prot. Nr. _____, vērtējums _____

Komisijas sekretāre _____ lektore Elīna Guščika